revista economică

49 5 • XII 1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

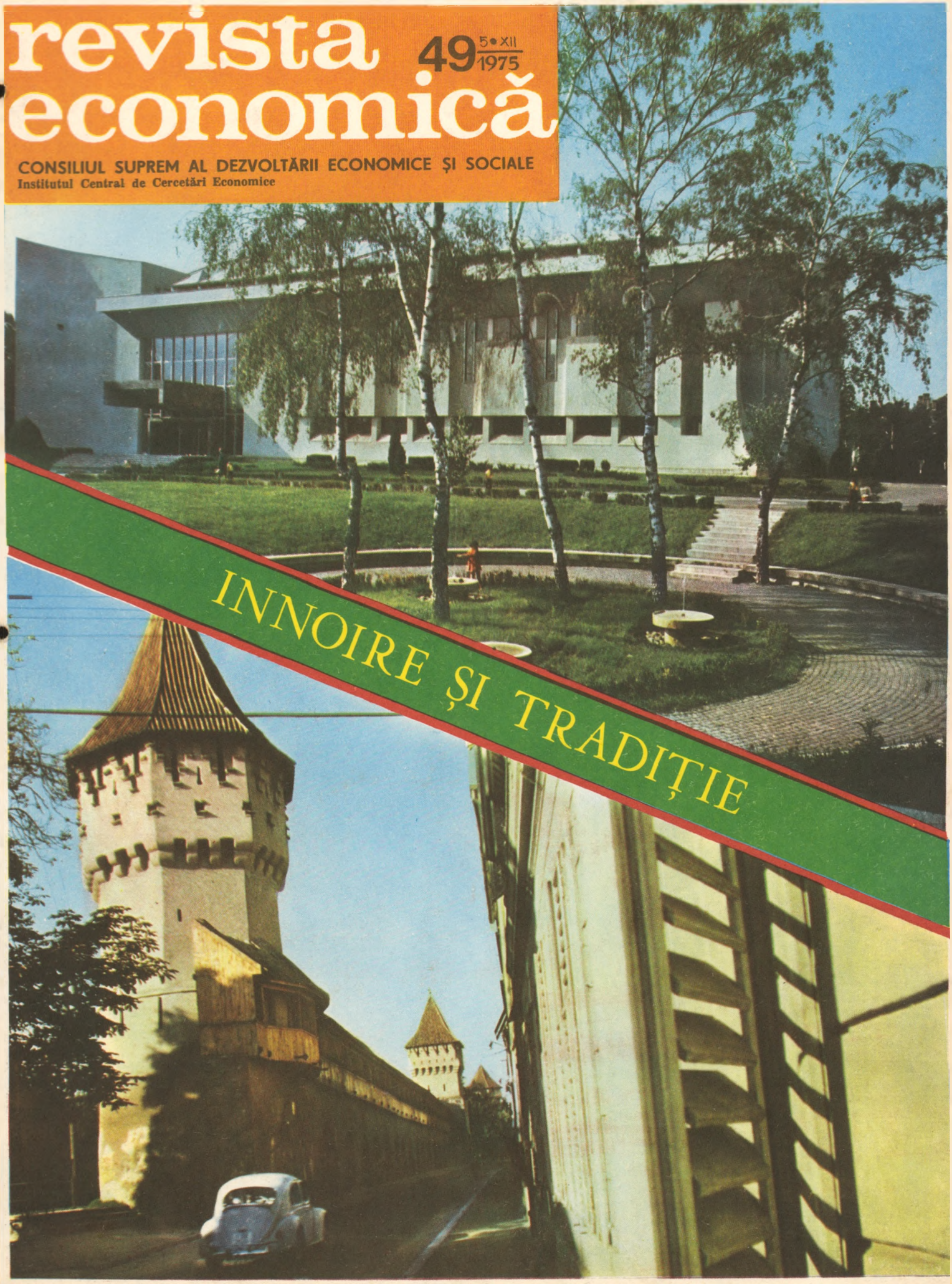

INNOIRE ȘI TRADIȚIE

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Un dialog fructuos ce deschide noi perspective colaborării dintre România şi Iran

Aşezate pe principiile deplinei egalităţi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, relaţiile româno-iraniene corespund pe deplin intereselor de progres şi prosperitate ale popoarelor noastre, cauzei generale a cooperării şi păcii internaţionale.

PREŞEDINTELE
NICOLAE CEAUŞESCU

Relaţiile reciproce de prietenie şi cooperare între ţările noastre poartă pecetea unui dinamism care demonstrează, înainte de toate, vederile noastre comune privind necesitatea universală a coexistentei şi a unei colaborări constructive, bazată pe respectul reciproc al independenţei, suveranităţii naţionale, dreptului popoarelor, precum şi al apărării păcii şi securităţii mondiale.

ŞAHINŞAHUL MOHAMMAD REZA PAHLAVI
ARYAMEHR

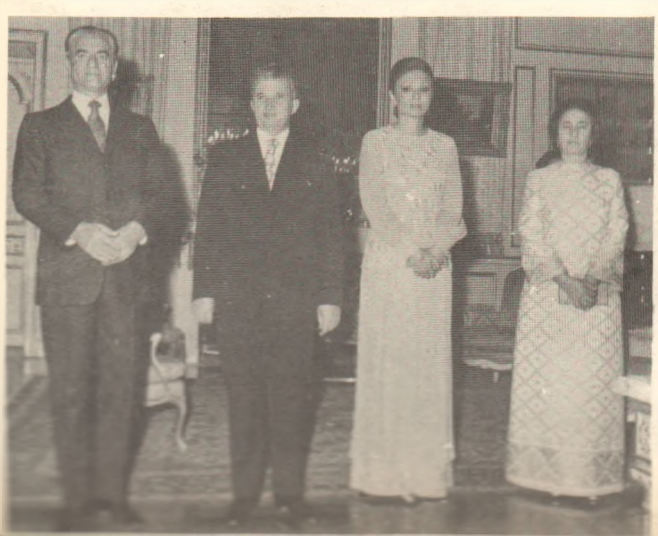

ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI SIBIU

AMPLE MUTAȚII STRUCTURALE ȘI ACCELERAREA PROGRESULUI

ÎN POLITICA sa de dezvoltare rapidă, armonioasă a patriei, partidul și statul nostru aplică cu consecvență principiul proporționalității repartizării teritoriale a forțelor de producție pentru ca pe această bază să se asigure condiții favorabile ridicării generale a nivelului de civilizație în toate județele țării, pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În anii socialismului, conducerea activității politico-economice ca și problemele complexe ale creșterii au fost și sînt tot mai mult rezolvate în condițiile adîncirii democratismului socialist, prin participarea oamenilor muncii la organizarea și conducerea economiei, cît și prin dezvoltarea spiritului de răspundere al tuturor lucrătorilor în înfăptuirea politicii generale a partidului.

Potrivit Programului partidului, ținînd seama de creșterea atribuțiilor și competențelor organelor locale de partid și de stat în conducerea întregii activități economice și sociale „consiliile populare județene, orășenești și comunale. Vor trebui să ridice nivelul activității pentru organizarea și îndrumarea economiei locale". Același document politic programatic recomandă tuturor cadrelor de conducere de pe întreg teritoriul țării „mai multă inițiativă pentru punerea în valoare a resurselor locale, pentru înflorirea multilaterală a tuturor localităților țării".

În același timp, strategia dezvoltării de ansamblu a țării este conturată printr-un număr însemnat de obiective generale, la fundamentarea cărora se au în vedere priorități diferite, funcție de specificul teritorial, și rezolvări adaptate condițiilor locale. Pentru a cunoaște ceea ce este caracteristic în strategia dezvoltării județului Sibiu, redacția noastră a solicitat un interviu tovarășului Richard *WINTER* — membru supleant al Comitetului Politic Executiv, prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.

Interviu cu tovarășul **Richard WINTER**, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, prim-secretar al Comitetului Județean Sibiu al P.C.R.

R. Cifrele și faptele confirmă că în anii socialismului și mai ales în ultimul deceniu, județul Sibiu a cunoscut ritmuri foarte alerte de dezvoltare. Prin ce este caracteristic dinamismul creșterii în acest județ ?

R.W. Este bine cunoscut că dominanta dezovltării tuturor județelor țării în anii socialismului, anii cei mai rodnici ai istoriei românești, se referă la **dinamismul** deosebit, **la ritmurile de creștere nemaicunoscute în existența multiseculară a patriei.** Numai în acest context general putem desprinde apoi și caracteristicile dezvoltării fiecărei zone a țării luată separat.

În ceea ce privește industria județului Sibiu, doar trei cifre comparative : **față de 1968 — primul an de existență administrativă a județului — producția industrială s-a triplat aproape ; în acest an realizăm mai mult decît dublul producției din ultimul an al cincinalului precedent : 23 miliarde lei față de 11 în 1970.**

După cum se știe, județul nostru dispunea și în trecut de un anumit nivel de industrializare, pe prim-plan figurînd mai ales industria ușoară, industria textilă în special, Sibiu, Cisnădie, Agnita, Mediaș fiind recunoscute drept centre de tradiție. Mutația cea mai spectaculoasă se referă la **ascensiunea cu totul remarcabilă a construcțiilor de mașini,** aceasta în condițiile în care și celelalte ramuri au înregistrat creșteri deosebite.

Pe fundalul sporurilor cantitative, sînt de remarcat și alte însemnate mutații : **creșterea continuă a calității producției** noastre, ilustrată între altele și de amplificarea permanentă a aportului industriei județului la realizarea schimburilor economice internaționale ale României. Astfel, volumul exportului realizat în 1974 este de 2,3 ori mai mare decît realizările din anul 1970. Bineînțeles, sînt de luat în seamă și aici schimbările de pondere înlăuntrul producției de export, în favoarea mărfurilor cu un grad înalt de prelucrare (mașini unelte, instalații tehnologice complexe, autospeciale).

Cu siguranță și alte elemente comparative ar putea contribui la creionarea unui tablou veridic al specificității dezvoltării județului. Am în vedere, spre exemplu, procentul foarte scăzut al lucrătorilor ocupați în agricultură datorită absorbției masive în ramurile neagricole, procentul ridicat pe care-l reprezintă utilizarea forței de muncă feminine în industrie — 45 la sută la nivelul acestui an. Consecințele pe plan social și al standardului de trai material și spiritual ale unor asemenea mișcări active de forțe creatoare sînt lesne de întrevăzut : gradul mai înalt de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale, ridicarea generală a nivelului de civilizație și cultură.

R. Dacă ar fi să consemnați în filele istoriei acestor locuri, prin ce ați contura trăsăturile dominante ale cincinalului ce se apropie de sfîrșit ?

R. W. Caracteristica acestui cincinal, a cărui realizare am raportat-o la 10 octombrie a.c., poate fi definită mai ales prin **dinamismul accentuat al dezvoltării industriale, statornicirea unei structuri industriale moderne,** capabilă să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și de creație de care dispune județul Sibiu. Căci, nu este vorba numai de creșterea pur și simplu a ponderii ramurii construcțiilor de mașini **ci de dezvoltarea preponderentă în ultimii ani a acelei părți a acesteia care asigură echiparea economiei naționale cu utilaje tehnologice de mare complexitate și randament,** mai ales în domeniile chimiei, metalurgiei neferoase, hidrotehnic etc. Se poate afirma că mai toate marile obiective din țară aparținînd acestor ramuri, au și utilaje realizate de industria județului Sibiu.

Așadar, cincinalul actual se identifică în cadrul specific sibian, atît prin valori cantitative deosebite, cît și prin parcurgerea primelor etape în accentuarea factorilor care profilează **dezvoltarea industrială de tip intensiv.** Realitatea că ultimii cinci ani în istoria acestor locuri reprezintă perioada cu cele mai înalte ritmuri de dezvoltare poate fi lesne probată de cîteva repere : cum mai spuneam, **producția industrială globală în profil județean s-a dublat comparabil cu nivelul atins în 1970 ; înregistrăm un grad înalt de ocupare a populației apte de muncă în industrie — din circa 400 persoane încadrate la 1 000 de locuitori, peste 230 lucrează în domeniul industrial ; productivitatea muncii a crescut într-un ritm superior prevederilor, fiind astăzi cu 48,3 la sută mai mare decît în 1970.**

Aș îndrăzni să relev și o altă expresie a specificului dezvoltării industriei județului, în măsură să degaje, după părerea noastră, o idee cu sens de opțiune, și anume este vorba de faptul că la noi s-a mers preponderent pe **dezvoltări succesive ale capacităților de producție,** ceea ce asigură cîteva avantaje : **posibilitatea pregătirii optime și mai ales din timp a forței de muncă, atingerea mai rapidă a parametrilor proiectați, o stabilitate mai mare a cadrelor.**

De altfel, aș dori să remarc faptul că orientarea noastră în ceea ce privește dezvoltarea capacităților productive a operat și va trebui să opereze și în continuare selectiv. Cu alte cuvinte nu orice fel de investiții ci **acele investiții care asigură valorificarea la parametrii superiori a resurselor de care dispune județul.** În sprijinul afirmației, elocvent ni se pare, printre altele, și dinamica producției realizată pe 1 000 lei fonduri fixe, care a crescut în acest cincinal cu circa 13 la sută.

Cu certitudine, procesele care au avut și au loc în economia județului au antrenat și continuă să antreneze mutații pozitive

și în domeniul valorificării superioare a forței de muncă, vizînd mai ales **ridicarea nivelului** general de pregătire a acesteia.

R. După opinia dv., cu mai multă insistență și preocupare din partea unităților economice și a factorilor locali de răspundere, se puteau valorifica mai bine rezervele existente ?

R.W. Principial vorbind trebuie să avem în vedere realitatea că ne aflăm într-o perioadă de creștere deosebit de dinamică și deci, practic, nu se poate afirma că am atins în vreun domeniu pragul limită al posibilităților de optimizare.

Apreciem că o analiză amplă a realizat ultima plenară a Comitetului județean de partid — din 27 octombrie a.c. la care cadrul au fost notificate cu claritate și concretețe direcțiile de acțiune pentru realizarea sarcinilor de plan pe acest an, pregătirea condițiilor de îndeplinire a planului pe anul 1976 și a cincinalului 1976—1980. Pentru că, deși industria județului a realizat cu 82 zile mai devreme cincinalul actual, privind lucrurile cu maximă răspundere și exigență partinică, nu se poate spune că nu mai avem unele minusuri.

M-aș opri mai întîi la **activitatea de investiții**, evidențiind o cifră : numai pe seama punerilor în funcțiune conform planului și angajamentelor asumate am fi putut obține în plus în acest cincinal o producție a cărei valoare se apropie de 1 miliard lei. Problema problemelor rezidă aici în **insuficienta capacitate a unităților locale de construcții.** Or, tocmai avînd-o în vedere, este imperios necesar să găsim antidot corespunzător deficitului de forță de muncă pe șantiere, ceea ce impune cu acuitate orientarea mai hotărîtă spre **industrializarea activității de construcții,** mecanizarea lucrărilor, într-un cuvînt, mutarea centrului de greutate a muncii din șantier în ateliere, șantierele trebuind să devină preponderent unități de montaj al prefabricatelor complexe. Pe de altă parte, **asigurarea utilajelor pentru montaj la termenele contractuale** impune eforturi mai bine concertate ale conducerilor de întreprinderi și, mai ales, ale centralelor. Se cere de asemenea, **trecerea mai hotărîtă la producerea unor mașini și utilaje care să asigure mecanizarea complexă a lucrărilor de construcții,** o schimbare decisivă a caracterului tradițional al acestora.

În altă ordine de idei, aș menționa faptul că dispunem de **rezerve în folosirea capacităților de producție existente ;** indicele mediu de utilizare a mașinilor-unelte în industria constructoare de mașini se situează în jur de 71 la sută. Or, atingerea unor procente de 80—85 la sută, pe deplin posibilă, îmbunătățirea coeficientului de schimb, reducerea timpilor cauzați de deficiențe în aprovizionare și organizare ne-ar permite să realizăm în plus o producție de circa 500 milioane lei anual. Exemple pozitive existente în industria județului validează ideea că acolo unde aceste probleme au fost tratate cu maximă exigență și răspundere, rezultatele au confirmat așteptările, depășind chiar prevederile angajamentului asumat.

Cu siguranță se putea acționa mai bine pentru utilizarea mai rațională a resurselor și a forței de muncă. În paralel cu aplicarea mai fermă a unor măsuri pe plan social care să contribuie la stabilitatea acesteia, întărirea muncii politico-educative ar fi contribuit la reducerea fluctuației, cu efecte salutare asupra producției.

În același context, al existenței unor posibilități de optimizare, poate fi adusă în discuție și **problema utilizării mai intensive a suprafețelor de producție :** numai în cursul acestui an au fost aduse în circuitul economic suprafețe productive cifrate la peste 7 000 m.p., rezultat al aplicării programelor de măsuri stabilite de Comitetul județean de partid pentru fiecare unitate în parte și al intensificării preocupărilor conducerilor de unități în direcția autoutilării și reducerii pe această cale a importurilor. Or, în acest domeniu al creației tehnice originale dispunem de condiții și resurse materiale și umane a căror contribuție la sporirea potențialului productiv se cere sporit.

R. În ce direcție și cu ce priorități se va dezvolta mai activ economia județului în viitorul cincinal ? Dintre rezervele potențiale, asupra cărora se impune să se concentreze colectivele din unități și organizațiile de partid ?

R.W. După cum se știe, pe baza Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 21—22 iulie 1975 a dezbătut problemele dezvoltării economico-sociale a patriei noastre în perioada viitorilor cinci ani. Una din direcțiile definitorii ale evoluției economice o constituie continuarea opțiunii pentru **ritmuri înalte.** În același timp se prevăd **ample mutații structurale** vizînd, în principal, impactul mai accelerat al dezvoltării cu progresul tehnic-științific, promovarea ramurilor care asigură o valorificare superioară a resurselor țării. Producția industrială a județului Sibiu va înscrie o creștere de peste 30 la sută în 1980, comparabil cu realizările din acest an. Ne vom situa în 1980 printre județele cele mai industrializate, cu o producție de peste 60 000 lei pe un locuitor. Va spori în continuare producția în construcțiile de mașini, accentul prioritar căzînd pe producția de mecanică fină, aparatură de măsură și control, instalații tehnologice de mare complexitate. Un ritm superior mediei va înregistra dezvoltarea chimiei, cu preponderență prelucrarea superioară a materiei prime. Se va extinde folosirea mai ales în industria ușoară a înlocuitorilor materiilor prime naturale, care vor trebui să reprezinte aproximativ 60 la

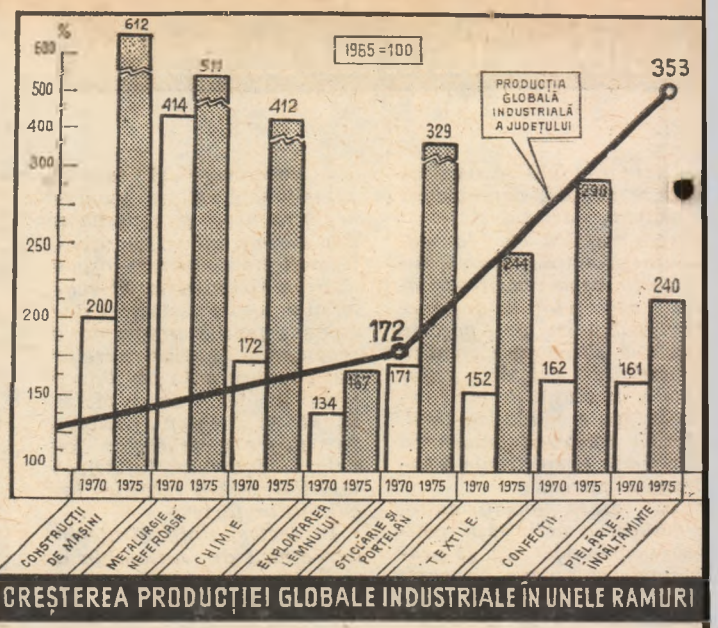

CREȘTEREA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE ÎN UNELE RAMURI

sută din totalul materiilor prime folosite. În paranteză fie spus, à propos de creșterea gradului de prelucrare a materiei prime a valorii manoperei încorporate în produse complexe, cu para metri tehnico-funcționali competitivi, socot că și organele cen trale ar putea veni mai mult în sprijin prin chiar instrumente de planificare (sortimente, volum de manoperă etc.).

Prioritate vom acorda **calității dezvoltării** prin mobilizarea in tensivă a potențialului de creație și inovare a oamenilor munci a corpului nostru de specialiști. Experiența valoroasă dobîndi în acțiunea de autodotare va trebui să se situeze în viitorii ani parametrii sporiți de exigență pe care îi reclamă cincinalul revo luției tehnice și științifice, această activitate implicînd și îmbună tățirea sensibilă a colaborării pe plan local.

În ceea ce privește reducerea importurilor, pe lîngă aspect valutar, noi o considerăm și ca o necesitate dictată de punere mai bună în valoare a creației românești. Unele inițiative loca pe care le socotim meritorii, cred că se cer menționate. Este vorb de acțiuni cum au fost cele de la „Independența" și „Flamura ro șie" din Sibiu, din unitățile de industrie ușoară, vizînd pros tarea posibilităților de realizare de către diverse întreprinderi d pe plan local a unor subansamble care se importau. Un exempl este, desigur, edificator : întreaga cantitate de piese de schim pentru industria ușoară a județului, altă dată importate, vor realizate de unitățile noastre constructoare de mașini. Evident, a numite „surse de înlocuire", a unor importuri comportă o strîns colaborare cu diverse întreprinderi, institute de cercetări din țar Or, tocmai în acest sens, mă folosesc de întrebarea pusă, pentru lansa un apel unităților colaboratoare (în special celor din indus tria chimică și, îndeosebi, celor care produc articole din cauciu să vină mai prompt în sprijinul întreprinderilor noastre, cu art cole pe care s-au angajat să ni le livreze (poate chiar cu producți din stațiile pilot).

O direcție de acțiune care implică un spor de exigență, pe l nia îmbunătățirii continue a calității și fiabilității produselor, o v reprezenta **creșterea în continuare a contribuției județului l realizarea politicii partidului și statului nostru în domeniul rela țiilor economice internaționale.** În viitorul cincinal exportul s bian va spori. În acest context vizăm continuarea **acțiun de asimilare a unor utilaje de mare tehnicitate, de r proiectare și modernizare a produselor,** 35—40 la sută din pro ducția globală trebuind să-l reprezinte rodul acestor căutăr **sporirea mobilității industriei în satisfacerea cerințelor pieței ex terne, creșterea eficienței exportului.** Cu siguranță asemenea dez derate incumbă **reducerea continuă a consumurilor materiale a costurilor,** cît și acțiuni mai substanțiale în domeniul **organ zării muncii,** al întăririi și dezvoltării spiritului gospodăresc producătorilor.

Hotărîtor pentru obținerea și depășirea nivelelor prevăzute v fi modul în care vom reuși să integrăm eforturile tuturor organe lor locale în rezolvarea problemelor pe care le ridică pentru ju dețul Sibiu forța de muncă. Dacă vorbeam de grad înalt de ocupa re **aceasta nu înseamnă că nu dispunem de posibilități reale i domeniul utilizării mai raționale a resurselor proprii.** Se vo crea în viitorul cincinal aproximativ 13 000 noi locuri de munc Problemele care se pun sînt în principal cele legate de **redistr buirea forței de muncă,** concertarea eforturilor, pe baza unu studiu științific al resurselor și a unui program urmărit cu fer mitate pentru pregătirea și stabilizarea noilor cadre necesar economiei județului.

Schimbări pozitive, **cu un rol însemnat în devenirea ca variant a activității industriale,** va înregistra și agricultura județului. Ple cînd de la premisa realist stabilită că zona noastră dispune d condiții propice pentru creșterea animalelor — îndelungată și va loroasă tradiție, bază furajeră — perioada 1976—1980 ar putea socotită, pentru acest important sector economic, a stabilizăr

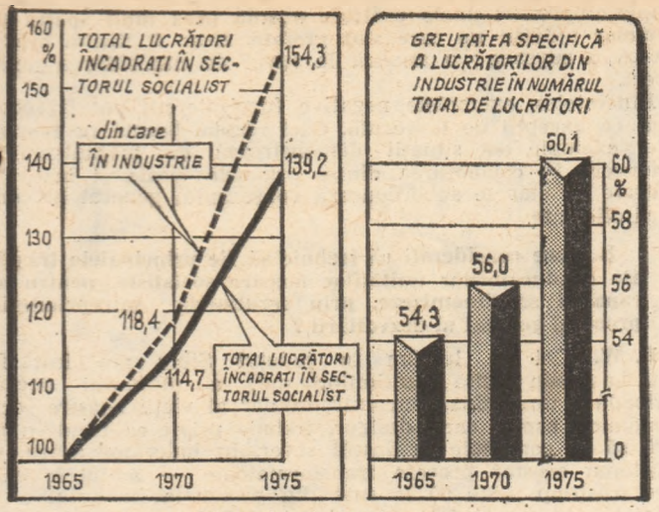

Dinamica forței de muncă

unei structuri îmbunătățite, în sensul creșterii ponderii zootehniei în producția globală agricolă.

Cum mai spuneam, dincolo de continuarea creșterii extensive, economia județului va trebui să satisfacă în măsură mai mare deziderateele calității și eficienței. Un rol hotărîtor va reveni, desigur, factorului subiectiv, sub aspectul creșterii rolului și locului creației tehnice, al inovării în domeniile tehnologic și organizațional. Cincinalul viitor va pune pe prim plan, mult mai pregnant decît în trecut, problemele privind **eficiența economică, reducerea costurilor** la nivele comparabile cu cele realizate în țările dezvoltate, **economisirea materiilor prime și materialelor, a combustibililor și energiei,** reciclarea deșeurilor, gospodărirea judicioasă a fondurilor puse la dispoziție.

Dar, cheia realizării cu succes a sarcinilor care revin industriei județului Sibiu în perioada cincinalului viitor se numește, fără îndoială, **productivitatea muncii,** dacă avem în vedere că **întregul spor de producție din anii 1976—1980 trebuie obținut pe seama creșterii productivității muncii.**

Sporirea continuă a eficienței întregii activități va trebui să constituie obiect al unui permanent examen, **examen al conștiinței muncitorești, comuniste.** Pentru că — să luăm un exemplu — la nivelul producției județului, un singur procent în plus în utilizarea fondului de timp al muncitorilor reprezintă o producție în valoare de 248 milioane lei ; sau, creșterea cu un procent a productivității muncii aduce cu sine un spor de producție de peste 200 milioane lei. În asemenea condiții, rolul factorilor de înrîurire a conștiinței celor ce muncesc, al muncii politico-educative, al organizării științifice a producției și a muncii capătă dimensiuni aparte.

Conjugarea eforturilor politice-organizatorice în direcția cuprinderii și rezolvării tuturor aspectelor dezvoltării în anii care vin va constitui dominanta activității organelor și organizațiilor de partid, a tuturor cadrelor noastre, scopul final fiind sporirea contribuției oamenilor muncii sibieni — români, germani, maghiari — la progresul patriei, la accelerarea dezvoltării sale multilaterale.

R. În care dintre sectoarele sociale s-au obținut și se prevăd cele mai importante realizări ?

R. W. Este de la sine înțeles că în ritmurile înalte de creștere a economiei județului, marile realizări din domeniul industrializării nu puteau rămîne fără influențe asupra dezvoltării sociale. Din acest punct de vedere, fără a nota toate detaliile care compun tabloul mutațiilor pozitive care își au originea în acești ani, ne vom rezuma doar la acele laturi ale devenirii sociale care prefigurează înfăptuirile de mîine. Așadar, în cincinalul pe care-l încheiem **populația urbană a județului a devenit preponderentă : 57,8 la sută în 1975,** față de 49,2 la sută cît reprezenta aceasta în ultimul an al cincinalului precedent, că aproximativ 80 la sută din forța de muncă este ocupată în ramurile neagricole. Cincinalul 1971—1975 a însemnat un mare pas în rezolvarea problemei locuințelor și în modernizarea rețelei de drumuri, creîndu-se condiții optime pentru refacerea forței de muncă.

Socot însă că cea mai notabilă ascensiune, mai ales sub aspectul modernizării structurii sale l-a înregistrat în această perioadă **domeniul învățămîntului.** Afirmația ar putea apare curioasă pentru cei ce știu că Sibiul a fost dintotdeauna o veritabilă cetate a școlii și a culturii. Dispunem în prezent de o rețea școlară puternic diversificată — de la grădiniță la facultate — capabilă să asigure cadre calificate necesare dezvoltării social-economice a județului și a economiei naționale. Aproape un sfert din populația județului se află pe băncile școlilor, dispunem de o bază materială mult îmbunătățită, asigurînd condiții propice pentru realizarea cerinței integrării învățămîntului cu producția și cercetarea. Semnificative în acest sens sînt mutațiile intervenite în acești ani în structura rețelei școlare : astfel, dacă, pe total, numărul elevilor a crescut în acest cincinal cu 9 la sută, comparabil cu anul 1970, numărul elevilor cuprinși în școli profesionale și în licee de specialitate a înregistrat o creștere de peste 100 la sută.

În perioada viitorilor cinci ani, va continua să se dezvolte baza materială a școlii, numărul sălilor de clasă, al locurilor în creșe și grădinițe înregistrînd în continuare creșteri.

Se poate afirma, însă, că cincinalul 1976—1980 va marca cel mai substanțial cîștig din ultimii 20 de ani în **îmbunătățirea bazei materiale a ocrotirii sănătății populației.** Rețeaua sanitară a județului se va îmbogăți cu încă 1 000 noi locuri în spitale, prin construirea unui modern grup materno-infantil cu policlinică, a unei unități de neuropsihiatrie infantilă, a unor dispensare urbane, a unei stații de salvare, a două centre stomatologice și altele.

Acestor premiere în sectoare importante ale vieții sociale li se vor adăuga importante „ascensiuni" în domeniile **turismului** (peste 2 000 noi locuri de cazare în hoteluri și cabane), **alimentației publice** (1 200 locuri noi), **comerțului** (aproape 30 000 mp suprafață comercială), al **serviciilor către populație** (noi complexe de prestări servicii, ateliere și spații de deservire în orașele și comunele județului), **edilitar-gospodăresc și al transporturilor** (continuarea modernizării unor drumuri, construirea de pasaje denivelate pe arterele principale, îmbunătățirea alimentării cu apă) ș.a.

La toate acestea, un capitol de mare interes va contura și mai bine creșterea standardului de viață : **construcția de locuințe.** Peste 16 000 apartamente vor îmbogăți zestrea localităților noastre urbane și rurale cu tot atîtea puncte ale confortului și civilizației. Ca element de noutate absolută este de remarcat **extinderea construcției de locuințe din fondurile statului în peste 20 de localități rurale** spre a îmbunătăți condițiile de locuit ale intelectualilor din comune, pentru stabilizarea acestora. De menționat, de asemenea, faptul că cinci centre rurale urmează a deveni orașe, din care două în prima etapă.

Pe linia aplicării hotărîrii Comitetului Politic Executiv și a sarcinilor reieșite din cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea cerințelor de consum ale populației am stabilit programe proprii de acțiune privind îmbunătățirea calității producției și diversificarea sortimentelor oferite. Aș exemplifica doar prin rezultatele din sectorul panificației, în care, prin măsuri operative, la îndemîna noastră, am reușit să sporim într-un răstimp scurt, sortimentele destinate consumului zilnic, de la 12 la 32. Același lucru și în ceea ce privește produsele de carne.

Tradiția valoroasă a Sibiului comercial — căreia i se adaugă an de an sporuri ale bazei materiale — va trebui să se constituie în fermentul optimizării întregii activități de aprovizionare a populației, pentru că realmente dispunem de toate condițiile pentru a asigura satisfacerea cerințelor de consum ale locuitorilor județului. Un plus de spirit organizatoric, un control mai riguros al aplicării măsurilor stabilite și întărirea răspunderii tuturor lucrătorilor comerciali, constituie premisele asigurării populației cu produsele agroalimentare și de larg consum la nivelul cerințelor.

Ne găsim în perioada unor maxime preocupări în domeniul **sistematizării teritoriului,** al localităților urbane și rurale, al întocmirii planurilor de dezvoltare economico-socială a comunelor.

De mare folos ne-au fost observațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la schița propusă, de sistematizare a municipiului centru de județ. Doar două cifre aș da, spre edificare : **aplicînd în viață sugestiile secretarului general al partidului vom putea realiza pe aceeași suprafață cu 20 000 apartamente în plus, în condițiile reducerii substanțiale a apartamentelor care urmează să fie demolate.** Soluția are la bază un echilibru mai bun al edificiilor cu regim de înălțime diferit, trasarea unei rețele stradale mai judicios gîndită și dispunerea optimă a unităților comerciale și utilitare în teritoriu, în funcție de necesitățile sociale. Cu alte cuvinte, dominanta socială proiectată în aria viitorului cincinal rezidă în cîștiguri de mare pondere și substanță pentru viața cotidiană a locuitorilor județului, în îmbunătățirea continuă a condițiilor oferite de o societate al cărei țel suprem este bunăstarea și fericirea celor ce muncesc.

R. Întrevedeți schimbări în prioritatea ce se va pune pe plan local în folosirea metodelor de conducere pentru sporirea eficienței muncii de conducere ?

R. W. Desigur ! Se poate oare concepe că marile schimbări pe care le implică pentru toate domeniile, transpunerea în practică a acestui grandios program de făurire a unei societăți moderne, multilateral dezvoltate să nu antreneze schimbări în însuși modul nostru de a concepe conducerea proceselor economico-sociale, în ordinea priorităților metodologice ? **Caracterizarea de către Congresul al XI-lea al P.C.R. a cincinalului viitor ca „cincinal al revoluției tehnico-științifice" conține în ea și premisele modernizării metodelor de conducere.** Rolul esențial ce revine laturilor activității de inovare, de creație, de organizare, de educație necesită măsuri complexe care să conducă la implicarea mai pregnantă a acestor factori în creșterea economică.

Cu siguranță, va fi necesar să asigurăm **un echilibru de tip superior între rezolvarea problemelor curente și cuprinderea problemelor perspectivei largi.** Deplasarea accentuării spre o **gîndire în mare măsură prospectivă** a problemelor tehnico-eco-

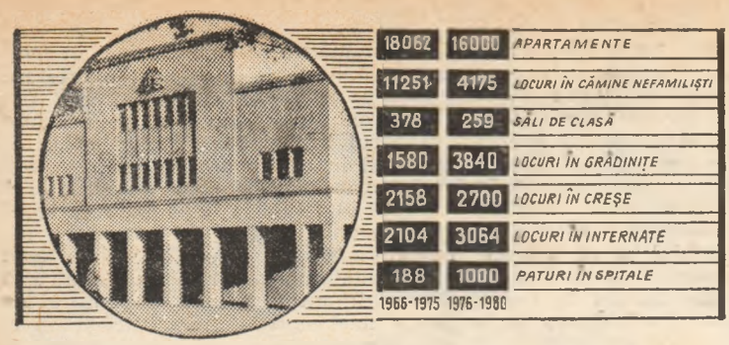

Obiective social-culturale construite în ultimii 10 ani și cele prevăzute pentru viitorul cincinal

nomice este unica soluție viabilă. Cred, de asemenea, că **se va produce o schimbare esențială, de accent în activitatea de conducere** determinată în principal de pătrunderea decisivă a informaticii în activitatea economică. Iată, bunăoară, Centrul teritorial de calcul — și el rod al înfăptuirilor din acest cincinal — va asigura în viitorii ani implementarea unor sisteme moderne de gestiune economică, degrevînd cadrelor mult timp prețios ce va putea fi afectat pregătirii și concepției deciziilor în care să se îmbine mai pregnant sarcinile de moment cu cerințele pe care le impune dezvoltarea în perspectivă. Desigur cele spuse mai sus nu vor să însemne că munca de conducere vie va fi înlocuită de aportul electronicii, sau că metodele cunoscute își vor pierde valabilitatea ; am în vedere **posibilitatea reală** ca aceasta să devină mai eficientă tocmai prin punerea la dispoziție a unui cuantum sporit de informație exactă.

Dispunem de un fond de cadre ale căror competență și răspundere a fost verificată în anii cu o dezvoltare dinamică deosebită. Procesul inițiat de conducerea partidului, privind perfecționarea pregătirii tuturor cadrelor, în sistema unui învățămînt continuu, își vădește roadele. În aceste cursuri au fost realizate peste 2 500 de lucrări, multe avînd teme și problematici deosebit de valoroase și utile. Preocuparea organelor noastre de partid se circumscrie unei vaste acțiuni de materializare a acestor studii în actul conducerii.

Nu uit, desigur, apoi, că nu conducem numai procese (economice, sociale), ci că în acestea sînt implicați decisiv oamenii, factorul „numărul 1" al oricărei dezvoltări. Așa încît aplicarea amplului program de educație elaborat de partidul nostru, în sensul conștientizării și al sporirii contribuției fiecărui om al muncii la făurirea noii societăți va figura permanent pe agenda activității organelor și organizațiilor noastre de partid, de masă și obștești.

R. În acest dinamism deosebit al dezvoltării județului, cum apreciați că a decurs colaborarea dintre organele locale și instituțiile centrale de stat (ministerele) ? Au existat și unele dificultăți ?

R. W. În general, colaborarea aceasta s-a desfășurat în condiții mai bune în ultimii ani și se poate vorbi de o receptivitate sporită din partea centralelor și ministerelor față de problemele economiei județului. Prezența unor cadre cu munci de răspundere din unele ministere în unitățile noastre, pentru a analiza împreună diverse laturi ale activității productive și măsurile necesare, a marcat un plus de eficiență.

Pe de altă parte însă, nu putem trece cu vederea existența unor dificultăți pe traiectul acestei conlucrări. Mă refer în principal la multiplele neajunsuri pe care ni le-au provocat **deficiențele existente an de an în realizarea la termen a prevederilor programelor de investiții.** Fără a nega — dimpotrivă ! — carențele organizatorice care aparțin unităților noastre constructoare și unor întreprinderi beneficiare, nu putem să nu spunem că persistă anumite perturbări datorate în principal unor **necorelări între lucrările de construcții-montaj și asigurarea utilajelor necesare punerilor în funcțiune.**

Unele dereglări pot fi observate și în nominalizarea din timp de către centrale, a producției ce urmează a fi executată, în întreprinderile noastre, cu consecințe nefavorabile asupra organizării muncii, respectarea clauzelor contractuale și realizarea indicatorilor de plan. În aceeași ordine de idei, aș menționa faptul că prin planul de măsuri stabilit de conducerea partidului pentru dezvoltarea agriculturii județului Sibiu s-au trasat sarcini concrete ministerului de resort și că se impune urgentarea rezolvării celor vizînd mecanizarea cu prioritate a agriculturii județului ca și punerea în aplicare a celorlalte măsuri care cad în sarcina M.A.I.A.A. Adevărul este că unii tovarăși care vin la noi mai persistă în obiceiul să noteze foarte mult și multe, dar răspunderile la care se angajează se lasă uneori mult prea mult așteptate.

Mi-aș permite chiar să remarc un aspect care mi se pare curios. Conlucrăm adesea mult mai bine cu ministerele decît cu centralele, deși acestea din urmă, prin funcțiile ce îndeplinesc, ar trebui să fie mult mai aproape de unitățile noastre. Poate greșesc eu notînd, în acest sens simplă impresie : **unele centrale acordă prea mult spațiu problemelor unității pe care sînt grefate.** N-ar fi lipsită cred de interes o sugestie : o analiză la nivel de ministere a acestui aspect.

Bineînțeles, exemplele negative furnizate nu pot fi socotite decît ca excepții de la regulă. Căci regula, bazată pe nenumărate exemple și situații demonstrează că mecanismul de conducere în colaborarea dintre organele locale și instituțiile centrale de stat se subordonează consensului general al conlucrării eficiente.

R. Care considerați că trebuie să fie principalele trăsături ale conducătorilor unităților noastre socialiste, pentru a fi capabili să dinamizeze, prin rezultatele întreprinderilor procesul general al dezvoltării ?

R. W. Cei ce lucrăm în județul Sibiu am fost formați la școala înaltă a ultimilor ani, a ultimului deceniu, perioadă a unui dinamism extraordinar al vieții noastre sociale, economice, aspect care, desigur, trebuie privit ca fiind în măsură să se constituie în dascăl sever, în judecător aspru. Cunoașterea acestor procese transformatoare — amintesc că în acest răstimp peste 60 la sută din producția județului a fost înnoită — a pus în fața mea și a tovarășilor mei o mare complexitate de probleme, pentru a căror cunoaștere și stăpînire nu-i suficientă bunăvoința. Aș menționa ca fiind deosebit de importantă **capacitatea de a armoniza multiplicitatea calităților individuale ale tovarășilor de muncă în spiritul muncii colective, propriu modului comunist de a acționa.**

Pe de altă parte este absolut necesar să avem în vedere toate realitățile noastre și cerințele pe care le impun acestea în sarcina oricărui conducător. Există, oare, conducător în domeniul economic, conducător tehnic, conducător social care să nu fie căruia să nu i se pretindă să fie **în același timp și conducător politic ?** Oricare act de conducere este prin el însuși un act politic pentru că însuși sistemul social-economic, imperativele sociale, economice, culturale nu sînt altceva în cazul unităților socialiste decît transpuneri la diferite nivele ale imperativului politic fundamental : **aplicarea în viață a politicii partidului a cărei chintesență este bunăstarea celor ce muncesc, împlinirea aspirațiilor și năzuințelor oamenilor muncii.**

O seamă de documente de partid, Programul partidului, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, eticii și echității socialiste, hotărîrile C.C. al P.C.R. în domeniul politicii de cadre, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu — la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi centrale industriale și de construcții, la Consfătuirea cu primii secretari și secretarii cu problemele organizatorice, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. din 21—22 iulie ș.a. — alcătuiesc un veritabil cod al conduitei și profilului politic și uman al conducătorului comunist.

Nu există document de partid care să nu pună accent pe necesitatea unei **bune pregătiri politice-ideologice, a competenței profesionale, pe calitățile de bun organizator,** pe necesitatea de **a se bucura de prestigiu și apreciere în rîndul colectivității,** de a avea **o conduită etico-morală exemplară.**

Aș vrea să mă refer în acest cadru al discuției la unele aspecte de detaliu. Mai întîi, am în vedere imperativele **cunoașterii** problemelor și al **informării** pe cît posibil de la sursă, **dinamismul și organizarea activității proprii.**

Importantă este mai ales capacitatea **de a ști să asculți oamenii, de a ști să pui în valoare ceea ce gîndesc ei, să-i faci coautori ai soluțiilor, colaboratori.** Mie mi se pare că o bună consultare cu cei din jur înseamnă 50 la sută rezolvare, iar fără cunoașterea detaliată a problemei nu există soluție.

Apoi, după opinia mea, un conducător politic trebuie să posede nu o calitate sau două sau trei, ci un sumum de calități, așa cum remarcam în rîndurile de mai sus. Să aibă deci, calități profesionale, organizatorice, de conducere, moral-politice. Care dintre acestea sînt primele trebuincioase ? Care dintre acestea pot lipsi ? Poate conduce eficient o unitate cel care, avînd reale calități profesionale, este lipsit de flacăra pasiunii revoluționare, de conștiință revoluționară ? Poate fi conducător eficient cel care avînd toate celelalte calități are o conduită morală care reprezintă un divorț între vorbă și faptă și al cărui exemplu negativ de comportare în familie, în societate, în mijlocul colectivului de muncă nu se poate constitui în ferment dinamizator de conștiințe, nu se poate constitui în nucleu al conștiinței morale a colectivității ? Poate face față cerințelor mari ale acestei etape cel care are toate celelalte calități dar a rămas în urma vremii în ceea ce privește pregătirea și competența profesională ? Dar cel căruia-i lipsesc calitățile de organizator ? Răspunsuri corecte la asemenea întrebări, în spiritul sarcinilor și cerințelor pe care le pune partidul în seama cadrelor sale, ne vor duce la concluzia : **nu o calitate sau alta, ci toate calitățile ! Altfel nu este posibil să fii conducător comunist.** Pentru că viața — acest dascăl neîntrecut și examinator sever — nu-ți pune niciodată problemele atît de simple, încît să le faci față numai cu o calitate sau alta.

Interviu realizat de
Virgiliu ANGHELESCU

ECONOMIE NAȚIONALĂ

IMPACTUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ASUPRA CALITĂȚII PRODUSELOR

RITMUL ALERT AL PROGRESULUI economic și social, caracteristic pentru evoluția societății românești în anii edificării socialismului, se înscrie pe coordonate substanțial mai dinamice și calitativ superioare în viitorul cincinal — al revoluției științifice și tehnice. Conceput ca un întreg „cincinal al calității", planul pentru anii 1976—1980 stabilește obiective deosebit de complexe și importante în acest sens, cu implicații directe asupra procesului de ridicare a eficienței întregii activități productive la nivelul cerințelor economei moderne, asupra îmbunătățirii nivelului de trai al poporului.

O creștere continuă și dinamică a calității producției sub impactul revoluției științifice și tehnice face necesară, așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu *la plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., adoptarea din timp a unor măsuri concrete pentru ca sarcinile de amploare pe care le prevede cincinalul viitor să poată fi exempar îndeplinite:* „Va trebui perfecționată activitatea de producție a produselor, asigurată respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, realizarea tuturor produselor în strînsă concordanță cu normele tehnice, cu cerințele progresului tehnic contemporan. Se impune, totodată, intensificarea controlului de calitate în întreaga economie, verificarea riguroasă a performanțelor produselor".

Desigur, mijloacele concrete utilizate pentru atingerea acestui obiectiv central al viitorului cincinal — ridicarea continuă a calității producției — alcătuiesc în prezent, la nivelul fiecărei întreprinderi, centrale industriale, pe întreaga economie națională, adevărate strategii bine conturate. Cunoașterea, analiza, înțelegerea și mai ales lupta pentru crearea tuturor condițiilor necesare materializării lor prezintă o importanță deosebită pentru valorificarea superioară a resurselor și a inteligenței proprii, creșterea competitivității produselor românești în circuitul mondial de valori.

Obiectivele perspectivei: dimensiuni și structuri

APLICAREA largă, operativă, în producția materială a celor mai recente cuceriri ale științei și tehnicii face ca, alături de ritmul alert al creării de produse noi, cu caracteristici superioare, nivelul calitativ al produselor existente să se deprecieze „moral" la intervale foarte scurte de timp, fiind înlocuite cu altele care îndeplinesc aceleași servicii în condiții de competitivitate tehnică și economică superioare.

Revoluția științifică și tehnică poate fi privită în fond și ca un proces de permanentă repudiere constructivă, înnoitoare, a „statu-quo"-ului. Aceasta înseamnă a deschide cîmp larg de aplicare celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, în toate domeniile de activitate, prin :

1) proiectarea și crearea noilor produse la nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial, și peste acesta ;

2) introducerea tehnologiilor moderne și dezvoltarea corespunzătoare a mijloacelor de producție pentru a realiza calitate și productivitate competitivă ;

3) perfecționarea structurilor organizatorice ;

4) asigurarea și controlul calității și fiabilității atît a produselor, cît și a proceselor de producție, accentul punîndu-se pe controlul preventiv.

Ca o continuare pe trepte superioare și mai ales ca o amplificare a realizărilor de prestigiu dobîndite în aceste direcții în actualul cincinal, în perspectiva 1976—1980 sporirea calității producției, departe de a reprezenta doar un scop în sine, urmărește desfășurarea unor eficiente și operative acțiuni pentru :

— satisfacerea într-un grad cît mai înalt a exigențelor tuturor beneficiarilor interni și a partenerilor străini ;

— creșterea gradului de competitivitate a produselor naționale în competiția internațională ;

— închiderea tuturor canalelor risipei de mijloace materiale și umane ;

— protecția omului și conservarea mediului ambiant.

Fără îndoială că realizarea tuturor acestor deziderate nu reprezintă o chestiune facilă. Care sînt principalele componente strategice ce vor permite și favoriza acțiunea complexă și de maximă responsabilitate de sporire a nivelului calitativ al producției în noul cincinal ?

1. Ponderea produselor de calitatea I-a (superioară) în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate va cunoaște creșteri însemnate în 1980 față de realizările anului 1975. De altfel, continuînd realizările bune obținute în prezent în numeroase întreprinderi industriale, chiar de la începutul viitorului cincinal va exista, la produse de importanță deosebită pentru economia națională, cît și pentru cerințele exportului, o pondere foarte mare a producției de calitate superioară. Este vorba, de pildă, despre țevi din oțel fără sudură, tablă subțire și bandă lată din oțel, fire relon și polinitrilacrilice, fire poliesterice textile, țesături tip lînă, tip mătase, cauciuc sintetic, fenol și multe altele.

Impactul revoluției științifice și tehnice va stimula obținerea unor asemenea realizări prin **accelerarea pe care o imprimă procesului de scoatere din fabricație a unor produse pe măsură ce ele se învechesc și totodată înlocuirea lor cu altele cu parametri tehnico-funcționali, economici și estetici net superiori.**

2. Înnoirea, modernizarea și diversificarea producției reprezintă desigur o componentă deosebit de importantă a strategiei ridicării calității producției în viitorul cincinal. Însă pentru ca revoluția științifică-tehnică desfășurată în economia noastră în mod planificat să poată influența viguros sporirea calității, apare necesară pregătirea încă de pe acum a tuturor condițiilor pentru ca prevederile planului de asimilare de produse noi, introducere a tehnologiilor moderne în perioada 1976—1980 să fie integral realizate și chiar depășite.

Anul 1976 marchează tot la acest capitol și o premieră pentru viitorul cincinal : toate produsele industriei ușoare se vor realiza pe baza unor standarde noi. Asemenea acțiuni, completate cu o gamă largă de măsuri, desfășurate în toate celelalte ramuri ale industriei, vor fi continuate și în anii următori, în așa fel încît în tot cincinalul viitor peste 700 de standarde vor fi elaborate sau îmbunătățite. Ele se vor referi în principal la o serie de produse fabricate de întreprinderi constructoare de mașini, din siderurgie, industria energetică, alimentară etc.

Pentru transpunerea în viață a obiectivelor referitoare la îmbunătățirea calității produselor în viitorul cincinal **au fost elaborate programe de măsuri complexe, cu termene precise de aplicare.** Astfel, programele de îmbunătățire a calității produselor pentru 1976 au fost definitivate pe termene și responsabilități concrete încă din luna septembrie a.c., iar pentru întregul viitor cincinal în luna octombrie a.c. Ele privesc întreg ciclul de producție de la activitatea de concepție — proiectare, materii prime, mijloace de muncă, tehnologiile de fabricație, și pînă la produsele finite — fiabilitatea și mentenanța lor, modul de comportare pe timpul utilizării la beneficiar. Măsurile adoptate se referă, spre exemplu, la utilizarea de

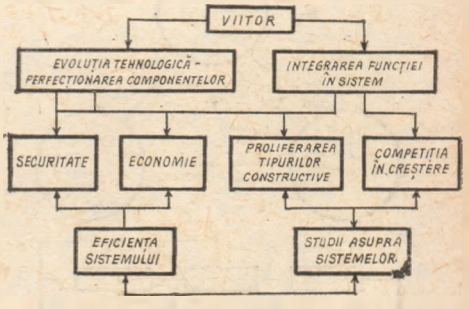

Perfecționarea calității

materii prime în concordanță cu calitatea preconizată a produselor finite, la menținerea unor parametri de lucru de precizie la mașinile-unelte, la sporirea dotării cu mașini-unelte și agregate care să asigure reproductibilitatea conform docu-

mentației tehnice. Pentru realizarea măsurilor prevăzute în aceste programe, apare necesară desfășurarea în continuare, în întreprinderi, centrale industriale, ministere etc. a unor acțiuni convergente, menite să asigure, ca încă din primele zile ale noului cincinal, calitatea produselor să se situeze la nivelul celor mai înalte exigențe.

Controlul — orizont '80 : preventiv, competent, exigent

PERFECȚIONAREA activității de control al calității produselor rămîne și în viitorul cincinal în primul plan al atenției, accentuîndu-se sensibil caracterul preventiv al acestuia.

Practic, activitatea de asigurare și control a calității produselor trebuie în tot mai mare măsură înțeleasă și mai ales aplicată ca un subsistem al conducerii la nivel de întreprindere, și ramură cît și al întregii economii, grefat pe un flux informațional simplu, centrul său de greutate aflîndu-se în întreprinderi, acolo unde se „fabrică" calitatea. Aceasta permite cunoașterea nemijlocită a realităților procesului de producție, asigură diagnosticarea științifică a perturbațiilor și a tendințelor acestora, oferind o bază fundamentală pentru decizii, soluții eficiente de remediere. În perspectiva 1976—1980 sînt preconizate — în optica prezentată — o multitudine de acțiuni care confirmă acest lucru :

● **Omologarea produselor noi prevăzute în programul de introducere a progresului tehnic se va face numai după efectuarea încercărilor care să ateste îndeplinirea parametrilor de calitate tehnico-funcționali, de disponibilitate, economici etc.** Totodată, vor fi desfășurate acțiuni pentru intensificarea completării planurilor și tehnologiilor, de execuție și control la toate produsele din fabricație și asigurării întregului necesar de SDV-uri și AMC-uri. O permanență o va constitui urmărirea realizării prevederilor din programul de dotare cu standuri de probă, astfel ca din fabrici să se livreze numai produse la care s-au efectuat în prealabil toate probele funcționale și de fiabilitate.

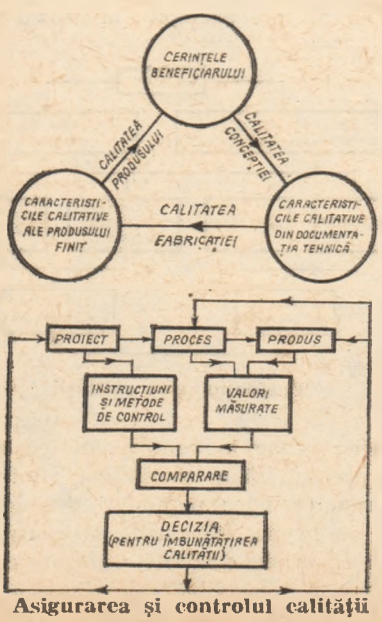

Asigurarea și controlul calității

● Este vorba, de asemenea, de **o sporire a exigențelor pentru a interzice în absolut toate întreprinderile trecerea la fabricația de serie fără omologarea riguroasă** a produselor sau fără punerea la punct în toate detaliile necesare a tehnologiei de fabricație.

● **Urmărirea modului de comportare în exploatare a produsului**, determinarea indicatorilor de fiabilitate prin prelucrarea datelor furnizate de către „service", analiza modului în care se efectuează la beneficiari întreținerea în vederea îmbunătățirii indicatorilor de fiabilitate.

● La toate acestea se adaugă **preocupările pentru sporirea competenței și fermității controlului tehnic de calitate la recepția materiilor prime și a materialelor, pe fluxul de fabricație, la controlul produselor finite înainte de livrare.** În acest sens se va urmări încadrarea compartimentelor de control tehnic al calității cu cadre bine pregătite, capabile să depisteze și să prevină pe fluxul de fabricație abaterile de la documentația de execuție, să manifeste intransigență în a opri livrarea produselor necorespunzătoare calitativ.

● Alături de participarea la acțiunile menționate, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor își va aduce o contribuție substanțială la **controlul, îndrumarea și sprijinirea acțiunii de asigurare a uniformității și preciziei măsurătorilor în unitățile industriale, în comerț, agricultură etc.** Specialiștii de aici vor acorda sprijin Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini în vederea asigurării economiei cu aparatele de măsură și control necesare, din producția internă.

Puntea de legătură între două cincinale

MATERIALIZAREA în practică a acestui vast program de ridicare a calității producției presupune acțiuni continue, o intensificare a eforturilor în această direcție. Garanția realizării lui este dată de rezultatele bune obținute, de acțiunile energice întreprinse și în anul 1975, puntea de legătură între cele două cincinale.

S-a acordat, în primul rînd, o atenție sporită **pregătirii fabricației unor tipuri de produse noi :** mașini de frezat verticale, de anumite tipodimensiuni, generatoare electrice pentru nave, prese de îndoit tablă de diferite modele, elemente pneumatice de automatizare, calculator electronic de birou, televizor cu circuite integrate, articole tehnice din cauciuc pentru construcția de mașini etc.

Au fost eliminate unele deficiențe constructive și tehnologice pe baza rezultatelor obținute la încercarea prototipurilor și a urmăririi comportării produselor la beneficiari. Inspectorii participanți la omologarea produselor noi și-au dat acordul numai în cazul cînd s-au îndeplinit parametrii de calitate tehnico-funcționali, de disponibilitate și economici, la nivel competitiv, de către produsele respective.

S-au obținut succese și în **realizarea prevederilor din programele privind dotarea întreprinderilor cu standuri de probă ;** la numeroase produse se efectuează în prezent probe semnificative înainte de livrarea la beneficiari (de exemplu, la motoare pentru tractoare, cazane bloc de abur — produse la Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca, la compresoare de aer — la Întreprinderea „23 August"-București), probe de tip și testări de fiabilitate (la întreaga gamă tipodimensională de armături — Intreprinderea „Armătura" Cluj-Napoca, la mașini-unelte — „Înfrățirea"-Oradea, întreprinderile mecanică Roman și de strunguri Tîrgoviște ; instalații hidraulice pentru mașini-unelte — Întreprinderea mecanică Sibiu ; calculatoare electronice — Întreprinderea de calculatoare București ; întrerupătoare automate ISOL—100—500 A — „Electroaparataj"-București ; demaroare pentru autocamioane — Întreprinderea de mașini electrice București) ș. a.

În ce privește **asigurarea uniformității și preciziei măsurătorilor** trebuie arătat că, s-au realizat progrese însemnate prin verificarea a circa 130 mii etaloane și a peste 120 mii aparate de măsură și control de precizie ridicată ; o atenție deosebită s-a acordat sprijinirii obiectivelor nou intrate în funcțiune pentru asigurarea preciziei măsurătorilor prin îmbunătățirea organizării activităților de întreținere, reparare și verificare periodică. S-a continuat fabricația de aparate de măsură și control pentru înlocuirea în producție a tipurilor uzate moral, cu altele noi, cu performanțe superioare, la întreprinderile de aparate electrice de măsurat Timișoara, cele de mecanică fină și elemente de automatizare-București etc.

Pentru îmbunătățirea activității compartimentelor de control tehnic din întreprinderi, întărirea exigenței și răspunderii acestora, în general a ordinii și disciplinei în producție, respectarea cu strictețe a tehnologiilor de fabricație și a desenelor de execuție, îndeosebi în unitățile industriei ușoare, în care controlul final a trecut în subordinea Inspectoratului General de Stat, s-au întreprins acțiuni în vederea creării unei opinii de masă combative față de orice abatere de la normele de calitate, solicitîndu-se sprijinul organelor sindicale din întreprinderile respective ; s-au organizat dezbateri și consfătuiri cu furnizorii și beneficiarii asupra calității unor produse care au prezentat deficiențe, urmate de măsuri concrete, cu termene și responsabilități pentru eliminarea neajunsurilor.

Pentru îndeplinirea sarcinilor viitorului cincinal, această experiență bună se cere generalizată, în așa fel încît fiecare întreprindere să realizeze produse de cea mai bună calitate, în stare să satisfacă pe deplin exigențele sporite ale beneficiarilor.

ing. Dumitru NICULESCU
— inspector general de stat —
Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor

EFICIENȚA DEZVOLTĂRII COOPERĂRII DINTRE ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE

SPORIREA CONSIDERABILĂ a sarcinilor în domeniul economic ridică probleme deosebite și în conducerea pe temeiuri științifice a întregii activități productive. O răspundere primordială în acest sens revine activității de planificare, întăririi rolului planului național unic.

Progresele înregistrate în anii din urmă în perfecționarea activității de planificare și conducere a economiei au facilitat obținerea unor realizări importante atît în fiecare întreprindere, centrală industrială, minister cît și pe ansamblul economiei naționale. Cu toate acestea, în activitatea de realizare a planului, se mai fac simțite unele neajunsuri, care determină, pe alocuri, ca rezultatele obținute să nu se situeze la nivelul celor scontate. Unele obligații de cooperare și colaborare, deși înscrise în contractele ce se încheie între beneficiari și cei ce dispun de posibilități de realizare a unor piese sau subansamble, nu sînt respectate întocmai peste tot și întotdeauna, documentul respectiv purtînd adesea amprenta unui act formal. Consecința : în multe cazuri se creează dereglări în utilizarea eficientă a capacităților de producție, în mersul normal al îndeplinirii planului.

Iată, de ce acum, odată cu încheierea bilanțului activității din cincinalul 1971—1975, alături de alte probleme este necesar să se analizeze și diferitele aspecte pozitive sau negative ivite în activitatea de colaborare și cooperare în cadrul unităților din aceeași centrală, din centrale și ministere diferite, pentru a se întrona, în cadrul acestui mecanism, practici corespunzătoare unei înalte responsabilități și echități. Asemenea analize, care să permită clarificarea tuturor problemelor de care depinde buna organizare a cooperărilor și colaborărilor, îndeplinirea strictă a obligațiilor stipulate în contracte, ar fi de natură să asigure un cadru pe deplin favorabil ocupării și utilizării mai depline a capacităților de producție din fiecare întreprindere, să asigure valorificarea într-un grad mai înalt a potențialului tehnic disponibil în vederea sporirii necontenite a eficienței întregii activități economice.

O ilustrare a acestor posibilități ce se cer a fi mai deplin puse în valoare, o constituie și punctele de vedere exprimate de către specialiști și cadre de conducere din întreprinderile și centralele industriale producătoare de tractoare și utilaje agricole, autocamioane și turisme, rulmenți și organe de asamblare cu prilejul unei recente dezbateri în jurul mesei rotunde organizate de „Revista Economică" cu sprijinul Comitetului județean al P.C.R. Brașov *pe tema :* „Eficiența dezvoltării cooperării între întreprinderile industriale".

Progrese în cooperarea dintre unități

PRACTICA de ani de zile demonstrează că adîncirea profilării și specializării întreprinderilor este de neconceput fără o largă și fructuoasă cooperare cu diferite unități, fie din cadrul aceleiași centrale industriale sau din alte centrale aparținînd aceluiași minister, fie cu unități care aparțin altor ministere.

Este concludent de relevat în acest sens ponderea mare a cooperărilor Centralei industriale de autocamioane și turisme în valoarea principalelor produse realizate : autocamioane — 58%, autoturisme oraș — 61%, autoturisme teren — 62%, auto speciale — 78%, autobuze — 65% și remorci — 58%. La rîndul lor, întreprinderile din cadrul centralei respective execută circa 23% din valoarea producției lor anuale prin cooperare pentru alte nevoi ale economiei naționale. O situație aproape similară o întîlnim și la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole, unde ponderea valorică cît și numărul de repere executate prin cooperare se ridică la peste 50%.

Din aceste exemple rezultă clar că aproape toate întreprinderile componente ale celor două centrale industriale, beneficiază la realizarea produselor lor de un volum important de cooperări și colaborări, fapt care reflectă un grad ridicat de specializare al industriei noastre constructoare de autocamioane, turisme, tractoare și mașini agricole. Dat fiind un asemenea program larg de cooperare, se pune firesc întrebarea : **cum funcționează acest mecanism, este el în măsură să satisfacă exigențele tuturor participanților în cadrul programelor de cooperare pentru realizarea a diferite produse ?**

Răspunsul, ținînd seama de necesitățile existente, este în bună parte afirmativ. Pentru ca un asemenea mecanism să funcționeze bine, este necesar, în primul rînd, să i se asigure **un cadru propice** — în sensul **stabilirii din vreme a unor programe judicioase, care să aibă în vedere toate cerințele părților interesate.**

„Constituirea centralelor industriale, în a căror componență au intrat mai multe unități — spunea în cuvîntul său ing. **Ion Dorobanțu** — facilitează stabilirea corectă a planurilor de cooperare, în primul rînd, între întreprinderile acesteia. În cadrul centralei industriale de autocamioane și turisme, de exemplu, programul de cooperare se întocmește în fiecare an de către specialiști pe baza cifrelor de plan cunoscute cu cel puțin 6 luni înaintea începerii perioadei de derulare a sa, program care apoi este aprobat de Biroul executiv al centralei. Acesta este însoțit apoi fiecărei întreprinderi, împreună cu sarcinile anuale ale planului de producție. Cu alte cuvinte, **sarcinile din cooperare devin o componentă a planului de producție.**

La dezbatere au luat parte : **ing. Constantin Voinea,** șeful serviciului cooperare-specializare, și **ec. Zosim Nan,** șeful compartimentului prețuri din Centrala industrială de tractoare și mașini agricole ; **Ion Dorobanțu,** șeful serviciului cooperare din Centrala industrială de autocamioane și turisme ; **ing. Mircea Ionescu,** șef adjunct serviciul de colaborare de la Întreprinderea de autocamioane ; **Emil Sachetti,** șef birou cooperare Întreprinderea Hidromecanica ; **ing. Ion Balu,** Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare : **Ioan Drăghici,** directorul Inspecției Teritoriale Financiare de Stat ; **Alexandru Zăhărescu,** director comercial Întreprinderea Electroprecizia — Săcele ; **Nicolae Nedelcu,** matematician, și **dr. Zoltan Fokt,** Centrul teritorial de calcul electronic ; **Gligor Crișan,** director adjunct Banca Națională ; **Constantin Lefter,** lector universitar : **Ovidiu Popa,** Consiliul județean de control muncitoresc.

Și în cazul cooperării dintre întreprinderile centralei noastre cu cele aparținînd de alte centrale din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini procedeul este asemănător. **Atît îndeplinirea sarcinilor din programele de cooperare între întreprinderile centralei noastre cît și cele de nivel departamental se urmăresc pe bază de grafice lunare întocmite de beneficiari și avizate de furnizori** în ședințele lunare ce se organizează la centrala noastră sau la minister.

După părerea mea, actualul mecanism de cooperare este în general bun, existînd firește și unele posibilități de perfecționare a sa. Problema care se ridică este ca după ce au fost perfectate, încheiate și semnate de părțile interesate, **contractele — obligațiile stipulate în ele — să fie întru totul respectate.** Din practica noastră rezultă că, în general, marea majoritate a întreprinderilor se străduiesc să respecte clauzele prevăzute. Dar sînt și situații cînd lucrurile nu se petrec tocmai așa. Avem cazuri cînd un reper sau un ansamblu nu este livrat ritmic și acest fapt duce la stagnări în producție, la utilizarea nesatisfăcătoare a capacităților de producție.

„În cadrul dezbaterii au fost relevate și alte impedimente. Întreprinderea „Hidromecanica" — relata în cuvîntul său tov. **Emil Sachetti** — are relații de cooperare și colaborare cu 35 de unități din municipiul Brașov și din alte județe ale țării. Cooperările se referă la executarea de piese turnate din fontă și neferoase, piese forjate și matrițate, radiatoare, filtre ș.a.

Desigur, multe din aceste unități, printre care Întreprinderea de tractoare, Întreprinderea de autocamioane din Brașov își onorează la timp prevederile contractuale. Dar sînt altele care încearcă într-un anumit fel să nu se achite de obligațiile ce le revin. Este vorba, de pildă, de I.M.M.R. Brașov, care merge pe linia de a livra în avans unele piese pentru a-și atinge tonajul, dar în schimb rămîne descoperi în urmă cu livrările la diferite sortimente principale (cazul cu carcasele turbină și intermediare de la turbosuflantele pentru suplimentarea puterii motoarelor locomotivelor Diesel și Diesel electrice etc.) Or, o asemenea „respectare" a contractelor nu este de natură să ducă la o bună desfășurare a producției la beneficiar, la realizarea ritmică a sarcinilor de plan".

„După părerea noastră, a intervenit în discuție ing. **Constantin Voinea,** cooperarea dintre întreprinderile unei centrale se desfășoară bine, micile dereglări ce se ivesc, mai ales în ce privește respectarea unor termene, se pun la punct operativ, așa încît nu se ajunge la litigii sau stagnări în procese-

le de producție. Totul depinde ca **organizarea cooperării, planificarea sarcinilor, să aibă în vedere posibilitățile reale, să se creeze condiții pentru continua perfecționare a organizării producției și muncii.** Multe necazuri — nu vreau să înșir și cu exemple — apar în derularea programelor de cooperare cu alte unități din afara centralei, dar și mai multe cu unitățile din alte ministere. Se impune analizarea fenomenelor negative ce apar (refuzuri de cooperări, nerespectarea de obligații din contracte, livrări de produse de slabă calitate, încărcarea nejustificată a costurilor produselor cu cote ridicate de beneficiu etc.) și luarea unor măsuri, la nivele corespunzătoare, de perfecționare a relațiilor de cooperare".

Așadar, lucruri bune atunci cînd este vorba de organizarea și derularea cooperării dintre întreprinderile aparținînd aceleași centrale, defecțiuni și neajunsuri atunci cînd se apelează la cooperări și colaborări cu unități pendinte de alte centrale și alte ministere. De ce ? Oare cauzele aparțin numai partenerilor de colaborare ? Să încercăm, cu concursul participanților la dezbatere, să „dezlegăm", în limita posibilităților, aceste enigme.

Strategie proprie pentru dezvoltarea și promovarea produselor

CÎT de important este ca **fiecare producător** — întreprindere și centrală — să-și **definească o strategie proprie în dezvoltarea și promovarea produselor proprii,** ne-au dovedit-o în cadrul dezbaterilor diferiți participanți care, în dorința de a-și manifesta nemulțumirea față de unii parteneri, subliniau în fond propriile lor deficiențe. Redăm parțial unele luări de cuvînt :

„Unii colaboratori nu țin pasul cu nevoile noastre atît cantitative cît și din punctul de vedere al modernizării proceselor de fabricație, perfecționării ansamblelor sau reperelor pe care le realizează. Din această pricină avem greutăți, se creează neconcordanțe între ceea ce solicităm și ceea ce ni se poate oferi, fapt ce duce în ultimă instanță la renunțări de colaborări etc.". (Din cuvîntul tov. **Z. Nan,** de la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole).

„Noi am găsit cu cale să atragem în sfera nevoilor producției pentru diferite colaborări o serie de întreprinderi mici pendinte de industria locală. Actualmente acestea au devenit unități de interes republican (cu sprijinul nostru ele s-au dezvoltat puternic în decursul anilor) și fac parte din centrala noastră. Așa stau lucrurile cu Întreprinderea mecanică Reghin (fost I. L. Reghin), I.R.A. Satu-Mare, I.R.A. Iași, I.R.A. Obor — București — devenite astăzi întreprinderi de piese de schimb etc.

Dar din păcate, o serie de colaboratori nu țin pasul cu progresul tehnic, cu dezvoltarea capacităților de producție, în funcție de solicitările noastre. Așa stau lucrurile în cazul cooperării întreprinderii noastre cu unele unități din industria locală, chimică și constructoare de mașini". (Din cuvîntul tov. **Mircea Ionescu,** de la Întreprinderea de autocamioane).

Așa cum rezultă din luările de cuvînt prezentate, cît și din altele, **o cauză a insuficiențelor ce apar în cadrul cooperării este neținerea pasului de către unii parteneri cu progresele tehnice ce au loc în diferite etape, nedezvoltarea capacităților de producție în funcție de nevoile beneficiarilor.** De ce acest lucru și cum poate fi evitată pe viitor o asemenea situație ?

Răspunsul l-au dat parțial chiar interlocutorii noștri. Cine altul decît cel interesat (întreprinderea care finalizează un produs, îl livrează consumului), **trebuie să acționeze pentru a pune întreg angrenajul productiv în concordanță cu nivelul producției finite ce și-o prevede ?** Dacă o serie de probleme strict interne ale unei întreprinderi finalizatoare de produse se rezolvă în funcție de perspectiva produsului, de promovarea lui, cele ale terților — respectiv ale colaboratorilor — rămîn deschise sau, așa cum se întîmplă adesea, se cere acestora să acționeze urgent pentru dezvoltarea capacităților de producție. De aici numeroase litigii, greutăți în ritmicitatea montajului, cheltuieli suplimentare, căutarea de noi colaboratori pentru perioade scurte etc.

Rezultă, așadar, că **respectarea obligațiilor contractuale, extinderea cooperării și colaborării dintre întreprinderi, necesită o stabilitate în privința programelor, aplicarea de măsuri în perspectivă pentru a se crea condiții ca întreprinderile să-și poată adapta rapid producția la noile cerințe privind fie modificarea tehnică și constructivă a unor repere, fie a produsului finit în general.**

În altă ordine de idei, se ridică și **problema utilării și asigurării asistenței tehnice a unor unități colaboratoare.** Nu este vorba de marile întreprinderi specializate. Ne referim, în special, la zecile de întreprinderi mici ale industriei locale, cooperației meșteșugărești sau ateliere mecanice din diverse ramuri ale economiei, care colaborează la executarea unor repere sau subansamble de serie mică, dar pentru a se putea alinia cerințelor întreprinderilor mari, au nevoie nu numai de asistență, ci și de ajutor concret, material și tehnic. Or și acestea, după părerea noastră, trebuie avute în vedere de întreprinderea cea mare care finalizează produsul.

Pentru ca pe viitor să se prevină ivirea unor astfel de deficiențe socotim că **este absolut necesar ca centralele industriale, marile întreprinderi, să-și organizeze, pentru principalele produse, consilii sau comandamente ale unităților colaboratoare.** Întrunindu-se periodic, acestea ar urma să ia în dezbatere problemele noi ce se ivesc și să informeze din timp pe toți cei interesați asupra hotărîrilor luate, termenele de punere în aplicare, responsabilitățile etc.

Capacități insuficiente sau insuficiențe în specializare ?

LĂRGIREA cadrului cooperării este strict legată de existența unui număr cît mai mare de întreprinderi specializate pe repere, ansamble și subansamble mult solicitate, de posibilitatea acestora de a satisface cantitativ, calitativ și la prețuri accesibile, solicitările diferiților beneficiari. De altfel, din practica de pînă acum rezultă că **s-au statuat bune relații pe termen lung de cooperare între întreprinderi, atunci cînd condițiile enumerate au existat și s-au manifestat din plin.** Concludentă în acest sens este cooperarea existentă între Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia și unitățile constructoare de mașini din țară. Posibilitatea ei de a satisface cererile de pompe de injecție de calitate superioară, competitive, în cantitățile solicitate, la prețuri convenabile, face ca ea să-și etaleze din plin „calitatea" de unitate specializată. În același fel stau lucrurile și cu alte întreprinderi furnizoare de diferite produse (rulmenți, scule, aparataje electrice etc).

Dar, din păcate, apar și situații cînd cei interesați caută „întreprinderi specializate" pentru a colabora. În unele cazuri fie că nu își pot asigura prin ele furnizarea întregii cantități ce o doresc, în altele fie că nu le găsesc deloc pe acestea. Așa stau lucrurile, în special, pentru unele produse între care : organele de asamblare, ridicătoarele hidraulice, piesele turnate din fontă și oțel, piesele forjate, unele subansamble pentru construcția de mașini-unelte etc. Și într-un caz și în altul, beneficiarul este pus în situații dificile. Și pentru a le evita, trece adesea la măsuri de integrare în producția proprie și a reperelor pentru care nu găsește colaborare, cu tot arsenalul de consecințe ce decurg de aici.

Pe de altă parte, **unele întreprinderi care îndeplinesc sarcina de unitate specializată, avînd în nomenclatorul lor de producție un număr mare de produse, nu reușesc să satisfacă cererile la unele fabricate cantitativ, nemaivorbind de nivelul prețurilor de desfacere „umflate" ce le practică.** Așa se prezintă lucrurile în cazul fabricației ridicătoarelor hidraulice, a organelor de asamblare de cauciuc, de masă plastică livrate de unitățile chimiei (Întreprinderea de produse din cauciuc-Brașov, Jilava-București etc. realizează o gamă restrînsă de organe de asamblare din cauciuc și masă plastică), întreprinderile constructoare de mașini care execută organe de asamblare metalice — nu reușesc să acopere cantitativ și sortimental toate solicitările.

● Un mijloc important de valorificare eficientă a capacităților de producție ● Rolul și răspunderea întreprinderilor specializate ● Interesul — singurul element al lărgirii cooperării (?) ● Integrarea producției — nu în dauna eficienței ● Cointeresare, dar și măsuri de penalizare ● De ce nu și un Consiliu de coordonare la principalele produse realizate prin cooperare ?

„Producem în prezent, arăta în cuvîntul său ing. **Constantin Voinea,** 40 tipuri de tractoare în sute de variante — care solicită multe și diversificate repere și utilaje de acționare, în funcție de cerințele beneficiarilor. Acestea nu mai pot să fie însă realizate, să zic așa, de «întreprinderea mamă» decît cu participarea unor cît mai multe unități atît din cadrul centralei noastre, cît și altele din afara acesteia. Or, nu o dată am întîmpinat și întîmpinăm fie refuzuri în această privință, fie unele greutăți determinate de lipsa de capacități capabile să satisfacă în întregime cerințele noastre sau din cauza practicării unor prețuri de desfacere, care fac imposibilă acceptarea lor. Fenomene de acest gen au mai fost discutate, dar nu și-au găsit încă rezolvarea".

În completare, tov. **Mircea Ionescu** a spus : „Într-adevăr, întreprinderile noastre s-au dezvoltat mult. Am ajuns în situația de a căuta, «de voie, de nevoie», cît mai mulți colaboratori, mai ales pentru unele subansamble care nu pot fi realizate în ritmul solicitărilor secțiilor de prelucrare și montajului. Apelînd la unitățile specializate, unele ne satisfac cerințele, altele nu, fie datorită lipsei de capacitate, fie prețurilor de desfacere pe care le practică.

Aspectele ridicate sînt într-adevăr piedici în calea dezvoltării cooperării. Analizarea lor profundă, găsirea de soluții care să satisfacă fiecare parte interesată, concomitent cu stabilirea de măsuri pentru

dezvoltarea de capacități și specializarea unor unități capabile să satisfacă la timp și în bune condițiuni cerințele întreprinderilor profilate pe realizarea unor produse, ar avea darul să stimuleze cooperarea, să aducă un plus de eficiență participanților la aceasta, să înlăture unele „bariere artificiale" care frînează desfășurarea optimă a unui mecanism bun și util.

Organizarea optimă impune metode moderne de conducere

DATORITĂ complexității vieții economice, procesele și fenomenele economice nu mai pot fi organizate, conduse și stăpînite cu mijloacele vechi, tradiționale caracterizate prin dominația intuiției și a experienței personale, bazate pe calcule sumare, rudimentare. Se remarcă astăzi o preocupare susținută pentru introducerea în munca de organizare și conducere a metodelor științifice bazate pe tehnica modernă de calcul. Un experiment interesant a fost expus în cadrul dezbaterii în legătură cu optimizarea mecanismului de cooperare — de către specialiști ai Centrului de calcul electronic din Brașov.

„Pornind de la considerentul că producția de repere turnate neferoase în cadrul centralei industriale de autocamioane și turisme — spunea în cuvîntul său tov. **Nicolae Nedelcu** — se caracterizează printr-o dezvoltare permanentă a nomenclatorului de fabricație în condițiile asimilării rapide a progresului tehnic, precum și printr-un ritm susținut de creșterea cantitativă a producției, problema ce se cerea soluționată era aceea a realizării producției necesare anual prin unitățile de turnătorie existente, cu condiția minimizării cheltuielilor de producție și transport și prin organizarea optimă a specializării și cooperării. Pentru aceasta informațiile pe care le-am utilizat pentru modelarea matematică a procesului de decizie au fost formulate și grupate astfel :

a) informații despre capacitățile de producție ale unităților de turnare existente și care participă la executarea necesarului de repere turnate ale beneficiarilor ;

b) informații despre cheltuielile de producție în funcție de gradul de încărcare a capacității disponibile existente în cadrul fiecărei unități de turnătorie ;

c) informații asupra reperelor solicitate de fiecare unitate beneficiară (codul reperului, denumirea, cantitatea necesară etc.) ;

d) informații cu privire la existența documentației tehnologice, utilajelor speciale necesitate de fabricarea reperului la nivelul calitativ corespunzător, S.D.V.-urilor, materialului de natură și calitate corespunzătoare pentru fiecare reper de executat, relativ la fiecare unitate de turnătorie :

e) informații asupra costurilor de transport de la unitățile de turnătorie la unitățile beneficiare (tarife de transport după distanța și natura mijlocului de transport, posibilitățile de transport a unor repere de la furnizori la beneficiari).

Modelarea matematică am efectuat-o utilizînd în primă etapă un model de clasificare care servește la determinarea unor grupări de repere din întregul nomenclator de repere, turnate al centralei, în funcție de o mulțime de atribute de natură să scoată în evidență :

— apartenența sau neapartenența unui reper în lista cerută de un beneficiar ;

— existența sau inexistența documentației tehnologice, a S.D.V.-urilor, a materialelor, a utilajelor speciale, etc. pentru fiecare reper la fiecare unitate de turnătorie.

În etapa a II-a modelarea matematică s-a făcut cu ajutorul unui model de programare liniară cu mai multe funcții de eficiență în a căror rezolvare s-a utilizat metoda optimizării unității globale.

Plecînd de la informațiile și operațiile prezentate, a fost întocmit un model de programare liniară cu criterii de optim multiplu. Soluția obținută a creat centralei industriale respective posibilitatea adoptării unei decizii multidimensionale în funcție de factorii de influență antrenați în rezolvarea problemei și a restricțiilor impuse conducînd la :

— încărcarea efectivă a tuturor reperelor în turnătoriile de neferoase stabilite prin planul de cooperare (în cadrul sau din afara centralei) ;

— furnizarea fiecărei turnătorii a planului de producție și desfacere anual (pe repere, cantități și valori), precum și a planului de aprovizionare pentru fiecare beneficiar ;

— concentrarea, stabilizarea și specializarea execuției de repere în acele turnătorii care realizează cheltuieli de producție și transport minime.

În prezent turnătoria de neferoase asigură în bune condiții realizarea sarcinilor directe cît și din cooperare, valorificînd importante rezerve de capacități depistate care permit un spor suplimentar de producție de aproape 40%.

Socotind valoros acest studiu aplicat cît și eficiența lui, participanții la dezbatere, punînd diferite întrebări care să lămurească unele aspecte ce-i interesau, s-au angajat să folosească experiența respectivă și să solicite în viitor mai mult aportul specialiștilor din cercetare în soluționarea lichidării locurilor înguste în procesul de sporire a producției, a cooperării.

Pîrghiile stimulative — mai bine folosite

PENTRU ca mecanismul cooperării să funcționeze ireproșabil, pentru ca el să devină mereu mai eficient, se cer folosite din plin diferitele pîrghii economice. Bunăoară se știe că, de ani de zile, a fost introdus în relațiile dintre întreprinderi sistemul penalizărilor în cazul în care furnizorul nu-și respectă obligațiile contractuale. El s-a dovedit și se dovedește, în multe cazuri, eficient, deoarece nici unei întreprinderi nu-i convine să-i fie afectat nivelul eficienței economice prin plata de penalizări.

Dar, din păcate, unele întreprinderi s-au obișnuit cu sistemul de a plăti penalizări (atunci cînd apar în postura de a nu livra, potrivit stipulațiilor din contracte, unele piese sau subansamble în cadrul planului de cooperare), pe de o parte, și de a încasa penalizări, pe de altă parte (atunci cînd joacă rolul de beneficiari al unor astfel de produse). Iată, din acest punct de vedere, o situație prezentată în cadrul dezbaterii, privind unele întreprinderi aparținînd de Centrala industrială de autocamioane și turisme în legătură cu penalizările în semestrul I al acestui an.

— mii lei —

	încasate	plătite
I.P.A. Sibiu	3 444	3 606
I.A. Pitești	1 341	91
I.A.M. Oradea	426	363
I.P.A. Satu Mare	234	14

Așa cum rezultă din cifrele menționate, întreprinderile au încasat în general sume mai mari drept penalizări decît au plătit.

Relevînd aceste fapte, nu intenționăm să vedem dacă în conturile de la bancă ale întreprinderilor centralei au intrat mai mulți bani, ca urmare a penalizărilor încasate sau invers. Ceea ce dorim să subliniem este că aceste penalizări sînt un indiciu indubitabil, că în ce privește respectarea clauzelor contractuale se manifestă deficiențe, că de pe urma acestui fapt unele întreprinderi sînt puse în situația să nu poată materializa diferite produse deoarece le lipsește fie o piesă, fie un subansamblu care n-au fost livrate la vreme în cadrul planului de cooperare.

Dacă este vorba de forme stimulative, care să ducă la promovarea largă a cooperării între întreprinderi, atunci **trebuie găsită modalitatea ca nivelul penalizărilor să fie astfel stabilit încît să acopere integral prejudiciul produs și să nu fie — așa cum se mai întîmplă uneori — simbolice.**

Cu privire la stimulare, au fost ridicate și alte aspecte în cadrul dezbaterii. S-a subliniat că în unele cazuri se constată rețineri în extinderea cooperărilor, deoarece specializarea unor întreprinderi se reflectă de multe ori deformat în indicatorii de eficiență și, îndeosebi, în cheltuielile la 1 000 lei producție marfă. Cauza ? **Prețurile și beneficiile practicate în cazul unor semifabricate sau subansamble realizate la terți, prin colaborare sau cooperare, sînt, de regulă, mai mari, chiar exagerate față de cele rezultate din realizarea produselor prin integrare.**

Au fost date în acest sens numeroase exemple. Unele întreprinderi, în ale căror produse finite intră un volum mare de colaborări, sînt tentate să promoveze în mod susținut integrarea în fabricație a multor repere sau subansamble și aceasta pentru că, în condițiile actuale, le sînt influențate negativ indicatorii esențiali de eficiență. Or, o întreprindere specializată pe realizarea unor piese sau subansamble în cooperare obține o productivitate mult mai înaltă și costuri mult reduse decît cea specializată pe un anumit produs. Normal ar fi, deci, ca **întreprinderile care furnizează asemenea piese sau subansamble să aplice nivele de beneficii rezonabile, care să nu afecteze prețul de cost și beneficiile la întreprinderile care sînt beneficiare ale acestora.**

În legătură cu folosirea pîrghiilor economice pentru stimularea cooperării au fost abordate în cadrul dezbaterii și alte aspecte.

„Există nenumărate cazuri — a spus tov. **Zosin Nan** — cînd intervin situații ca întreprinderea care realizează produsul finit să fie nevoită să satisfacă operativ anumite cerințe ale beneficiarilor interni sau externi. Aceasta presupune însă nu numai un efort deosebit din partea ei, ci deopotrivă, și din partea diferiților parteneri cu care cooperează. Fiind puse să livreze urgent unele piese sau subansamble necesare comenzii respective, aceste unități sînt nevoite să antreneze spații și capacități de producție, specialiști și proiectanți, secțiile de sculărie, să folosească manoperă în plus și multe altele. Or, în asemenea, situații, în care se cere o mare mobilitate ar fi indicat ca întreprinderea colaboratoare să aibă putința să-și compenseze eforturile suplimentare depuse și aceasta prin obținerea unor prețuri de desfacere mai ridicate.

„Pîrghiile economice ar putea juca un rol mai activ și în alte cazuri. Produsele unităților Centralei noastre — a relevat tov. **Constantin Voinea** — sînt foarte mult solicitate atît pentru nevoile interne cît și la export. Aceasta face ca, an de an, noi să ne preocupăm de depășirea prevederilor de plan — lucru de altfel consemnat în bilanțurile pe care le încheiem. Dar în aceste produse pentru care noi încasăm însemnate fonduri din țară și valutare, se află înmagazinată nu numai munca depusă de colectivele întreprinderilor centralei noastre, ci și a celor ale unităților cu care cooperăm. Normal ar fi ca, în cazul respectiv, o parte din beneficiile realizate de întreprinderile finalizatoare de produse ale centralei noastre să fie cedate unităților cu care cooperăm, nivelul acestora fiind în proporție directă cu contribuția efectiv adusă de ele".

Evident există un cadru larg de utilizare a unor pîrghii stimulatorii. Ele se cer folosite din plin în toate cazurile, respectiv atunci cînd lucrurile merg bine și invers. Renunțarea la folosirea lor, ar putea conduce la reținere și nesolicitudine în acceptarea unor cooperări, la menținerea, în continuare, a unor deficiențe care prejudiciază efectele economice ale lărgirii cooperării.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

ILFOV

ÎN ANII construcției socialiste, datorită masivelor investiții alocate de stat (numai în perioada 1971—1975 ele s-au ridicat la 11,5 miliarde lei, atît cît s-a investit în cele două cincinale precedente), județul Ilfov a cunoscut o înflorire economică continuă. Astăzi există în județ peste 30 de întreprinderi de interes republican, **industria** cunoscînd un puternic avînt. Pe primele locuri se situează industria constructoare de mașini, extracția petrolului, industria materialelor de construcții, industria ușoară și alimentară. Ponderea industriei constructoare de mașini a crescut de la 22,6% în 1970 la peste 25,5% în 1974, iar cea a industriei textile de la 10,6% la 25%. Față de nivelul anului 1970, producția industrială realizată pe un locuitor în 1974 a marcat o creștere de peste 55%.

Ramura construcțiilor de mașini este reprezentată prin șantierele navale din Oltenița și Giurgiu. În industria ușoară, în care ponderea principală o dețin întreprinderile textile, au fost construite Filatura Oltenița, țesătoria „Dunăreana" de la Giurgiu, s-au extins și modernizat capacitățile de producție de la Fabrica de vată Buftea, secțiile de țesătorie și finisaj Balotești, țesătoria „Borangicul" — Mihăilești. Industria alimentară, este reprezentată prin Fabrica de zahăr din Giurgiu și fabricile de conserve Valea Roșie, Oltenița, Giurgiu și Buftea, la care se adaugă alte unități industriale de produse lactate.

La rîndul ei **agricultura,** care reprezintă o ramură principală a economiei județului, a cunoscut o dezvoltare importantă. Ca urmare a fondurilor însemnate de investiții alocate de stat și cooperativele agricole de producție, au crescut fondurile fixe, înzestrarea tehnică a unităților agricole. La sfîrșitul anului 1974 existau 7 690 tractoare fizice, 3 000 semănători mecanice, peste 3 000 combine pentru păioase etc. Mecanizarea și chimizarea agriculturii au determinat obținerea, an de an, a unor sporuri însemnate de producție agricolă. În 1974, producția globală agricolă a crescut cu aproape 71,8 miliarde lei față de 1970. Paralel a sporit efectivul de animale și de păsări. În 1974 față de 1971 efectivul a sporit cu 7 794 la bovine, cu 328 730 la porcine și cu aproape 2 300 000 de păsări.

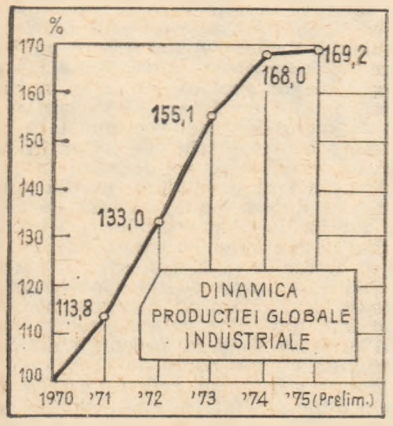

Ca urmare a dezvoltării industriei și agriculturii, s-au produs schimbări și în **nivelul de trai,** material și spiritual al oamenilor muncii din județ. Veniturile realizate din retribuții, de pildă, au fost în 1973 cu 21% mai mari decît în 1970. De asemenea, veniturile obținute de membrii gospodăriilor agricole de producție au marcat o creștere de 34,8% față de 1970.

S-au schimbat de la un an la altul aspectul edilitar al orașelor și satelor județului. Numai în ultimii 4 ani au fost construite din fondurile statului și cu credite de la stat 3 775 apartamente, iar din fondurile proprii — 7 941 locuințe. În 1975 se dau în folosință alte 1 311 apartamente din fondurile statului și cu credite de stat. O dezvoltare importantă a cunoscut rețeaua școlară. Numai în perioada 1971—1974 au fost date în folosință din fondurile statului 164 săli de clasă și 2 grădinițe de copii, iar din contribuția voluntară 316 săli de clasă și 10 grădinițe de copii.

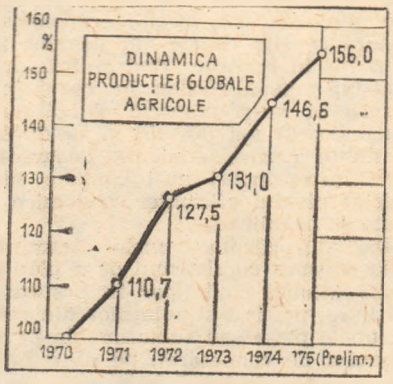

Ocrotirea sănătății este asigurată de o rețea largă de unități sanitare, dotate cu aparatură modernă și deservite de un număr din ce în ce mai mare de cadre medicale. În 1974 s-au cheltuit pentru asigurarea asistenței sanitare 215 milioane lei, iar în 1975 au fost alocate 230 milioane lei.

S-a dezvoltat simțitor baza materială a activității cultural-educative, reprezentată prin teatre, școli populare de artă, cluburi sindicale, formații de coruri și de muzică populară, orchestre de muzică ușoară, echipe de dansuri, biblioteci publice etc.

În perioada cincinalului viitor 1976—1980 — peisajul industrial al județului se va îmbogăți cu noi obiective industriale, ceea ce va face ca producția industrială să fie cu aproape 95% mai mare decît în 1975. De asemenea, agricultura va fi dotată cu un număr însemnat de tractoare și mașini agricole. Cantitatea îngrășămintelor chimice substanță activă ce revine la un hectar va crește de peste două ori în 1980 față de 1975.

Oamenii muncii din județ sînt hotărîți să desfășoare, în continuare, o activitate susținută pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului, convinși fiind că astfel vor contribui la dezvoltarea economică a patriei, la ridicarea standardului de viață al întregului popor.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚIE PESTE PLAN

● **Întreprinderile industriale ale județului Cluj,** care și-au onorat sarcinile ce le reveneau pe cincinal cu 83 de zile mai devreme, au livrat suplimentar, de la începutul anului, printre altele, peste 9 000 tone laminate finite, 431 tone mașini și utilaje pentru industria lemnului, 503 tone legume conservate, medicamente în valoare de aproape 12 milioane lei, 8 milioane cărămizi și blocuri ceramice, izolatori electroceramici în sumă de peste 5,7 milioane lei.

● **Colectivele unităților industriale din județul Alba,** care au îndeplinit cu 42 de zile înainte de termen sarcinile cincinalului, au realizat în acest an peste prevederile de plan 10 962 mașini electrice de spălat rufe, 785 mașini de cusut, mobilă în valoare de 1 875 000 lei, 132 000 bucăți tricotaje, 3 000 perechi de încălțăminte etc. Sporul de producție s-a obținut în cea mai mare parte pe seama creșterii productivității muncii.

● **Muncitorii și tehnicienii din mai multe întreprinderi industriale din județele Mehedinți, Dolj și Gorj** și-au îndeplinit integral angajamentele asumate în întrecerea socialistă pe întregul an. În rîndul acestora se numără energeticienii hidrocentralei „Porțile de Fier", și termocentralei Işalnița, petroliștii schelelor de extracție Craiova și Țicleni, minerii din Valea Motrului și cei din Orșova, chimiștii Combinatului de îngrășăminte Işalnița.

● În perioada care a trecut din acest an, **rafinăriile prahovene** au realizat producție marfă suplimentară evaluată la 800 milioane lei, sumă care depășește cu 386 milioane lei angajamentul anual reînnoit. Întregul spor de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, a valorificării superioare a materiilor prime.

● Ridicînd la cote superioare indicii de utilizare a agregatelor și instalațiilor, **siderurgiștii combinatului din Hunedoara** au elaborat în fiecare zi din luna aceasta, în medie, cîte 220 tone de fontă și oțel peste prevederi. Prin obținerea acestor sporuri, Colectivul combinatului a majorat la peste 200 000 tone cantitatea de produse realizate peste sarcinile de plan aferente perioadei care a trecut de la începutul anului.

● **Colectivul Întreprinderii mecanice Roman** — care a îndeplinit cincinalul cu un trimestru înainte de termen — a realizat suplimentar o producție de aproape 1 milion lei. Pentru anul următor au fost încheiate, aproape în totalitate, contractele cu beneficiarii interni, iar pentru export a fost îndeplinită mai mult de jumătate din sarcina de contractare încă din luna noiembrie. În același timp, planul a fost nominalizat din vreme.

● **Întreprinderea de piese turnate din Cimpina,** una dintre cele mai tinere unități economice prahovene, a anunțat realizarea integrală a sarcinilor de plan din actualul cincinal. Calculele arată că, pînă la finele lunii decembrie, harnicul colectiv de aici va furniza în plus beneficiarilor piese turnate în valoare de peste 30 milioane lei.

● Cu peste 1,5 milioane lei și-a depășit angajamentul anual asumat în întrecerea socialistă **Întreprinderea de ulei din Roșiorii de Vede.** Se estimează că, pînă la sfîrșitul anului, producția suplimentară obținută se va ridica la circa 3 milioane lei.

FORȚA DE MUNCĂ — FACTOR PRINCIPAL AL PROGRESULUI ECONOMIC (V)

STUDIUL DE FAȚA tratează problema forței de muncă în cooperativele investigate sub aspectul eficienței utilizării sale. În mod deosebit am analizat nivelul productivității muncii și influența acesteia asupra retribuirii muncii. Studiul de față încheie ciclul articolelor prezentate de revista noastră privind forța de muncă ca factor principal al progresului economic).*

Utilizarea deplină și rațională a forței de muncă în agricultura noastră constituie o condiție de bază a asigurării eficienței economice. Accentuarea rolului factorilor intensivi de dezvoltare a producției agricole are însă o importantă hotărîtoare în menținerea dinamismului agriculturii și creșterea necontenită a eficienței economice. Dintre aceștia, nivelul și dinamica productivității muncii, *care reflectă economisirea muncii prin evitarea oricăror activități inutile, exprimă sintetic efortul de creare și dezvoltare a unei agriculturi moderne și eficiente. Dealtfel, productivitatea muncii și modul de utilizare a forței de muncă fac parte dintre componentele fundamentale ale procesului de creștere economică. Pe măsura pătrunderii progresului tehnic în agricultură crește productivitatea muncii și un număr tot mai mare de lucrători agricoli vor lucra în alte sectoare. Populația agricolă descrește astfel relativ și absolut.*

Condițiile reducerii unui decalaj

MODERNIZAREA bazei tehnico-materiale a agriculturii, a sistemelor de cultură a plantelor și de creștere a animalelor, alături de perfecționarea calitativă și eliberarea surplusului de forță de muncă constituie căile principale de creștere a productivității muncii în agricultura noastră. Modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii nu se reduce numai la introducerea unor elemente simple de mecanizare a procesului de producție sau la prelucrarea industrială a produselor agricole. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român *„...va trebui realizată mecanizarea completă a lucrărilor agricole, inclusiv în zootehnie, obținîndu-se pe această bază o creștere însemnată a productivității muncii"*.

Intensificarea mecanizării și electrificării vor contribui la transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, ceea ce va permite creșterea productivității muncii la nivelul realizat în industrie. Dacă în prima etapă a industrializării, ritmul de creștere a productivității muncii din industrie a devansat pe cel realizat în agricultură, în această etapă ritmul de creștere a productivității muncii din agricultură trebuie să se apropie de cel al industriei, pentru ca în cincinalul viitor decalajul existent să fie redus prin atingerea unui ritm mai înalt de creștere a productivității muncii în agricultură. Sporirea în ritm mai rapid a productivității muncii în agricultură, reducerea decalajului față de industrie se explică tocmai prin dezvoltarea industriei, prin creșterea rolului acesteia în procesul de dezvoltare economică.

Decalajul între nivelul productivității muncii realizat în industrie și agricultură se explică prin diferențele ce există între nivelul de înzestrare tehnică a muncii a modului de utilizare a forței de muncă și a unor deficiențe în organizarea muncii și producției. Acest decalaj se manifestă și în interiorul ramurii agriculturii. Astfel, la nivelul țării, valoarea fondurilor fixe pe lucrător participant, a fost de peste 13 ori mai mare în I.A.S. față de C.A.P. în 1972 și de peste 10 ori în 1973; valoarea fondurilor fixe la 100 ha teren agricol a fost de peste 5 ori mai mare în I.A.S. față de C.A.P. în anul 1971 și de peste 4,4 ori în 1973. Deși se remarcă o reducere a decalajului în înzestrarea tehnică a muncii și a investițiilor suplimentare la unitatea de suprafață, acesta continuă să se mențină la valori ridicate.

Productivitatea muncii: dinamică, nivel, factori de influențare

DATORITA influenței condițiilor naturale asupra productivității muncii agricole, mai ales a fertilității diferite a solului, întîlnim și disparități teritoriale însemnate în nivelul productivității muncii. În funcție de condițiile naturale o anumită cantitate de muncă se exprimă în mai multe produse sau valori de întrebuințare. Astfel, din ancheta „RE" rezultă creșterea sensibilă a productivității muncii vii de la un an la altul în toate zonele de fertilitate (tabelul 1).

Deosebirile în condițiile naturale ale cooperativelor agricole sînt foarte evidente. Ele sînt amplificate și de inegala repartizare pe teritoriu a mijloacelor tehnice de muncă, a îngrășămintelor chimice etc., care au adîncit decalajul teritorial în nivelul productivității muncii. Cel mai ridicat nivel al productivității muncii îl întîlnim, în ordine descrescătoare, în primele trei zone, pentru ca în ultimele trei să fie de peste 3 ori mai redus față de prima zonă. În zonele IV-VI nivelul productivității muncii este extrem de scăzut, atît ca urmare a slabei înzestrări tehnice, cît și a folosirii incomplete a fondului de timp de muncă al cooperatorilor. În 1974, de pildă, reveneau pe un participant la muncă numai 54 norme de muncă convenționale, față de 212 în zona I-a.

În toate zonele agricole ale țării și în egală măsură în zonele agricole cu condiții de fertilitate slabă, se impun eforturi de investiții suplimentare pentru înzestrarea tehnică, organizarea științifică a producției și a muncii, integrarea activităților agricole cu cele neagricole, ample lucrări de îmbunătățiri funciare, mai ales de combatere a eroziunii solului în zonele de deal etc.

Economisirea muncii vii trebuie privită, însă, numai în corelație cu creșterea pro-

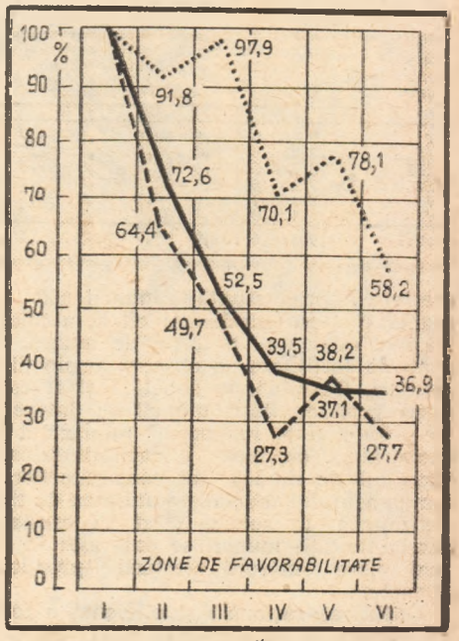

Graficul nr 1. — **Corelația dintre retribuirea unei norme de muncă convențională, numărul de norme de muncă și producția globală.**

Tabelul nr.1

Productivitatea muncii în C.A.P.

Zone de fertilitate	Producția globală pe un cooperator care a lucrat (%)				Dinamica producției globale pe un cooperator (%)	Valoarea producției globale pe o normă convențională (lei)			
	1971	1972	1973	1974	1974/1971	1971	1972	1973	1974
I	146,9	139,8	183,0	161,9	131,6	80,2	85,5	102,5	95,7
II	116,1	112,8	128,6	123,2	126,6	72,5	77,0	78,6	84,0
III	100,0	100,0	100,0	100,0	119,3	65,6	70,5	70,0	77,1
IV	47,8	47,0	47,3	48,1	120,2	51,8	55,9	61,4	67,9
V	52,6	52,5	50,8	50,5	114,6	80,0	82,3	92,3	93,6
VI	38,7	37,7	40,6	39,9	122,9	60,4	67,0	63,6	79,6
T o t a l	95,1	91,2	103,2	97,2	122,0	73,2	76,6	83,7	86,6

*) Primele patru studii au fost publicate în numerele 21, 25, 32 și 40 ale Revistei Economice și au tratat: I — probleme referitoare la forța de muncă la nivel macroeconomic, II — evoluții și tendințe în domeniul forței de muncă în agricultură, III — disponibilitățile de forță de muncă în agricultura cooperatistă; IV — utilizarea forței de muncă în c.a.p. (participarea la muncă, utilizarea fondului de timp de muncă, reducerea sezonalității în folosirea forței de muncă etc).

ducției agricole. În agricultura noastră, creșterea productivității muncii trebuie să aibă loc pe seama reducerii populației ocupate cît și a creșterii producției. În cooperativele agricole investigate (tabelul 2), se remarcă un proces continuu de creștere a productivității muncii atît pe seama creșterii producției cît și a folosirii mai eficiente a forței de muncă. Pe zone de fertilitate se observă unele diferențieri. De pildă, în zonele I și II creșterea productivității muncii se datorește, în primul rînd, reducerii numărului de cooperatori, creșterii eficacității folosirii timpului de muncă al cooperatorilor, a randamentului muncii pe unitatea de timp de muncă. În zonele V și VI creșterea productivității muncii se datorește în cea mai mare măsură creșterii producției globale.

Tabelul nr.2

Corelația dintre dinamica productivității muncii, a numărului cooperatorilor care au lucrat și a producției globale totale

1971=100

Zone de fertilitate	Dinamica producției globale pe cooperator care a lucrat			Dinamica cooperatorilor care au lucrat din total			Dinamica producției globale totale		
	1972	1973	1974	1972	1973	1974	1972	1973	1974
I	110,9	132,8	131,5	92,8	85,2	83,7	102,0	113,2	110,1
II	113,2	118,0	126,6	92,8	85,2	82,5	105,0	100,5	104,5
III	110,6	106,6	113,3	98,8	94,9	91,7	115,2	101,1	103,8
IV	114,7	105,5	120,1	98,2	93,4	93,0	112,7	108,1	111,8
V	124,2	102,9	114,6	98,3	98,2	98,3	114,5	103,9	123,1
VI	96,4	111,6	122,8	98,5	97,5	98,8	111,8	108,8	120,2
Total	111,9	115,6	121,9	95,7	92,5	90,1	107,1	107,0	110,0

Utilizarea rațională și eficientă a forței de muncă în agricultura noastră cooperatistă, important factor de dezvoltare economică și socială a întregii economii naționale, depinde și de structura de producție din fiecare cooperativă agricolă. Dezvoltarea cu prioritate a ramurilor intensive, a activităților de prelucrare industrială și de prestări de servicii asigură posibilități sporite de ocupare a forței de muncă în tot timpul anului, de folosire a întregului timp de muncă disponibil și de creștere a productivității muncii.

Dacă analizăm rezervele de sporire a productivității muncii vom constata că una din cauzele folosirii neraționale a forței de muncă în unele din C.A.P.-urile analizate care realizează încă un nivel scăzut al productivității muncii se datorește preocupărilor insuficiente pentru dezvoltarea sectorului zootehnic și a activităților anexe. (tabelul 3). Slaba dezvoltare a sectorului zootehnic, în special în zonele IV și VI, se corelează cu nivelul scăzut al productivității muncii (valoarea producției globale pe un cooperator și n.m.c., tabelul 1). Cooperativele agricole vor trebui să se preocupe mai intens de îndeplinirea sarcinii trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R. cu privire la creșterea ponderii producției animale în structura producției totale.

Folosirea rațională și eficientă a forței de muncă duce la consolidarea economică a cooperativelor agricole de producție, la utilizarea întregii capacități de producție a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție. Astfel, între nivelul utilizării forței de muncă și valoarea producției globale la 100 ha teren agricol și averea obștească la 100 ha teren agricol există o strînsă corelație. Cu cît se folosește mai deplin și eficient forța de muncă cu atît crește producția globală și averea obștească la 100 ha.

O corelație esențială: productivitatea muncii-retribuirea muncii

DATE FIIND forma cooperatistă de proprietate, gradul diferit de fertilitate a terenurilor și de dotare tehnică, datorită sistemelor diferite de agricultură practicate, gradul inegal de asigurare și folosire a forței de muncă și de organizare a producției, nivelul productivității muncii este diferit. La acești factori s-ar putea adăuga și nivelul de dotare de la care au pornit inițial cooperativele agricole și modul cum au fost sprijinite de către organele județene pentru consolidarea lor economico-organizatorică.

Ca urmare și retribuirea muncii diferă de la o cooperativă la alta. În ultimă instanță retribuirea muncii în agricultura cooperatistă depinde de productivitatea muncii, deoarece însuși gradul de dezvoltare al cooperativelor este o rezultantă a productivității muncii. Chiar și condițiile de producție sînt reflectate în acest indicator foarte important pentru caracterizarea modului de folosire a forței de muncă, a nivelului de înzestrare tehnică a acesteia. Cu cît se realizează un nivel mai ridicat al productivității muncii, cu atît există condiții mai bune pentru creșterea nivelului retribuirii și invers. În interconexiunile dintre productivitatea muncii și retribuirea muncii rolul determinant îl are productivitatea muncii.

Creșterea productivității muncii este o premisă a sporirii retribuției. Ritmul de creștere a productivității muncii trebuie să devanseze ritmul creșterii retribuției.

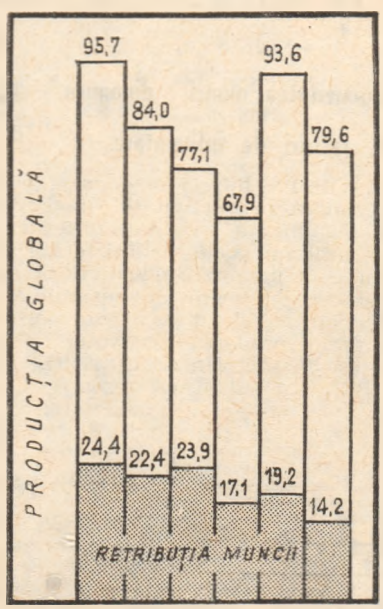

Graficul nr. 2. — **Corelația dintre producția globală și retribuirea muncii pe o normă de muncă convențională în 1974 (în medie pe o cooperativă investigată).**

Această corelație este impusă de cerințele reproducției lărgite, de necesitatea ridicării nivelului de trai, a îmbinării armonioase a intereselor generale cu cele personale. În acest sens trebuie înțelese preocupările partidului nostru pentru planificarea corectă a acestor corelații, pentru sporirea productivității muncii și gospodărirea mai judicioasă a fondului de retribuire.

Productivitatea muncii — fiind principalul factor de influențare a retribuirii muncii — face necesară studierea mecanismului prin care se determină cuantumul retribuției. Din acest punct de vedere considerăm că analiza corelației dintre productivitatea muncii și nivelul retribuției la nivelul cooperativelor agricole este insuficientă în literatura economică.

Primul aspect ce trebuie pus în evidență aici este corelația strînsă care se stabilește între numărul de norme de muncă convenționale și producția globală obținută în cooperativele agricole (graficul nr. 1). Pe zone de fertilitate există o tendință de reducere a nivelului celor doi indicatori de la zona I-a (cea mai favorabilă) la zona a VI-a (cu gradul de fertilitate cel mai redus).

Deși specialistul care analizează aceste date are posibilitatea să stabilească unele corelații specifice, să le interpreteze în mod personal, considerăm util să sugerăm aici cîteva tendințe și motivații ale acestora.

În primul rînd, este pusă în evidență intensitatea fenomenului. În medie, pe cooperativă, în zona a VI-a de fertilitate se realizează circa o treime din numărul de norme de muncă convenționale consumate în zona I-a și se obține circa o pătrime din producția globală realizată în unitățile agricole din prima zonă.

În al doilea rînd, unei reduceri constante a numărului de norme de muncă convenționale îi corespunde o tendință, tot evidentă, însă cu unele oscilații, de reducere a producției globale. Acesta este motivată de faptul că asupra numărului de norme de muncă convenționale ce trebuie efectuate ia decizii factorul conștient — conducerea cooperativei — în timp ce asupra producției globale acționează și factorii climatici de producție. Ca un aspect negativ însă se poate arăta că producția globală se reduce într-un ritm mai accentuat decît numărul de norme de muncă convenționale, ceea ce înseamnă că se consumă mai multe norme pentru obținerea unei producții mai mici, că însăși expresia bănească a unei norme va fi mai mică în zonele IV—VI, decît în zonele I—III.

Din graficul 1 rezultă și o altă tendință, mai puțin intensă, de reducere a retribuției pe o normă de muncă convențională de la zona a I-a la a VI-a. Dar diminuarea retribuției nu este proporțională cu reducerea producției globale sau a numărului de norme de muncă. Retribuția trebuie să asigure condițiile reproducției forței de muncă, să asigure participarea ei — în condiții de eficiență — la executarea tuturor lucrărilor agricole. Dealtfel, adunarea generală a cooperatorilor utilizează pîrghia cointeresării materiale, luînd în considerare atît nivelul productivității muncii și gradul de dezvoltare al cooperativei, cît și necesitatea asi-

gurării continuității activităților agricole, utilizării raționale a forței de muncă.

Corelația dintre productivitatea muncii și retribuire în cooperativele investigate

Tabelul nr.3

Structura producției globale totale (%).

Zone de fertilitate	Valoarea producției animale în producția globală totală				Ponderea activităților anexe și de prestări de servicii în producția globală totală			
	1971	1972	1973	1974	1971	1972	1973	1974
I	18,1	18,4	22,7	22,2	3,2	3,5	2,0	2,4
II	16,7	16,4	16,7	17,9	2,3	2,1	2,6	1,7
III	17,2	18,9	21,0	18,1	3,1	5,7	7,2	5,6
IV	17,3	17,1	16,1	17,8	2,9	4,9	5,6	3,7
V	19,6	17,2	20,0	17,4	7,3	5,8	6,2	7,7
VI	17,4	16,1	16,9	15,8	2,2	4,8	9,5	6,7
Total	17,9	17,1	20,1	20,1	3,1	3,8	3,6	3,3

rezultă în mod direct din graficul 2. Partea din producția globală destinată retribuției diferă de la o zonă la alta. Diferențele dintre nivelul producției globale și nivelul retribuirii pe o normă convențională sînt evidente de la o zonă la alta. De aici rezultă că și partea din producția globală destinată acumulării este inegală : cooperativele din zonele mai favorabile vor aloca pentru dezvoltare sume mai mari decît cele din zonele mai puțin favorabile. Cu toate că există pîrghii de preluare și repartizare a rentei diferențiale, cooperativele din primele trei zone vor dispune de resurse economice mai mari pentru consolidarea lor economico-organizatorică. Dacă grupăm cele 95 C.A.P. (care au dat răspunsuri complete pentru calcularea acestor indicatori) obținem o imagine mai clară asupra ponderii retribuției în valoarea producției globale (tabelul 4).

O corelație optimă între producția globală și retribuirea muncii s-a stabilit deja în multe din cooperativele investigate. În tabelul 5 prezentăm cîteva date din șase cooperative agricole — cîte una din fiecare zonă. Ceea ce este important de reținut aici este faptul că în toate zonele se poate realiza o productivitate a muncii ridicată și că, pe această bază, se poate asigura o retribuire corespunzătoare. (Exemplele au fost selecționate pentru a prezenta o imagine asupra ponderii retribuției în valoarea producției globale pe o normă de muncă convențională și nu după criteriul mărimii producției globale sau a retribuției).

Ținînd seama de repartizarea cooperativelor investigate pe cele 6 grupe (tabelul 4), rezultă că alocarea unei ponderi de 20-40% (din valoarea producției globale realizate pe o normă de muncă convențională) pentru retribuire este proporția cea mai frecventă în cooperativele agricole respective. La această concluzie se poate adăuga că în unitățile mai puțin dezvoltate, cu o productivitate a muncii mai scăzută, limita maximă se apropie și chiar depășește 40 la sută, iar în cooperativele dezvoltate proporția este mai aproape de 20%. În cazul unităților consolidate, pro-

Tabelul nr.4

Gruparea cooperativelor analizate după ponderea retribuției în valoarea producției globale

	Numărul CAP
pînă la 20%	4
20-25	14
25-30	29
30-35	26
35-40	13
peste 40	7
Total unități care au răspuns complet	95

porția de 20-25 la sută alocată pentru retribuire va facilita dezvoltarea lor economică mai rapidă.

Pentru cooperativele în care productivitatea muncii este mai scăzută și care trebuie să acorde pentru retribuire o proporție mai mare din valoarea producției globale se impune o utilizare mai rațională a fondului de norme de muncă și de producție, îmbunătățirea continuă a normelor, și deci o utilizare cît mai intensivă a forței de muncă. Pentru a obține o productivitate a muncii cît mai ridicată este necesară chiar reducerea numărului de

Tabelul nr.5

O corelație optimă între producția globală și retribuirea muncii în 1974

	Zone de favorabilitate	Valoarea prod. globale pe o n.m.c. (lei)	Retribuirea unei n.m.c. (lei)
Tichileşti (Constanța)	I	125,1	32
Mihăileşti (Buzău)	II	90,3	30
Bistrița (Bistrița-Năsăud)	III	181,8	60
Gobor (Galați)	IV	89,4	30,2
Cristian (Brașov)	V	236,1	56
Sînzieni (Covasna)	VI	118,7	42,8

norme — în nici un caz pe seama neexecutării lucrărilor agricole — astfel ca fiecărei norme să-i corespundă o producție globală cît mai mare. Un număr mare de norme de muncă diminuează producția globală obținută pe o normă și deci retribuirea muncii.

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

Cu acest studiu încheiem tratarea problemelor referitoare la resursele și utilizarea forței de muncă în C.A.P. Ancheta noastră a cuprins însă și problematica formelor de pregătire a forței de muncă, a structurii cadrelor de conducere sub aspectul calificării și virstei, a asigurării cu specialiști, a evoluției și utilizării fondului funciar.

Într-unul din numerele următoare vom analiza pe același eșantion și eficiența utilizării unui alt factor de producție, de o importanță deosebită : FONDUL FUNCIAR.

În dezbatere: proiectul legii privind regimul tăierii animalelor

Necesitățile economiei naționale — îmbinate în mod optim

TĂIEREA animalelor sub control sanitar-veterinar, în scopul excluderii posibilității transmiterii la oameni a oricărei boli de care ar putea suferi, eventual, unele animale sacrificate, constituie o obligație a statului care trebuie să apere sănătatea cetățenilor săi. Din acest punct de vedere, proiectul noului act normativ conține reglementări deosebit de importante și cu un caracter de absolută fermitate.

Cît privește modalitatea atingerii acestui scop, ținînd seama de interesele economiei naționale, consider că sugestiile ce urmează ar putea îmbunătăți conținutul actului normativ.

Față de importanța sa, această lege trebuie popularizată larg pentru a fi cunoscută de către cetățenii satelor, unde există animale proprietate socialistă și particulară, precum și de restul cetățenilor țării care taie animale pentru consum familial. Ca urmare, consider că nu este indicat a face trimiteri la alte acte normative care, așa cum se știe, implică cunoașterea și a actului legislativ de referință. În acest sens, sînt de părere ca greutățile minime ale animalelor la care se vor putea efectua tăierile, pe specii, categorii, vîrste și rase să se dea ca anexă la lege, iar prin decret să se dea numai modificările, atunci cînd este cazul, deoarece din punct de vedere biologic asemenea modificări nu pot să apară anual, rasele neevoluînd atît de rapid. De asemenea, apreciez că trebuie să se prevadă cum se procedează în cazul tăierii animalelor care, deși sînt sănătoase, nu ating greutatea stabilită pentru tăiere, cunoscut fiind că asemenea cazuri există.

În ce privește cazurile de tăiere a animalelor prevăzute la art. 9, potrivit unor norme ce urmează a se elabora de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și aproba de Consiliul de Miniștri, susțin ca aceste norme să facă parte din lege. Altfel, cunoașterea legii este îngreunată, deoarece omul interesat este trimis la mai multe instrumente legislative în loc să aibă toate reglementările într-un singur act normativ.

Referitor la tăierea porcinelor, ovinelor și caprinelor, proprietatea persoanelor fizice, pentru consum familial, prevăzută la art. 20, trebuie să arăt că există o tradiție a poporului român de a tăia acasă asemenea animale, în special porci și miei, cu ocazia unor evenimente familiale deosebite sau cu scopul de a avea carne în casă o perioadă mai îndelungată. Tăierea acestor animale numai la abatoare sau secții de tăiere, respectiv în anumite locuri fixe, ridică o serie de probleme. Perioada de tăiere, mai ales a porcilor pentru iarnă, este scurtă, din care cauză este de presupus că secțiile de la sate ale abatoarelor nu vor face față. Totodată, aprobările date de medicul veterinar pentru tăiere acasă pot da naștere la interpretări. În restul anului, secțiile de tăiere de la sate nu vor avea de lucru, întrucît tăierile sînt rare. Datorită unor astfel de probleme, consider că proiectul de lege poate fi îmbunătățit în sensul stimulării creșterii animalelor pentru consum personal, prin întărirea prevederilor referitoare la controlul sanitar veterinar și prin precizarea în detalii a condițiilor referitoare la posibilitatea sacrificării la domiciliu a speciilor : porcine, ovine, caprine.

Controlul sanitar-veterinar al sănătății animalelor și al salubrității cărnii, precum și valorificarea pielii, părului, lînii, coarnelor și unghiilor se pot efectua chiar dacă tăierea se face la domiciliu.

Față de cele arătate, propun să se prevadă măsuri severe pentru controlul sanitar-veterinar al cărnii, precum și pentru predarea pielii, părului și lînii, coarnelor și unghiilor.

În acest fel, apreciez că se îmbină necesitățile economiei naționale cu măsurile sanitar-veterinare deosebit de necesare în acest domeniu.

ec. Cornel SUCIU

CONDUCERE ORGANIZARE

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

la Întreprinderea de utilaj petrolier — Tîrgoviște

Un instrument modern de conducere:

TABLOUL DE BORD AL CONDUCĂTORULUI DE ATELIER

REALIZAREA simultană a unui ritm de creștere ridicat și a unei eficiențe sporite a activității necesită, incontestabil, abandonarea metodelor de conducere empirice, în favoarea unei conduceri științifice. Un bun conducător este acela care reușește să transpună în practică principiile, metodele și tehnicile pe care aceasta din urmă le oferă, utilizînd astfel rațional resursele de care dispune unitatea sa, mobilizînd la maximum rezervele în scopul realizării obiectivelor stabilite.

Desfășurarea propriu-zisă a producției, trebuie să aibă loc după ce s-a realizat în prealabil alocarea optimă a resurselor pe obiectivele derivate, iar urmărirea și controlul rezultatelor finale, precum și deciziile de influențare trebuie să se facă prin instrumente adecvate. Tabloul de bord este un astfel de instrument. El conține resurse și obiective, permite urmărirea operativă a activității esențiale, dă perspectivă evenimentelor cu un grad sporit de exactitate și permite luarea promptă a celor mai bune decizii. Practica și teoria conducerii fac referiri aproape în exclusivitate la tabloul de bord necesar conducătorilor de la nivel de întreprindere în sus, fără însă a realiza, în toate cazurile, modele complete și unanim acceptate. Pentru nivelul conducerii secțiilor și atelierelor preocupările sînt mai rare, deși aici tabloul de bord devine imperios necesar. Un model de tablou de bord pentru șeful de atelier este prezentat în continuare, el fiind proiectat în condițiile producției de serie mică și aplicat în cazul atelierului de mecanică ușoară din cadrul secției I-a mecanică a Întreprinderii de utilaj petrolier — Tîrgoviște.

Cum poate fi înlăturată urmărirea exclusiv postoperativă

LA NIVELUL atelierelor de producție, conducătorii acestora au nevoie de instrumente capabile să permită, concomitent: **programarea optimă a resurselor pentru realizarea obiectivelor; urmărirea operativă și corectă a activităților; crearea cadrului informațional necesar luării celor mai eficiente decizii de modelare a fenomenelor.**

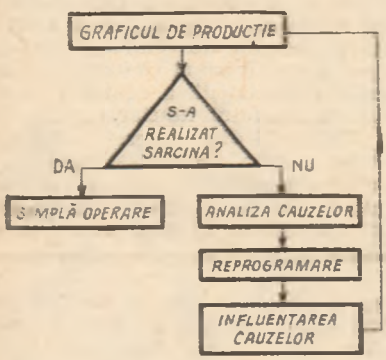

Schema nr. 1

Inexistența unui astfel de instrument, face ca, de pildă: resursele și sarcinile să figureze pe documente separate ceea ce îngreunează urmărirea operativă a producției; să nu fie posibilă preîntîmpinarea unor efecte nedorite datorită lipsei unor tehnici previzionale de conducere; deciziile să aibă în majoritatea cazurilor un caracter postoperativ. Principalul instrument folosit în întreprindere pentru urmărirea activității, **graficul de producție**, dă numai o imagine a nivelului cantitativ al realizării sarcinilor, fiind preponderent un instrument de urmărire și de decizie postoperative. Schema nr. 1 redă de altfel, în mod sugestiv, principiul său de lucru: în cazul nerealizării sarcinilor, activitatea ulterioară de analiză a cauzelor ce au determinat această situație conduce la o nouă reprogramare capabilă să redreseze situația (influențînd în sensul dorit înlăturarea cauzelor respective), dar această manieră de influențare implică, de regulă, mari întîrzieri în luarea deciziilor.

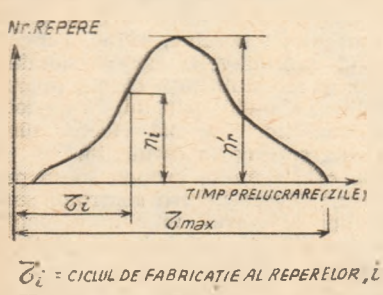

τ_i = CICLUL DE FABRICAȚIE AL REPERELOR „i"
τ_{max} = CICLUL CEL MAI MARE DE FABRICAȚIE
n_i = NUMĂR REPERE CORESPUNZĂTOR CICLULUI τ_i
n_r = NUMĂR MAXIM DE REPERE

Graficul nr. 1

Influențele negative provenind de obicei din abateri de la alocarea proiectată a resurselor sau necorelării acestora, apare necesară schimbarea opticii de conducere, cel puțin la nivel de atelier, fiind necesară **urmărirea operativă a modalității de alocare a resurselor.** Acest salt este posibil de realizat prin utilizarea tabloului de bord, graficele de producție rămînînd instrumente de urmărire detaliată la nivel de maistru sau șef de echipă. Procedura de lucru în acest caz este prezentată în schema nr. 2 și ea scoate în evidență capacitatea urmăririi operative, a luării în timp util a deciziilor pe baza unor informații concrete și cît mai complete, pe care folosirea acestui instrument — tabloul de bord — o implică.

În proiectarea acestui instrument pentru conducătorul de atelier, am luat în considerare principalele **cerințe** cărora el trebuie să le răspundă:

(a) **să reflecte cît mai realist modul de alocare a resurselor** în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor fixate;

(b) **să sintetizeze, din mulțimea de date și informații, pe cele esențiale și utile** procesului de conducere de la acest nivel;

(c) **să realizeze continuitatea în timp a datelor și informațiilor necesare**, incluzîndu-le pe cele referitoare la activitățile trecute și prezente, dar și pe cele capabile să permită prefigurarea viitorului;

(d) indiferent de forma de prezentare utilizată, **să fie ușor accesibil;**

(e) **să ofere o mare claritate și precizie,** evenimentele fiind surprinse în cadrul său în primul rînd din unghiul cantitativ;

(f) **să permită luarea de decizii optime în mod operativ.**

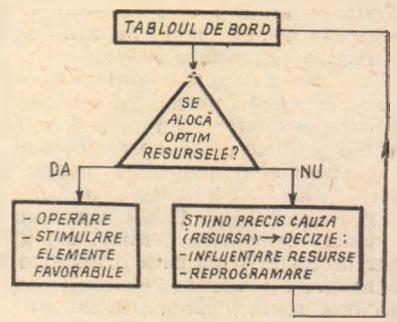

Schema nr. 2

La toate nivelurile conducerii întreprinderii concură o multitudine de resurse: oameni, utilaje, materiale, bani etc., și este deosebit de dificilă urmărirea simultană a utilizării lor printr-un singur instrument de conducere. De aceea, o atenție deosebită a fost acordată și problemei selectării și determinării **resursei critice,** a cărei alocare să fie optimizată prin tabloul de bord. Pentru construcțiile de mașini, în cazul întreprinderii, în actuala etapă de dezvoltare, s-a apreciat că **forța de muncă este resursa de bază,** cea mai importantă, în general, deoarece este vorba de o resursă **deficitară** (consecințele legate de variațiile inevitabile comportă mari cheltuieli suplimentare) și nestocabilă (avînd un nivel de disponibilitate zilnic: partea nefolosită se pierde, nu mai rămîne pentru a doua zi). Remarcînd to-

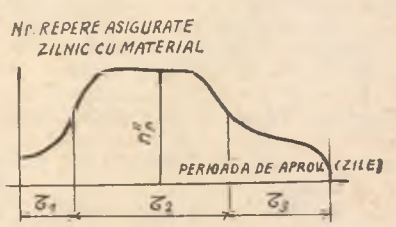

n_r = NUMĂR MAXIM DE REPERE CE POT FI APROVIZIONATE LA UN MOMENT DAT
τ_1 = PERIOADA DE APROVIZIONARE A REPERELOR CU CICLU MAI MARE DE FABRICARE (CARE CUPRIND TRATAMENTE TERMICE SAU LUCRĂRI DE LĂCĂTUȘERIE
τ_2 = APROVIZIONARE MASIVĂ
τ_3 = PERIOADA FINALĂ ÎN CARE SE ADUC MATERIALELE CU DEROGĂRI SAU ALTE ABATERI (REBUTURI)

Graficul nr. 2

tuși că nici o resursă nu iese în afara sferei de preocupări a conducătorului, ele formînd un tot organic și inseparabil care asigură buna funcționare a sistemului, subliniem totuși că atenția trebuie concentrată asupra elementului esențial — în cazul nostru factorul uman — orice modificare a acestuia influențînd funcționarea ansamblului sistemului.

Am considerat totodată că **forma grafică**, cea mai indicată pentru prezentarea tabloului de bord este diagrama diferențială.

Programarea optimă a resurselor

ÎN PRIMUL RÎND, tabloul de bord trebuie să conțină programarea optimă a resurselor, asigurînd corelarea și substituirea lor corespunzătoare în scopul folosirii eficiente și realizării obiectivelor pentru care au fost alocate.

Programul trebuie să aibă la bază **normele de timp** din fișa tehnologică pe produse, determinate după formula :

$$N_{tk} = \sum_{j=1}^{n} \sum_{i=1}^{n} n_{tij}$$

în care:

Nt_k = norma de timp aferentă pentru lotul de execuție a unui produs (în atelierul respectiv);
i = tipul operației de la un reper;
j = numărul de repere al unui produs;
k = lotul
nt = norma de timp

și *capacitatea de producție* (în ore-om), stabilită prin formula:

$$F_c = F_m \times N_m \times i_n \qquad (2)$$

în care:
F_m = fondul de timp mediu disponibil pe muncitor (lunar);
N_m = numărul de muncitori;
i_n = indice de realizare a normelor (stabilit statistic și progresiv de către șeful de atelier).

Între cele două formule se stabilește următoarea relație:

$$Fc = \sum_{k=1}^{n} (Nt_k - N_{1k} + N_{2k}) \qquad (3)$$

în care:
N_{1k} = timpul efectuat pentru lotul de produse k în luna precedentă perioadei de plan;
N_{2k} = timpul ce urmează a se efectua pentru lotul de produse k, planificat a fi finalizat în luna următoare.

Relația nr. 3 oglindește corelația ce se stabilește între resursa umană și sarcinile de plan lunare.

În același timp, este necesară **determinarea intensității de alocare a resursei umane pe produs**, în cazul specific al atelierului luat în considerare. Aceasta depinde de : ciclul de preluare a unui reper de la intrarea în fabricație în atelier pînă la finalizarea acestuia (graficul nr. 1) ; ciclul de aprovizionare cu materiale (graficul nr. 2) și capacitatea de producție în ore-om (are o distribuție aproximativ dreptunghiulară în perioada de plan — graficul nr. 3).

Îmbinînd cele trei grafice în unul singur, rezultă distribuția în timp a intensității resursei umane alocată unui produs (graficul nr. 4), suprafața dintre curbă și abscisă indicînd corelația dintre producție (Q) și utilizarea resursei umane pentru realizarea ei

Subliniem, totodată, că graficul respectiv (nr. 4) presupune respectarea și a următoarelor restricții :

$W \leqslant C2$
$W \leqslant \bar{n}'r$
$W \leqslant \bar{n}''r$
$Ti \geqslant \tau \max$
$Ti \geqslant \tau_1 + \tau_2 + \tau_3$

unde: W = intensitatea resursei umane, iar $\bar{n}'r$ și $\bar{n}''r$ sînt exprimate în ore-normă necesare pentru reperele respective ($n'r$ și $n''r$).

Se observă că nu este necesară nivelarea alocării resurselor pe fiecare produs (dacă s-ar face acest lucru ar fi necesare cheltuieli suplimentare), ea are loc însă la nivel de atelier prin îmbinarea graficelor tip 4 ale produselor din plan pe baza termenelor de finalizare a produselor.' (Această îmbinare se poate face prin prelucrarea manuală a datelor — lucru nu prea complicat — sau cu ajutorul calculatorului). Se obține astfel tabloul de bord sau graficul de repartizare zilnică a resurselor pe fiecare sarcină de plan.

El trebuie reactualizat în permanență de către șeful de atelier în funcție de schimbarea nivelului resurselor sau a obiectivelor. În schema nr. 3 se prezintă modelul tabloului de bord al atelierului de mecanică ușoară de la IUP-Tîrgoviște.

De remarcat că el a fost însușit de către toți membrii colectivului atelierului, iar la elaborarea lui s-a ținut cont de toate inițiativele acestora, după aprobarea sa de către șeful secției el devenind de drept instrument efectiv de conducere.

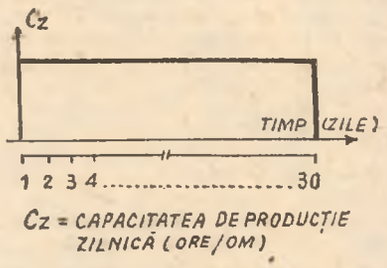

Graficul nr. 3

Urmărirea realizărilor și optimizarea procesului decizional

TABLOUL de bord constituie, totodată, instrumentul de bază pentru programarea detaliată de către maistru sau șeful de echipă a operațiilor, reperelor, utilajelor și oamenilor, cît și pentru urmărirea operativă și corectă a modului de desfășurare a activităților.

Urmărirea se face pe baza normei de timp realizat și nu după prezența lucrătorilor. La finele schimbului maistrul centralizează realizările la nivelul lui și le prezintă șefului de atelier. În felul acesta se știe zilnic coeficientul de realizare a normelor și nivelul total al resursei la finele lunii.

Orice abatere (în plus sau în minus) în procesul alocării resursei trebuie motivată, evidențiindu-se cauzele (evident că șeful de atelier urmărește și pe teren evoluția fabricației, în permanență, informîndu-se de toate abaterile intervenite în alocarea resurselor și realizarea sarcinilor).

Pentru o urmărire operativă se impune însă îmbunătățirea suporților de date și a informațiilor pe care acestea le conțin, precum și modalitățile de lucru.

Șeful de atelier trebuie să aibă în permanență imaginea prezentului și a evoluției în perspectivă a fabricației. Numai dacă este informat operativ și corect asupra abaterilor ce survin în alocarea resurselor el poate lua decizia cea mai bună de programare a sarcinilor, poate influența corespunzător, stimulînd și extinzînd realizările favorabile.

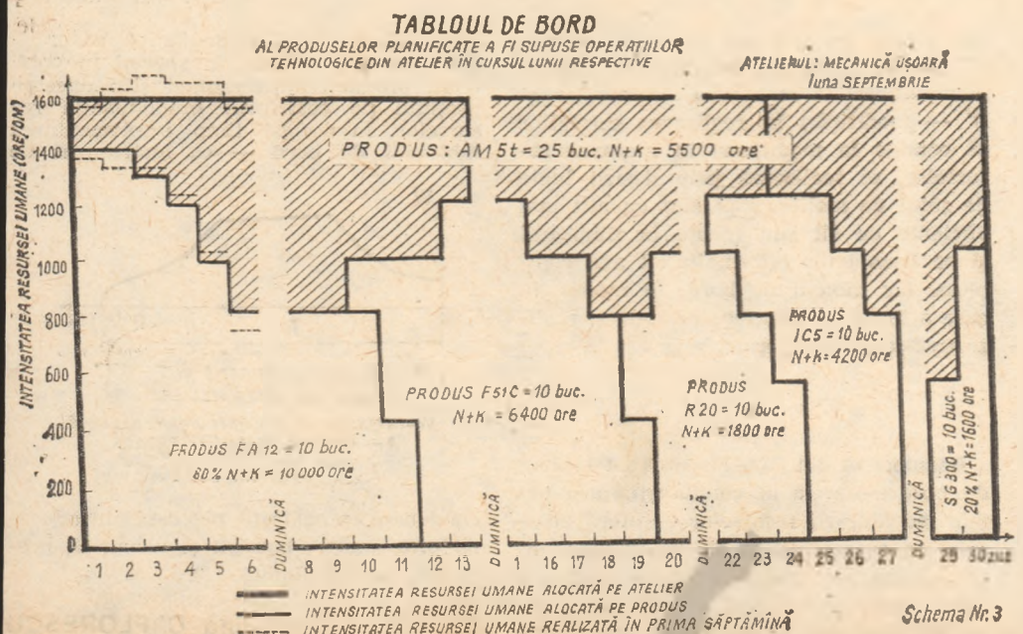

Schema Nr. 3

MARKETING ÎN ACȚIUNE

O NOUĂ FORMULĂ DE CONTRACTARE

CENTRALA de prelucrare a lemnului din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții este cunoscută atît în țară cît și în străinătate ca un mare producător de mobilă, ocupînd ca exportatori, locul 4 în Europa și locul 6 în lume. Pentru a veni în întîmpinarea cerințelor tot mai exigente ale populației, centrala, prin cele 29 întreprinderi de producție ale sale ca și prin Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului și-a propus în acest an să-și intensifice preocupările de înnoire a sortimentelor și tipurilor de mobilier oferite spre contractare la fondul pieței. Această acțiune a fost concepută a se desfășura în mod sistematic printr-un dialog permanent cu beneficiarul produselor sale, comerțul interior. În acest sens, au fost organizate în tot cursul anului 1975 expoziții tematice, de pregătire a contractărilor, pe tipuri funcționale de mobilier (dormitoare, sufragerii, mobilă de hol, piese separate etc.). Pe baza opiniilor exprimate de specialiștii din Ministerul Comerțului Interior și de organele comerciale județene s-au făcut apoi omologările noilor produse.

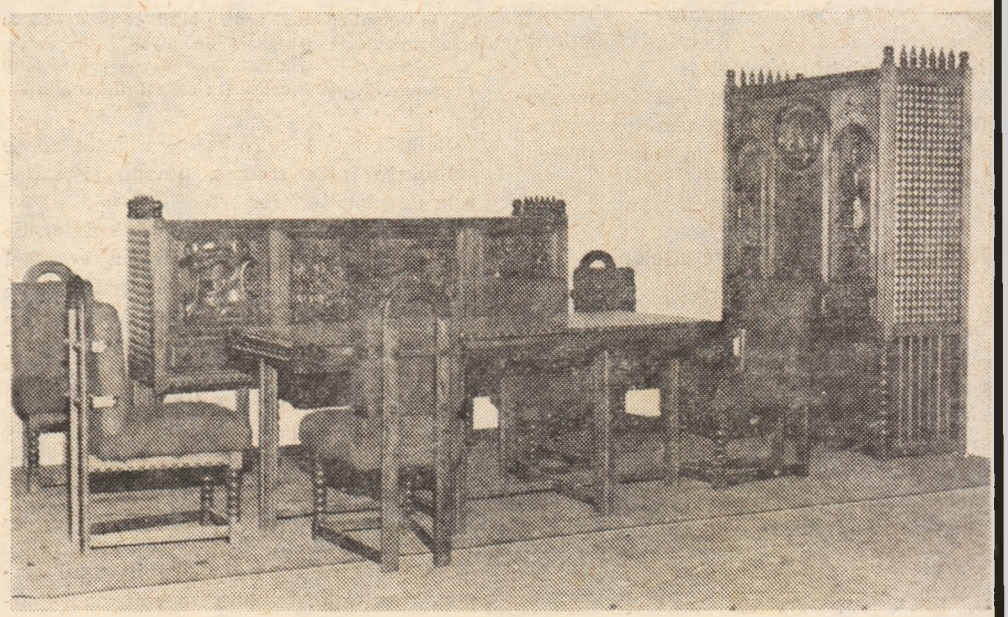

Garnitura „Vlad Țepeș" — sufragerie sculptată din stejar masiv, stil românesc sec. XV.

Deschiderea acestui dialog asupra produselor noi cu beneficiarul a condus la realizarea unei modificări substanțiale a poziției comerțului la contractări. Astfel, la contractările din octombrie, de la Mamaia pentru mobilier modern, unde producătorul a prezentat circa 50% din sortimente produse noi, beneficiarul a contractat peste 30% produse noi, față de numai 2% în anul precedent.

În ideea lărgirii dialogului pînă la beneficiarii finali, centrala a organizat între 1—10 decembrie în Complexul Expozițional din Piața Scînteii — București, o expoziție de mobilă modernă și de artă, pentru publicul larg, în cadrul căreia sînt solicitate opiniile vizitatorilor asupra mobilei expuse (pe bază de chestionare). Expoziția oferă o imagine elocventă a măiestriei atinse de colectivele de creatori și sculptori în lemn ce lucrează în întreprinderile centralei, a modalităților variate de prelucrare utilizate. Sînt prezentate stiluri clasice, mobilă modernă și rustică, cu furnire indigene și exotice, cu finisaj natur, băițuite sau în culori, cu lustru oglindă sau lacuri opace, și, bineînțeles, finisajul mat, de mare succes pe piața europeană. Mobila stil este reprezentată de 17 modele de sufragerii, 11 modele de dormitoare și 2 camere de lucru („Renaștere spaniolă", „Regence", „Baroc", „Sheraton", „Chipendalle", „Ludovic al XVI-lea", „Rococo" etc.).

Expoziția realizată cu sprijinul filialei București a AROMAR va constitui un cadru adecvat pentru desfășurarea a două dezbateri cu specialiștii din producție, cercetare și comerț pe teme privind piața internă și externă a mobilei moderne și stil, probleme de creație și producție a mobilei moderne și stil.

Opiniile culese de la vizitatorii expoziției vor fi utilizate în orientarea acțiunilor contractuale ce vor începe după închiderea expoziției.

În perspectivă, centrala, pentru a-și extinde funcția de cercetare a pieței, preconizează extinderea lanțului de magazine de prezentare ale sale în marile centre urbane ale țării.

I. G.

În procesul decizional de alocare a resurselor (schema nr. 4), în scopul realizării sarcinilor stabilite, etapele A′ — modificări în alocarea resurselor ce conduc la modificări în realizarea obiectivelor, și B′ — modificări în realizarea sarcinilor ce conduc la modificări în alocarea resurselor, se realizează prin decizii luate de șeful de atelier, care sînt cu atît mai eficiente cu cît sînt făcute în timp util și pe baza unor informații cît mai complete. Iar tabloul de bord, în modul în care a fost conceput face posibilă și realizarea acestui deziderat.

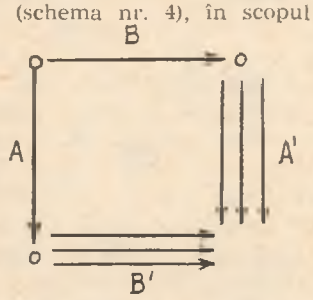

A – REALIZARE SARCINI
B – ALOCARE RESURSE
A' – MODIFICĂRI ÎN ALOCAREA RESURSELOR CE CONDUC LA MODIFICĂRI ÎN REALIZAREA OBIECTIVELOR
B' – MODIFICĂRI ÎN REALIZAREA SARCINILOR CE CONDUC LA MODIFICĂRI ÎN ALOCAREA RESURSELOR

Schema nr. 4

★

Perspectiva din care am abordat tabloul de bord — acela al conducerii, prin urmărirea alocării resurselor — oferă acestuia un caracter deosebit de mobilizator, în realizarea programului de producție fiind interesat întregul colectiv de muncă. Eficiența utilizării acestui instrument de conducere este evidentă, ea concretizîndu-se, între altele, în special în creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost prin economisirea resurselor. În același timp implementarea tabloului de bord — ca instrument de conducere, pregătește procesul introducerii programării, lansării și urmăririi producției pe calculator.

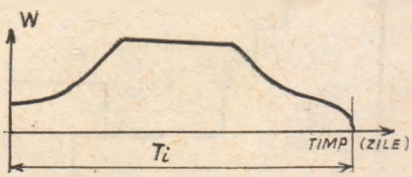

Ti = CICLUL DE FABRICAȚIE AL PRODUSULUI „i" LA ATELIER
W = INTENSITATEA RESURSEI UMANE NECESARĂ A FI ALOCATĂ PENTRU UN PRODUS

Graficul nr. 4

ing. C. FLORESCU

Cursul: Studierea politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru

Consultație la tema nr. V pentru cursanții din industrie

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. despre continuarea procesului de concentrare și specializare a producției în vederea utilizării intensive a tuturor capacităților de producție, pentru progresul rapid al industriei noastre. Forme de cooperare economică și tehnico-științifică internațională în domeniul industriei.

1. Sarcinile rezultate din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la specializarea și concentrarea producției, ca factor al maturizării și perfecționării relațiilor socialiste de producție

Dezvoltarea economică, proces supus legităților economiei socialiste

PROCESUL edificării societății socialiste determină o lărgire considerabilă a cîmpului de acțiune al legilor obiective proprii acestei orînduiri, ridică pe prim plan necesitatea cunoașterii și aplicării acestora în condiții social-economice și politice în continuă schimbare.

Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. subliniază importanța cunoașterii și analizei cerințelor legilor economice obiective, a utilizării lor conștiente în scopul dezvoltării echilibrate și unitare a forțelor de producție, evitării apariției de fenomene negative și disproporții.

Dezvoltarea economică a țării noastre este un proces de amploare care pune în cauză atît forțele cît și relațiile de producție, fiind ca atare supus legității fundamentale : concordanța relațiilor cu forțele de producție.

Această lege se traduce prin necesitatea continuei corelări între „creșterea" economiei — exprimată prin dotarea tehnică sau indicatorii producției — și diviziunea socială a muncii între unitățile productive.

Diviziunea socială a muncii se realizează prin specializarea unităților productive — întreprinderile — și sub forma relațiilor de cooperare care valorifică cadrul tehnic creat de specializare.

Specializarea este deci aspectul structural iar cooperarea aspectul de relație al unuia și aceluiași proces de diviziune socială a muncii.

Imperativele specializării în actuala etapă de dezvoltare a economiei R.S.R.

CORELAREA dintre dezvoltarea forțelor de producție și diviziunea socială a muncii productive prin specializare și cooperare se traduce în forme diferite potrivit etapelor succesive ale procesului de industrializare.

În etapa de industrializare competitivă în care țara noastră a intrat odată cu planul cincinal 1971—1975 crește necesitatea extinderii gamelor tipo-dimensionale, a asimilării rapide a progresului tehnic, pentru a se face față atît cerințelor interne cît și competiției internaționale.

Cerința competitivității implică între altele și o adîncire a diviziunii muncii productive prin specializare și cooperare astfel ca economia să dispună de adaptabilitatea necesară pentru a produce competitiv, susținînd mai bine concurența structurilor industriale din țările dezvoltate, cu specializare avansată. (fig. nr. 1).

Documentele de partid și de stat subliniază necesitatea adîncirii specializării și a dezvoltării cooperării cu deosebire în ramura construcțiilor de mașini unde specificul tehnologic și ritmul înalt de creștere impun cu precădere corelarea continuă a structurilor și relațiilor cu nivelul forțelor de producție.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972 că **„întreprinderile centrale și ministerele trebuie să se preocupe în mod deosebit de dezvoltarea concentrării, specializării și cooperării care contribuie în măsură importantă la creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, ridicarea calitativă a producției și sporirea rentabilității. O atenție specială se cere acordată rezolvării acestor probleme în cadrul construcțiilor de mașini".**

În cincinalul viitor, un accent deosebit se pune pe creșterea mai rapidă a producției în industria construcțiilor de mașini și chimie și îndeosebi a sectoarelor moderne ale construcțiilor de mașini. Vor fi dezvoltate cu prioritate : electronica, electrotehnica, mașinile-unelte, mecanica fină, utilajele tehnologice, care își vor mări de 2—3 ori producția în viitorul cincinal.

Evoluția prefigurată de viitorul cincinal evidențiază accentuarea factorilor care caracterizează reproducția de tip intensiv. P.C.R. subliniază că se vor lua noi măsuri pentru creșterea gradului de concentrare și specializate a producției eliminîndu-se totodată tendințele de a produce de toate, contrarii exigențelor economiei moderne.

Specializarea orizontală și verticală

ÎN FUNCȚIE de cele două dimensiuni posibile ale programului de fabricație, specializarea poate fi orizontală cînd are

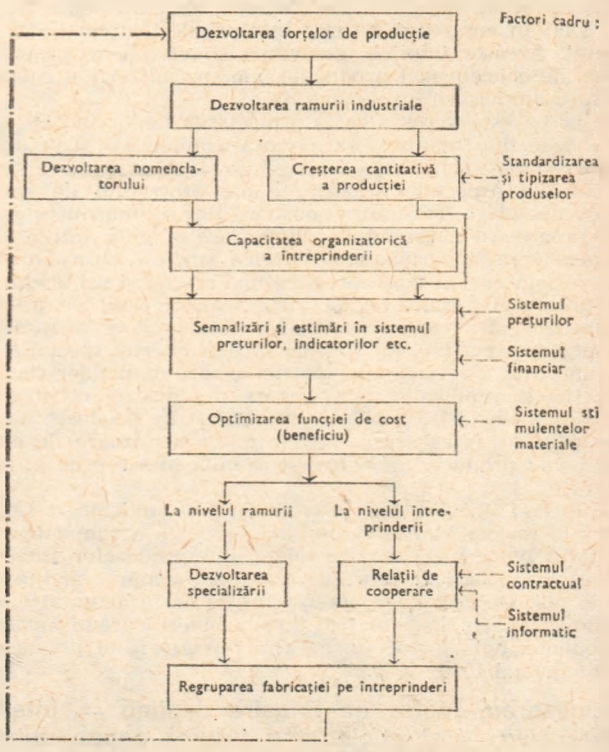

Fig. 1. Macrosistemul cibernetic al regrupării fabricației

ca obiect produsele finale și verticală cînd are ca obiect părți ale produsului final (subansambluri, piese) sau produse tehnologice necesitate de fabricarea produsului final.

Specializarea verticală conduce la reducerea gradului de integrare a fabricației, iar integrarea fabricației conduce la reducerea specializării verticale.

Importanță deosebită prezintă corelarea specializării orizontale cu cea verticală astfel ca întreprinderile specializate orizontal care fabrică produse finale să fie sprijinite de întreprinderi furnizoare de subansambluri și componente, în măsură a le satisface cu promptitudine cerințele.

Atît specializarea orizontală cît și cea verticală au drept criteriu omogenitatea constructivă și tehnologică a produselor fabricate. Ca atare o întreprindere care fabrică un produs sau un nomenclator de produse prezentînd analogii din punct de vedere al construcției sau tehnologiei, al materialelor folosite va fi considerată ca o întreprindere specializată. Criteriul specializării îmbracă aspecte concrete potrivit specificului fiecărei ramuri.

Specializarea și concentrarea producției

APLICAREA acestui criteriu conduce la restrîngerea profilului întreprinderilor înlesnind totodată eliminarea paralelismelor care apar între întreprinderi nespecializate prin concentrarea fabricației omogene din punct de vedere constructiv-tehnologic.

Creșterea seriilor ca urmare a concentrării fabricației omogene și restrîngerea nomenclatorului de producție al întreprinderii consecutiv specializării, determină reducerea prețului de cost și creșterea valorii de întrebuințare a produselor ; combinarea specializării cu concentrarea permite introducerea unor procese tehnologice calitativ superioare și dotarea cu utilaje tehnologice specializate ; utilizarea capacităților se îmbunătățește în timp ce ciclul de asimilare a produselor noi se reduce.

Nu orice formă de concentrare, ci numai concentrarea fabricației omogene din punct de vedere constructiv tehnologic — în măsură să conducă la creșterea seriilor — prezintă eficiență economică. În consecință nu este rațională concentrarea fabricației în întreprinderi mari pe seama reducerii specializării acestora.

Ca urmare, în ultimii ani în industria noastră a început o acțiune de îmbunătățire a profilului unor întreprinderi mari cu profil eterogen astfel încît să se realizeze o restrîngere în limite raționale a nomenclatorului produselor fabricate.

Optimizarea specializării

DEZVOLTAREA armonioasă a specializării ramurilor face necesar ca planul central de investiții, studiile pentru dezvoltarea ramurilor să rezolve deopotrivă atît aspectul creșterii economice cît și cel de diviziune a muncii, corespunzător relațiilor noi care trebuie să se încheie între întreprinderi — beneficiare și furnizoare — ca urmare a creșterii și ca o condiție eficientă a acestei creșteri.

Specializarea optimă a unei întreprinderi nu poate fi rezolvată decît în contextul tuturor întreprinderilor care alcătuiesc sistemul. Aceasta implică rezolvarea simultană a proporțiilor optime ale concentrării producției, ale specializării și cooperării și chiar a amplasării întreprinderilor.

De aceea este necesar ca la proiectarea noilor unități industriale să se țină seama și de cerința armonizării structurii ramurilor.

Unul din aspectele importante ale procesului de specializare cu deosebire în ramura construcțiilor de mașini este reducerea progresivă a gradului de integrare al unor întreprinderi. Întreprinderea integrată, care fabrică singură un volum mare de subansambluri și piese produce mai scump și asimilează mai greu progresul tehnic. Ea își dispersează efortul de producție și asimilare atît asupra produselor finale cît și asupra componentelor respective, în timp ce întreprinderile specializate se pot concentra cu eficiența sporită asupra punctelor-cheie ale producției și produsului. Ca urmare o industrie constructoare de mașini caracterizată prin întreprinderi de produse finale cu grad redus de integrare și întreprinderi furnizoare de componente poate produce mai ieftin și asimila mai repede progresul tehnic.

În ultimii ani în țara noastră au fost aplicate o serie de măsuri de specializare orizontală și verticală a ramurilor. Considerentul omogenizării nomenclatorului produselor finale, fabricate de aceeași întreprindere a fost urmărit mai ales de uzinele noi. De asemenea au fost înființate în actualul cincinal un număr relativ însemnat de întreprinderi producătoare de componente, noi eforturi în această direcție fiind prevăzute în planul cincinal 1976—1980.

Specializarea, factor de folosire deplină — intensivă și extensivă — și eficientă a tuturor capacităților de producție

CÎT DE IMPORTANTĂ este pentru economia națională folosirea rațională și cît mai completă a capacităților de producție, rezultă din faptul că, în prezent, utilizarea mașinilor și utilajelor la nivelul indicelui de 85% ar permite să se obțină pe ansamblul economiei naționale o producție cu 12% mai mare, concomitent cu economisirea unor fonduri de investiții de peste 10 miliarde lei.

Documentele de partid și de stat subliniază că folosirea cît mai completă a capacităților constituie un imperativ legat de buna organizare a producției. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale că una din sarcinile cele mai importante ce revin ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor, tuturor oamenilor muncii din industrie este de a se acționa cu toată energia pentru folosirea completă a capacităților de producție.

Întreprinderile industriale specializate, dotate cu mijloace de producție corespunzătoare unui nomenclator omogen de produse, pot utiliza mai complet capacitățile de producție decît întreprinderile cu profil eterogen de fabricație cum sînt cele integrate. Un exemplu în acest sens îl oferă fabricarea roților dințate : în cazul cînd fabricația se face centralizat într-o întreprindere specializată mașinile-unelte de danturat sînt utilizate la capacitate pe cînd în cazul că o întreprindere cu alt profil își fabrică singură roțile dințate de care are nevoie, utilajul pentru danturat este folosit doar ocazional.

În practica industrială pot apărea situații, chiar în întreprinderile specializate, de încărcare incompletă a utilajului. Această situație este adeseori generată de dificultatea unei corelări perfecte între diversele verigi sau utilaje de producție care concură la realizarea producției planificate. Chiar creșterea capacității cu caracter de loc îngust nu face decît să amelioreze, — fără a desființa — decalajul dintre capacitățile în flux, deplasînd locul îngust de la o grupă de utilaje la alta.

Capacitățile devenite disponibile pot și trebuie utilizate în scopul cooperării cu alte întreprinderi.

2. Standardizarea și tipizarea produselor premise ale concentrării și specializării producției

PROCESUL de specializare a întreprinderilor și de concentrare a fabricației produselor omogene din punct de vedere constructiv și tehnologic, este influențat pozitiv de acțiunea de standardizare, tipizare și unificare prin care se reduce gama tipodimensională a unor produse, subansambluri și piese.

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd măsuri hotărîte pentru extinderea tipizării produselor și a specializării producției, în vederea profilării optime a fiecărei întreprinderi și dezvoltării legăturilor de cooperare.

Standardizarea, tipizarea și unificarea mașinilor, agregatelor, ansamblurilor și pieselor se realizează de regulă pe baza asemănării generale comune a acestora ; ele au ca prim efect economic reducerea numărului de tipuri și mărimi, sporirea seriilor de fabricație pentru fiecare mărime și deci scăderea prețului de cost al produselor. Prin folosirea de piese și subansambluri tipizate fabricate pe bază de proiecte tip se obține nu numai o raționalizare a fabricației, ci și o diviziune rațională a muncii între întreprinderile care conlucrează la fabricarea unui produs complex. În felul acesta se creează condițiile pentru centralizarea fabricației elementelor tipizate în întreprinderi specializate.

Din datele culese de M.I.C.M. rezultă că fabricația centralizată în întreprinderi specializate a unor echipamente tehnologice, organe de asamblare etc., conduce la micșorarea cu 20—70% a costurilor.

Centralizarea și specializarea fabricației unor ansamble, elemente specifice sau cu destinație generală constituie mijloace moderne de dezvoltare și diversificare a producției industriale.

Dezvoltarea tipizării ansamblelor și părților componente specifice mașinilor și utilajelor permite ca înnoirea produselor complexe să se realizeze nu prin părăsirea unui produs și însușirea altuia complet diferit ci prin perfecționarea continuă a subansamblelor și elementelor sale componente tipizate.

Ca urmare a tipizării pieselor și subansamblurilor, asimilarea în fabricație a produselor noi se accelerează considerabil. În industria construcțiilor de mașini ea constă în integrarea în produsul final a unor componente deja îmbunătățite de către întreprinderi specializate, efortul de asimilare al întreprinderii de produs final putîndu-se concentra asupra funcționalității ansamblului.

S-a putut astfel constata că promovarea unei concepții unitare în proiectarea autocamioanelor și tractoarelor a redus cu aproximativ 1/2 ciclul de asimilare a produselor noi.

Perfecționarea specializării întreprinderilor necesită o gîndire colectivă și unitară asupra posibilităților actuale și de perspectivă de standardizare, tipizare și unificare a produselor.

În cursul lucrărilor Congresului al XI-lea al P.C.R. s-a subliniat necesitatea de a se generaliza concepția produselor ca sisteme de mașini, linii sau instalații complexe cu un grad înalt de tipizare.

Tipizarea trebuie promovată încă din faza de concepție a produselor astfel ca industria să dispună de prototipuri încadrate într-o serie unitară cu o gamă determinată de caracte-

ristici care să permită utilizarea maximală a unor piese, ansamble și grupe funcționale tipizate.

3. Factorii care determină mărimea unităților specializate

MĂRIMEA OPTIMĂ a unei întreprinderi corespunde unei agregări optime între nomenclatorul de fabricație și mărimea seriilor de fabricație. Această agregare optimă implică deopotrivă reducerea cheltuielilor de producție și creșterea valorii de întrebuințare a produselor fabricate.

Procesul de specializare și de concentrare a fabricației omogene subordonează mărimea întreprinderii criteriului omogenității constructiv tehnologice a nomenclatorului. Ca atare mărimea optimă a întreprinderii este o consecință a profilului ei optim de specializare.

Structura optimă a unei ramuri este definită prin profilul și mărimea întreprinderilor care asigură la nivel de ramură un preț de cost minim și o valoare de întrebuințare maximă a producției.

Funcționarea normală a mecanismului economiei naționale și eficiența procesului de reproducție sînt condiționate de existența unor structuri optime ca mărime și profil al întreprinderilor. O atare structură implică întreprinderi cu mărimi de diferite forme — mari, mijlocii și chiar mici — corespunzător specializării și mărimii seriilor de fabricație.

Specializarea nu desființează raționalitatea întreprinderii mari dar o subordonează criteriului omogenității constructiv tehnologice a nomenclatorului de fabricație.

Întreprinderile mari nu pot îndeplini funcțiile specifice întreprinderilor mici în producția de unicate sau de serie mică decît cu o eficiență economică mai scăzută. Organizarea rațională a întreprinderilor mari și îndeosebi specializarea lor, devine dificilă, uneori chiar imposibilă, dacă acestea nu-și bazează o parte din activitatea lor pe mica industrie. În consecință armonizarea structurii ramurilor se face prin realizarea unei proporții judicioase de întreprinderi mari, mijlocii și mici.

Întreprinderile mici și mijlocii dispun de mobilitatea necesară pentru a trece de la o serie la alta și a asigura prompt marile întreprinderi cu diferite piese mărunte necesare (inclusiv piese de schimb) ; ele pot servi totodată ca supapă de siguranță pentru necesitățile neprevăzute ale beneficiarilor cu un profil rigid de specializare.

La noi în țară rolul întreprinderilor mici revine industriei locale și cooperativelor meșteșugărești de producție. În prezent aceste unități au deseori un profil eterogen, nespecializat.

Directivele Congresului al XI-lea prevăd extinderea cooperării în producție a industriei locale cu industria republicană urmărindu-se crearea și specializarea de unități care să lucreze pe baza contractelor de lungă durată sub îndrumarea tehnică a uzinelor republicane. Aceasta presupune concentrarea producției omogene și la nivelul întreprinderilor din industria locală și din cooperație în vederea creșterii seriilor, introducerii proceselor tehnologice calitativ superioare, cu efecte pozitive asupra costurilor și valorii de întrebuințare a produselor.

4. Cooperarea economică și tehnico-științifică bazată pe deplina echitate, necesitate obiectivă a diviziunii internaționale a muncii — factor important pentru utilizarea resurselor fiecărei țări.

SPECIALIZAREA unităților economice implică opțiuni judicios fundamentate privind participarea economiei respective la diviziunea internațională a muncii. Specializarea întreprinderilor trebuie să țină seamă de punctele de racordare ale economiei naționale — atît cele actuale cît și cele în perspectivă — la economia mondială.

Pentru țările în curs de dezvoltare, care au în momentul de față productivități sub media celor realizate în țările dezvoltate, expuse ca atare transferării prin export ca și prin import a unei părți din produsul lor național, este esențială o politică judicioasă de extindere a participării la diviziunea internațională a muncii. O atare politică trebuie să asigure posibilitatea creșterii continue a economiei, egalizarea treptată a nivelelor de dezvoltare atinse de țările care participă la diviziunea internațională a muncii.

Ca urmare, țara noastră promovează o politică menită să asigure dezvoltarea în ritm accelerat a industriei și a ramurilor ei hotărîtoare, să contribuie la egalizarea nivelelor de dezvoltare economică.

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională constituie o pîrghie de mare însemnătate pentru țara noastră în vederea extinderii participării noastre la diviziunea internațională a muncii și a reducerii decalajului față de țările dezvoltate, cu veche tradiție industrială. Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională se realizează în forme variate, în funcție de interesele economiei naționale și de obiectul cooperării. Esențial este ca aceste forme să asigure producției un flux continuu de mijloace menite să promoveze progresul tehnic, posibilitatea de a depăși „barierele de serie" impuse de piața internă.

A. **Cooperarea economică internațională** se stabilește între două sau mai multe state sau persoane juridice din țări diferite și are ca obiect principal **cooperarea în producție** prin :

— specializare internațională a producției
— subproducție sau subcontractare
— coproducție (producție în comun)

Deosebită importanță pentru industria noastră — confruntată cu piața internă limitată — prezintă încheierea de acorduri de specializare ; avantajele principale legate de aceste acorduri sînt :

— reducerea paralelismului în producție al țărilor partenere,

— creșterea seriilor de fabricație și posibilitatea profilării de întreprinderi specializate,

— creșterea posibilităților de perfecționare tehnică a produselor, de abordare a pieților supuse competiției internaționale,

— nivelul tehnic atins de unitățile economice respective.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat la Congresul al XI-lea al P.C.R. că **„România va participa și în viitor în mod activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele fără deosebire de orînduirea socială"**. În primul rînd se situează participarea activă la colaborarea din cadrul C.A.E.R., la înfăptuirea „Programului Complex", încît să ducă la acțiuni concrete care să contribuie la sprijinirea eforturilor statelor membre mai puțin dezvoltate industrial pentru accelerarea progresului lor economic și tehnic. Aceasta se realizează și în domeniile specializării și cooperării internaționale în producție, colaborării tehnico-științifice, al creditelor și preferințelor, existînd o serie de contracte încheiate în acest sens în care se concretizează prevederile în funcție de necesitățile și posibilitățile fiecărei țări socialiste în parte. Țara noastră are relații de cooperare și cu celelalte țări socialiste considerînd că fiecare din aceste țări pot să participe la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state.

De asemenea, țara noastră promovează consecvent o politică de extindere a relațiilor economice, a cooperării în producție și formării de societăți mixte cu toate țările, inclusiv cu cele capitaliste dezvoltate, accesul la tehnologiile moderne reprezentînd o condiție obiectivă pentru progresul fiecărei națiuni existente și descoperirea de tehnologii noi ; în acest scop este necesară prospectarea sistematică a pieței mondiale și alegerea cu discernămînt a tehnologiilor de vîrf, în condiții cît mai avantajoase.

România se află însă nu numai în situația de achizitor de tehnologie ci și în cea de furnizor, cooperarea economică cu alte țări constituind una din căile de valorificare a creației științifice și tehnice românești. Astfel prin cooperare în producție România a exportat tehnologii cum sînt : fabricarea de tractoare (Iran și Egipt), industria chimică (Turcia, Egipt), rafinarea petrolului (Siria, Pakistan), industria textilă (Sudan) industria lemnului (R. P. Congo) ș.a. Tot astfel prin construirea de societăți mixte de producție în alte state, țara noastră a transferat tehnologii și management în industria minieră din Kenya, Zambia, Peru, Maroc, în construcția de mașini-unelte (Peru), explorări și exploatări petroliere (Algeria, Maroc, Irak), extracția fosfaților (Tunisia, Egipt, Siria), extracția metalelor rare (Tanzania), industria lemnului (Republica Africa Centrală, Nigeria), industria chimică (Ecuador) etc.

Cooperarea economică internațională trebuie să conducă la deplasări substanțiale în diviziunea internațională a muncii în favoarea țărilor mai puțin dezvoltate. Aceasta presupune relații economice bazate pe echitate între țările dezvoltate industrial și țările în curs de dezvoltare, — concomitent cu un efort sporit din partea acestora din urmă pentru a-și crea structurile organizatorice și tehnice menite să favorizeze transferul și asimilarea tehnologiilor noi.

Prin cooperare și specializare în producție au fost introduse în economia României o serie de tehnici și tehnologii noi în domenii ca aeronautica, industria construcțiilor de mașini, industria chimică și cea a materialelor de construcții ș.a. Pot fi amintite tehnologiile de fabricație a componentelor electronice de calcul, a aparaturii electrice medicale, a echipamentelor pentru construcții navale, a proteinelor sintetice, a fibrelor sintetice cu caracteristici superioare.

Un larg teren de cooperare cu parteneri din alte țări îl constituie perfecționarea tehnologiilor.

B. **Cooperarea tehnico-științifică** are de asemenea un rol important în activarea transferului tehnologic. Dintre formele concrete pe care le ia cooperarea tehnico-științifică menționăm : transmiterea reciprocă de rezultate ale lucrărilor de cercetare științifice, de proiectare și de experimentare, precum și de tehno-

dr. ing. Șerban ORASCU

(Continuare în pag. 32)

TEORII IDEI

EVOLUȚIA RESURSELOR ENERGETICE ÎN CONTEXTUL FENOMENELOR ECONOMICE MONDIALE (II)

Dezvoltarea bazei energetice a țării, factor important în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

PROGRAMUL Partidului Comunist Român, cartă fundamentală a partidului, definind strategia dezvoltării în perspectivă a societății românești, liniile directoare de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, prevede asigurarea în continuare a dezvoltării impetuoase a bazei tehnico-materiale a societății astfel încît producția de bunuri materiale să ajungă în 1990 de 6,5—7,5 ori mai mare decît în 1970.

Corespunzător nevoilor unei dezvoltări atît de impetuoase a economiei naționale și în contextul problemelor de energie și materii prime care se pun pe plan mondial, în etapa strategică a cincinalului 1976—1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice, un accent deosebit se pune pe creșterea potențialului energetic al țării prin lărgirea bazei proprii de materii prime minerale și resurse energetice, valorificarea eficientă a resurselor de care dispune țara noastră inclusiv a celor cu un conținut mai sărac, precum și de folosire rațională a materiilor prime, combustibililor și energiei. Politica energetică a statului nostru, ținînd seama de condițiile naturale ale țării, pornește de la premisa că asigurarea economiei țării cu energie nu trebuie să depindă de un singur tip de resursă, ci să se bazeze pe o multitudine de resurse pe care să le exploatăm rațional, utilizînd preponderent resursele țării, diversificînd sursele și furnizorii și conservînd resursele de perspectivă.

În contextul acestei politici, factorii de bază pentru creșterea potențialului energetic al țării sînt :

— lărgirea bazei proprii de materii prime energetice ;

— creșterea producției de energie electrică ;

— gospodărirea rațională a materiilor prime energetice și a energiei ;

— valorificarea de noi surse de energie;

— aportul științei și tehnologiei pentru valorificarea superioară a resurselor energetice clasice și punerea în valoare a resurselor neconvenționale de energie ;

— cooperarea internațională cu aport de materii prime energetice ;

În domeniul sporirii bazei de materii prime energetice și valorificării celor existente, se vor efectua lucrări de cercetare geologică pentru descoperirea de noi zăcăminte de hidrocarburi la mare adîncime precum și pe Platforma continentală românească a Mării Negre, lucrări de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pentru exploatarea zăcămintelor din hidrocarburi situate la mare adîncime și pentru creșterea rezervelor recuperabile de țiței din zăcămintele cunoscute, de mărirea productivității sondelor de țiței și gaze și reducerea pierderilor de hidrocarburi la manipularea, transportul și depozitarea țițeiului și gazelor.

De asemenea sînt prevăzute și se vor efectua lucrări pentru identificarea de noi rezerve de cărbune precum și pentru creșterea producției de cărbune prin punerea în valoare a zăcămintelor greu exploatabile, valorificarea în condiții optime a zăcămintelor de huilă și lignit din Valea Jiului și din Oltenia. În producția de cărbune a anului 1980, ponderea lignitului va reprezenta circa 82% față de 73% în 1975, iar producția de lignit și cărbune brun se va majora de peste 1,9 ori. Totodată în cincinalul 1976—1980 este prevăzută punerea în exploatare a zăcămîntului de șisturi bituminoase de la Anina, stabilindu-se, concomitent, tehnologiile de valorificare complexă și eficientă a acestor șisturi.

Ca aport al activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, pe baza lucrărilor ce se desfășoară în cadrul programului de valorificare a surselor noi de energie, se va asigura atragerea în circuitul economic a unor importante rezerve de cărbune, considerate anterior ca neeconomic de exploatat, în acest scop urmînd a se aplica tehnologii de conversie a cărbunilor în combustibili sintetici, lichizi sau gazoși.

În domeniul creșterii producției de energie electrică se prevede ca la nivelul anului 1980, circa 44% din producția de energie electrică să se obțină pe bază de cărbune, iar întregul spor de energie în viitorul cincinal să se realizeze prin dezvoltarea centralelor hidroelectrice și a centralelor termoelectrice bazate pe utilizarea de cărbuni energetici din țară. Se prevede ca în perioada 1976—1980 să fie puse în funcțiune centrale totalizînd 5 400—5 700 MW, din care 1 700 MW în centrale hidroelectrice și circa 3 200 MW în termocentrale pe cărbune, folosind agregate de mare putere. De asemenea se va trece la realizarea programului de dezvoltare a utilizării energiei nucleare precum și a programului de noi surse de energie.

Pentru perioada pînă în 1990 se prevede dezvoltarea producției de energie electrică la un nivel de 130—140 miliarde kWh, prin utilizarea cărbunilor inferiori, a potențialului hidroenergetic și prin participarea în proporție crescîndă a energiei nucleare. Din totalul puterii instalate în 1990, peste 60% vor reprezenta centralele hidroelectrice și termocentralele pe cărbuni și peste 20% centralele nucleare.

O garanție a atingerii obiectivelor propuse o constituie realizările de pînă în prezent în acest domeniu, realizări și sarcini care au fost evidențiate și cu ocazia Conferinței energeticienilor din România, care a avut loc la București în luna octombrie a acestui an.

Astfel, în timp ce în 1950 în România puterea electrică revenind pe un locuitor era de 45 W, în 1975 puterea electrică pe un locuitor este de 500 W.

Edificator este și faptul că pe plan mondial producția de energie electric se dublează la fiecare 20 de ani iar în România ultimului sfert de veac această producție s-a dublat la fiecare 4—5 ani. Numai creșterea producției de energie electrică a anului 1975 față de 1974 este de circa 2 ori și jumătate mai mare decît întreaga cantitate de energie electrică produsă în 1950.

În privința realizării prevederilor de creștere a producției de energie electrică, preferențial pe bază de cărbune și energie hidraulică, din totalul puterii ce se va instala în cincinalul următor circa 30 la sută va fi asigurată de hidrocentrale și 57 la sută de centrale termoelectrice și de termoficare pe bază de lignit. De remarcat faptul că în privința termocentralelor, puterea totală instalată s-a dublat la fiecare 7 ani, ceea ce reprezintă o creștere de peste 12 ori în 1975 față de cea din 1950. În privința producerii de electricitate prin utilizarea energiei hidraulice, în 1950 potențialul hidroenergetic amenajabil al cursurilor de apă din țara noastră era valorificat numai în proporție de 0,7 la sută iar puterea tuturor hidrocentralelor totalizînd 60 MW, cea mai mare hidrocentrală cea de la Dobrești avînd o putere de 16 MW. La sfîrșitul anului 1975 puterea instalată în hidrocentrale va depăși 2 600 MW, rezultat al unor construcții hidroenergetice însumînd pînă în prezent 43 de uzine hidroelectrice și 40 de baraje și lacuri de acumulare.

Realizarea obiectivelor hidroenergetice ale cincinalului 1976—1980, va contribui la creșterea producției de energie electrică a țării. În felul acesta în 1980 se vor obține circa 14 miliarde kWh în hidrocentrale prin utilizarea a 57 la sută din potențialul hidroenergetic amenajabil al țării, iar în 1 990 se va folosi întregul potențial hidroenergetic, ceea ce se va concretiza într-o producție anuală de peste 24 miliarde kWh.

La Conferința națională a energeticienilor s-a subliniat în legătură cu trecerea la realizarea de noi hidrocentrale, necesitatea : perfecționării actualelor scheme de amenajare a uzinelor hidrotehnice în condițiile asigurării utilizării complexe a apelor ; optimizarea soluțiilor alese în funcție de specificul local al amenajărilor; proiectarea și exploatarea complexă a acumulărilor de apă, cu tranșe de atenuare a viiturilor ; modernizarea tehnologiilor de execuție a uzinelor hidroenergetice în

vederea reducerii duratei executării acestora ș.a.

Se va trece la realizarea programului de utilizare a energiei nucleare, la noi în țară, care are în vedere în principal implantarea și dezvoltarea moderată și eșalonată de centrale electrice nucleare. La recenta conferință națională a energeticienilor s-a subliniat, în legătură cu această preocupare, necesitatea alegerii strategiei optime de centrale nucleare în cadrul programului nuclear pe termen lung, eșalonarea din punct de vedere al securității nucleare a amplasamentelor pentru centralele electrice nucleare, strategia optimă de reîncărcare cu combustibil a reactoarelor răcite cu apă din centralele nucleare-electrice etc.

În domeniul gospodăririi raționale a materiilor prime energetice și a energiei corespunzător sarcinilor din documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. se desfășoară acțiuni privind trecerea la utilizarea preponderentă în termocentrale a cărbunilor, pentru ca țițeiul și gazele ce devin astfel disponibile să fie utilizate pentru chimizare ; acționarea cu fermitate pentru reducerea consumurilor de energie ; creșterea randamentelor agregatelor energetice și a transportului energiei prin rețele ; reducerea pierderilor de materii prime energetice și de energie ; utilizarea resurselor secundare de energie. De asemenea, se depun eforturi pentru realizarea unor nivele maxime de venit național cu consumuri minime de combustibil și energie. Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede o reducere cu cel puțin 20% la combustibil și cu circa 12% la energia electrică. În perspectivă se estimează reducerea continuă a consumului de energie primară și de energie electrică pe dolar de venit național astfel ca acest consum să se situeze pînă în 1990, la nivelul țărilor avansate economic.

În Plenara comună a Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 21—22 iulie 1975, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului, a subliniat sarcinile care revin energeticienilor români în asigurarea unei discipline riguroase în respectarea consumurilor de combustibil și energie, în raționalizarea consumurilor pe întreaga economie, micșorarea consumurilor și pierderilor în propriile centrale, modernizarea instalațiilor de ardere a combustibilului în întreaga industrie precum și realizarea echipamentelor necesare recuperării și valorificării resurselor energetice secundare.

Ca urmare a importanței pe care o prezintă pentru potențialul energetic al țării gospodărirea rațională a energiei, a fost elaborat un program special, în cadrul căruia se desfășoară, lucrări atît pe linie de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, cît și pe linie de organizare în producție. De asemenea, marcînd grija statului nostru pentru problema gospodăririi și economisirii energiei au fost legiferate măsurile de dezvoltare a bazei energetice a țării și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei. În contextul acestor preocupări se desfășoară acțiuni de extindere a normării științifice a consumurilor specifice de energie și de revizuire și îmbunătățire a normelor de consum de energie. Pentru evidențierea importanței acestei preocupări este demn de știut că prin economisirea a patru grame de combustibil la producerea unui kWh se pot realiza economii anuale, la nivelul actual al producției de energie, de peste 200 000 tone combustibil. De asemenea, este de reținut că fiecare milion de kWh economisit de consumatori reprezintă o reducere a consumurilor, echivalente cu 300 000 m^3 gaze naturale și economii de investiții în sistemul energetic național de circa 1,5 milioane lei.

O preocupare, de asemenea de mare importanță, o constituie valorificarea resurselor energetice secundare. Edificator în acest sens este faptul că fiecare tonă de combustibil convențional recuperată din resurse secundare echivalează cu 700 kg țiței și în acest sens este de menționat că numai la Întreprinderea „Carbosin" din Copșa Mică s-ar putea economisi anual circa 35 mii tone de combustibil convențional dacă s-ar aplica măsuri adecvate de recuperare a gazelor reziduale ; de asemenea, la uzinele Tg. Mureș, Piatra Neamț și Tîrnăveni s-ar putea economisi anual 25 000 tone combustibil convențional prin recuperarea fracției oxicarbonice.

În legătură cu preocuparea de gospodărire rațională a energiei, la recenta Conferință națională a energeticienilor s-au dezbătut probleme privind evitarea pierderilor de energie în producerea și transportul acestora și în consumul industrial. S-a relevat existența unor rezerve importante în ceea ce privește modul cum se valorifică energia în consumul industrial. Ca factor care ar putea contribui la reducerea consumului de energie a fost dezbătută problema perfecționării echipamentelor și schemelor tehnologice, precum și producerea de noi echipamente sau materiale. În legătură cu preocuparea de recuperare în mai mare măsură a energiei secundare a fost dezbătută problema găsirii unor consumatori potriviți pentru aceste resurse. Printre soluțiile tehnice propuse s-au numărat : utilizarea gazelor de evacuare la cazanele de apă fierbinte pentru încălzirea aerului de ardere ; introducerea încălzirii prin vaporizare în procesele termice industriale ; introducerea încălzirii electrice cu acumulare în locul încălzirii directe etc. S-a evidențiat de asemenea că micșorarea consumurilor de energie și implicit realizarea de economii energetice sînt condiționate de producerea echipamentelor și materialelor corespunzătoare care să permită detectarea, determinarea cantitativă și combaterea pierderilor de căldură ; îmbunătățirea calității materialelor izolante și tehnologiilor de izolare termică la instalațiile energetice precum și la locuințe ; revizuirea conceptelor actuale privind nivelul optim de izolare termică a construcțiilor civile și industriale și a echipamentelor amplasate în aer liber etc.

În domeniul energiei electrice s-au evidențiat o serie de preocupări cu caracter de perspectivă privind creșterea tensiunilor de transport a energiei electrice pentru reducerea pierderilor, creșterea gradului de interconectare a rețelelor electrice, modernizarea sistemelor de dispecerat, conexiune și comutare, inclusiv prin folosirea calculatorului de proces.

Referitor la atragerea de **noi surse de energie** în circuitul economic pentru mărirea potențialului energetic al țării, în Programul P.C.R. se prevede ca activitatea de **cercetare științifică și dezvoltare tehnologică** din țara noastră să aducă o contribuție însemnată în această direcție. Pe linia realizării acestor prevederi, în cadrul programului privind noi surse de energie, elaborat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, se desfășoară lucrări cu rezultate pozitive privind sursele noi și neconvenționale precum și purtătorii alternativi de energie, lucrări care se referă la : realizarea de combustibili sintetici, folosirea hidrogenului ca combustibil, valorificarea energiei solare și eoliene, valorificarea resurselor hidrogeotermale, realizarea de tehnologii avansate de conversie, stocare și transport a energiei, de la celulele fotovoltaice și pilele de combustie la conversia magneto-hidrodinamică precum și surse și tehnologii energetice potențiale de conversie directă a energiei nucleare, aplicații ale reacțiilor de mare energie, pe nuclee grele etc.

Pe baza lucrărilor efectuate în cadrul acestui program s-au înregistrat realizări ca : prototipuri experimentale de motoare auto funcționînd cu metanol, etanol, hidrogen sau amoniac, prototip experimental de autoturism cu motor electric, sistem de captare a energiei solare acționînd motor cu aer cald, trecerea la realizarea primei locuințe experimentale încălzite cu energie solară, stații automate experimentale de producere mixtă de gaze combustibile și electricitate, piloți experimentali pentru utilizarea energetică a biogazului, prototipuri de generatoare electrice folosind forța eoliană etc.

La Congresul din octombrie a.c. al energeticienilor români au fost prezentate o serie de aspecte și realizări precum și preocupări de viitor în cadrul acestui program, oglindindu-se astfel seriozitatea cu care cercetarea energetică românească a preluat sarcina realizării unor tehnologii și mijloace de valorificare în economia națională a unor resurse naturale cu potențiale uriașe.

În privința **aportului cooperării externe la lărgirea potențialului energetic al țării**, documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd realizarea de acțiuni de cooperare cu alte țări care să asigure un aport de țiței și cărbuni. Un cadru deosebit de favorabil al desfășurării cu succes a acțiunilor de cooperare în domeniul energetic îl constituie acordurile încheiate cu ocazia istoricelor vizite efectuate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, în țări din America Latină, Africa și Orientul Mijlociu. În contextul politicii externe a partidului și statului nostru se desfășoară cu succes acțiuni de cooperare externă în cadrul cărora țara noastră participă cu credite, specialiști și echipamente, pentru descoperirea și punerea în valoare de zăcăminte de hidrocarburi, în țările partenere. Un aport însemnat în acest domeniu îl aduce și știința și tehnologia din țara noastră care oferă țărilor în curs de dezvoltare, deținătoare de bogate resurse naturale de materii prime și energetice, tehnologii avansate, rod al activității oamenilor de știință din țara noastră.

★

Realizînd cu succes prevederile de mare însemnătate în domeniul dezvoltării continue a bazei energetice a țării din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. și Programul Partidului, traducînd în viață indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului, toți lucrătorii din domeniul industriei miniere, petroliere și energeticii, muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști, cercetători, cadre didactice își aduc o contribuție de seamă la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

dr. ing. Constantin RUSIN

SCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

Controverse în jurul mesajului keynesian (I)

CIND LA 13 decembrie 1935 John Maynard Keynes își semna prefața magnum-opusului său „Teoria generală a folosirii forței de muncă, a dobînzii și a banilor", rafinatul și deloc modestul intelectual era pe deplin convins, cum se confesa lui G. B. Shaw, că va revoluționa felul în care lumea capitalistă judecă problemele economice. Pentru a dovedi prin propriul exemplu despre ce este, de fapt, vorba, J.M.K. se supunea unui examen îndelung și dificil de divergențe și controverse care, în perspectiva celor patru decenii scurse, nu se poate, nici pe departe, considera încheiat. Este de presupus că apropierea aniversării tipăririi „Teoriei generale" (1936) va prilejui schimburi dintre cele mai elocvente de păreri printre „confrații" lui J.M.K., mulți supraviețuindu-i și putînd proba cu efuziuni de autenticitate „ceea ce a vrut să spună de fapt" J.M.K. Nu este și nu poate fi vorba în cele de mai jos de a-i „concura" în autencitate pe biografii și exegeții lui J.M.K., deja consacrați cu atare în cronica gîndirii economice nemarxiste actuale, ci de a pătrunde unele din unghiurile mai puțin examinate, dar prin aceasta nu minore (ci, poate, chiar dimpotrivă) ale procesului elaborării „Teoriei generale", ca și ale destinului său istoric. Prevenindu-și cititorii că s-ar putea să-l judece pentru deconcertanta sa schimbare de opinie (față de „Tratatul despre monedă" I.C.), J.M.K. atrage atenția în prefață că „elaborarea acestei cărți a însemnat pentru autor un efort prelungit pentru a se debarasa de moduri obișnuite de gîndire și de exprimare și același lucru trebuie să-l însemne lectura ei pentru cei mai mulți cititori (nu marele public, pe care J.M.K. îl invita „să asiste în tăcere", I.C.), dacă e vorba ca intențiile autorului în ceea ce-i privește să fie încununate de succes".[1])

Am apreciat astfel „Teoria generală" ca o carte de divergențe și controverse ale autorului cu „confrații", dar nu mai puțin cu sine însuși în jurul unor probleme **teoretice** dificile. „Ar fi nevoie de o carte cu alt caracter decît îl are cea de față pentru a arăta, fie și numai în linii mari, măsurile practice a căror formă ar putea s-o îmbrace treptat aceste idei" (p. 384) — preciza J.M.K. în finalul cărții sale pentru a preveni mutarea centrului discuției.

PORNIND de la această mențiune ne-am propus examinarea în acest prim articol a demersului critico-istoric în care s-a elaborat „Teoria generală", urmînd ca în continuare să abordăm problema controversei ce s-a iscat pe marginea mesajului keynesian.

Capitolul 23 al „Teoriei generale" este consacrat unor însemnări despre mercantilism. J.M.K. își propune să deceleze elementele de adevăr științific în doctrina mercantilistă. El găsește în aceasta soluții pentru stimularea investițiilor de tot felul și pentru reducerea ratei dobînzii, ca și pentru „descurajarea creșterii unității de salariu" — preocupări definitorii ale tecriei sale. Chiar discuțiile medievale asupra „prețului just" J. M.K. le găsește avînd rațiunea subtilă de a deosebi rata dobînzii de eficiența marginală a capitalului investit, astfel încît prin condamnarea unei rate ridicate a dobînzii să se poată permite situarea la nivel înalt, stimulator, a ratei investițiilor. Virtutea stimulării inclinației spre consum o conferă J.M.K. și referirilor mercantiliste despre justificarea risipei, cu atît mai mult, cu cît nici A. Smith, nici chiar T. Malthus-adversari recunoscuți ai mercantilismului — nu aveau în aceste privințe obiecții cît de cît serioase... Sărind peste secole, J.M.K. evocă pe „ereticul" J. A. Hobson, care în 1889 scotea, împreună cu omul de afaceri A. F. Mummery cartea „Fiziologia industriei", carte mult controversată în privința tezei autorilor despre condamnarea excesului de cumpătare, de economie, ca dăunător pentru expansiunea producției. În sfîrșit, în sprijinul tezelor sale, J.M.K. evocă pe „straniul profet" S. Gesell, autorul unei teorii a ratei nule a dobînzii...

Încă din introducerea cărții sale, și pe parcurs, mai ales în anexele la capitolele 14, 19, 22 J.M.K. face referiri mai ample sau mai fugare, de continuitate deplină sau parțială, față de unele postulate ale teoriilor anterioare, pe care în mod convențional le numește „clasice"). Astfel, el concede că teoria clasică prezintă felul în care „am dori să se comporte economia noastră (capitalistă, I.C.). Dar a presupune că ea se comportă într-adevăr în acest fel înseamnă a escamota dificultățile noastre" (p. 69). În anexa la capitolul 14 al „Teoriei generale", J.M.K. acceptă preceptul teoriei clasice, care este formulat astfel : „Dacă presupunem un nivel dat al venitului, putem deduce că rata curentă a dobînzii trebuie să se situeze în punctul unde se intersectează curba cererii de capital la diferite rate ale dobînzii și curba sumei economiilor din venitul dat, realizat la diferite rate ale dobînzii" (p. 498). Corectivul introdus de autorul „Teoriei generale" este că teoria clasică omite influența modificărilor în nivelul venitului, ca funcție de mărimea investițiilor și de rata dobînzii, aceasta din urmă la rîndul său fiind funcție de cantitatea de monedă în circulație. În partea sa de economics, „Teoria generală" folosește concepte, noțiuni, termeni din arsenalul marginalismului și neoclasicismului, cum ar fi: „prețul de cerere" și „prețul de ofertă" (de la A. Marshall), venitul național și „costul de întrebuințare" (de la A. Marshall și A. Pigou) — din același arsenal fiind „eficiența marginală netă a factorilor" și „utilitatea marginală a capitalului"; distincția între cererea

---

fișe

● *Pentru a veni în sprijinul propagandiștilor și cursanților din cadrul învățămîntului politico-ideologic de partid, Editura politică publică în volum (488 p.) programele orientative de studiu pentru cursuri, secții ale universităților de marxism-leninism și pentru seminarii, elaborate de Secția de Propagandă și Presă a C.C. al P.C.R., la care adaugă, pentru fiecare temă, un punctaj — o listă de probleme mai importante asupra cărora ar putea să se concentreze studiul individual, lecțiile, expunerile, dezbaterile și consultațiile —, precum și o bibliografie minimală de bază. Recomandările tematice și bibliografice au fost elaborate cu concursul unor cadre didactice de la Academia „Ștefan Gheorghiu", Universitatea București, Academia de Studii Economice, precum și al unor specialiști din institutele de cercetare.*

Modele ale infrastructurii sociale

● *În studiul* Rozwiazania modelowe infrastruktury spolecznej w polityce gospodarczej i spolecznej *(Modele ale infrastructurii sociale în politica economică și socială), apărut în revista poloneză EKONOMISTA (nr.3/1975), autorul, Janusz Kroszel apreciază că deocamdată problemele dezvoltării infrastructurii sociale ocupă un loc secundar în teoria economică. Ele sînt analizate mai ales sub aspectul repartiției venitului național, al utilizării „așa-numitelor" fonduri de consum social. După J.K. scoaterea infrastructurii sociale din cadrul sferei serviciilor neproductive asigură o analiză mai completă a serviciilor infrastructurii sociale, a aspectelor teoretice ale funcționării și dezvoltării ei. În stabilirea sistemului de funcționare a diferitelor elemente ale infrastructurii sociale și modului ei de dezvoltare ar fi nevoie să se țină seama de situația claselor, a păturilor și a grupurilor sociale (de exemplu, de situația familiei), iar în domeniul strategiei socio-economice a dezvoltării — de rolul infrastructurii sociale în realizarea scopurilor acestei strategii, de necesitatea adaptării nivelului de dezvoltare al infrastructurii la nevoile economiei naționale. Serviciile infrastructurii sociale au — spune autorul — un rol important în crearea modelului de consum al societății socialiste.*

Efecte de durată ale recesiunii

● *În două numere din LE MONDE (8 și 9–10 nov. a.c.), Tristan Doelnitz publică un articol cu titlul* Les effets durables de la crise aux Etats-Unis *(Efectele durabile ale crizei în Statele Unite). Autorul arată că deși economia americană pare să iasă din recesiune, ea a fost nevoită să facă investiții masive pentru a putea produce o energie scumpă în schimbul petrolului din Orientul Apropiat, care nu revine decît la o frac-*

efectivă și venit (de la D. H. Robertson), „economiile forțate" (de la F. Hayek și L. Robbins), investițiile, respectiv formarea de capital (de la Colin Clark și S. Kuznets), multiplicatorul (de la R.F. Kahn), distincția între rata nominală și rata „ealâ a dobînzii"), după ajustările implicate de modificările în valoarea monedelor în circulație (de la I. Fischer) ș.a. (părțile 2—6, capitolele 6—22). Ca prelungiri ale aceluiași arsenal par să fie elementele de psihologie economică (cap. 12, 13, 15). Consacrînd anexa la capitolul 19 al cărții comentariilor la lucrarea fostului său mentor, profesorul A.C. Pigou, „Teoria șomajului" (1933), J.M.K. relevă teza acestuia, conform căreia șomajul s-ar datora unei politici inadecvate de salarii, obiectîndu-i însă mentorului său că omite discutarea fluctuațiilor investițiilor, care determină adesea fluctuațiile în folosirea forței de muncă (p. 289).

IN CEEA ce are mai original însă „Teoria generală" este, din capul locului, opoziția în problemele tratate, față de argumentele și concluziile teoriei „clasice", pe care în secret J.M.K. o „invidiază" pentru dominația în gîndirea economică — practică și teoretică — în secolul care l-a precedat. Impenitent, modestia nefiindu-i prea familiară, el declară în Introducere: „Voi arăta că postulatele teoriei clasice sînt aplicabile numai unui caz **special** și **nu cazului general** (s.m., I.C.), situația pe care o are în vedere aflîndu-se la limita pozițiilor de echilibru posibile" (p. 41). Dincolo de recunoașterile silite ale unor concepte și teze ale „clasicilor", J.M.K. se constituie într-o contestare la adresa întemeietorilor economiei politice burgheze clasice, care exaltau virtuțile cumpătării, în special ale economiilor, pe care le considerau singura sursă a lărgirii producției, dar pe care autorul „Teoriei generale" le caracterizează ca subconsum. In cele două capitole ale Introducerii, J.M.K. contestă postulatele teoriei clasice în problemele folosirii forței de muncă, în particular ale stabilirii nivelului general al salariilor reale, ale egalității dintre prețurile de cerere și cele de ofertă („axioma despre liniile paralele ale teoriei clasice"), în problemele cererii efective, în particular în neglijarea funcției cererii globale. In cap. 14, J.M.K. contestă viziunea „clasică" în problema ratei dobînzii, calificînd-o absurdă, pentru că presupune veniturile constante, iar rata dobînzii la intersecția curbelor cererii de capital și a economiilor (p. 198). In acest sens, autorul „Teoriei generale" se „răfuiește" cu o întreagă pleiadă de gînditori — de la D. Ricardo, la L. Mises, F. Hayek și L. Robbins. Formularea „Teoriei generale" în cap. 18 al cărții prilejuiește autorului detașarea netă de postulările „clasice", prin aceea că distinge variabilele independente (înclinația spre consum, curba eficienței marginale a capitalului și rata dobînzii) de cele dependente (masa forței de muncă folosite și venitul național exprimate în unități de salariu pentru comparare), cu scopul final deliberat de alegere a variabilelor „pe care le pot controla sau dirija în mod deliberat autoritățile centrale (statul capitalist, I.C.) într-un sistem de felul celui în care trăim" (p. 259). Acolo unde teoreticienii „clasici" vedeau echilibru „indiferent de condiții", sau măcar clauza „toate celelalte rămînînd neschimbate", J.M.K. vede o dialectică sui-generis între fluctuații mari și stabilitate, premisă a unei teorii a ciclurilor economice. In cap. 19, „Teoria generală" se constituie prin confruntarea cu teoria clasică expusă de A. Pigou, care, „nu are nimic de oferit", cînd se încearcă să se rezolve problema factorilor care determină volumul efectiv al folosirii forței de muncă în ansamblu (p. 271). Examinînd critic teoria prețurilor-valoare, în cap. 19, J.M.K. se contrapune teoriei cantitative a monedei în circulație, ca și așa-zisei „economii matematice", care ar putea să însemne într-o anume aproximare economia „pură" de tip walrasian — consacrînd unitatea de cost, pe care o identifică aproximativ cu unitatea de salariu, „ca etalon fundamental al valorii" (p. 310). Indicele prețurilor, adaugă J.M.K., este în continuare influențat de cantitatea de monedă în circulație (funcție de rata dobînzii) și de preferința pentru lichiditate. Iată ultimul cuvînt al teoriei keynesiene a prețurilor și valorii! In însemnările despre ciclul economic (cap. 22.), J.M.K. refuză explicarea crizelor prin „investiții excesive" sau/și prin subconsum, ca și soluțiile anticriză în reducerea ofertei de forță de muncă sau/și prin sporirea dobînzii — avansînd o explicație legată de abundența sau deficitul recoltelor agricole, respectiv de starea și modificarea stocurilor... In sfîrșit, în aprecierile elogioase ale meritelor pionierilor mercantiliști ai gîndirii economice (cap. 23), J.M.K. își sintetizează critica împotriva fundamentelor teoretice ale doctrinei laissez-faire în „tehnica cea mai primejdioasă de menținere a echilibrului", prin combinarea manevrării ratei scontului cu paritățile rigide (p. 342). Reproșul adresat teoriilor economiei politice burgheze clasice de a fi neglijat importanța ratei dobînzii se concentrează în finalul capitolului 23 în jurul caracterizării acestora prin „teze eronate, elaborate, ce-i drept, cu claritate și consecvență, cu o logică ușor de urmărit, dar pornind de la ipoteze neconforme cu faptele" (p. 374). Iar în capitolul final (24), J.M.K. concluzionează „Critica noastră la adresa teoriei economice clasice acceptate a constat nu atît în a găsi fisuri în logica analizei sale, cît în a releva că premisele de la care pornește tacit nu sînt întrunite decît rareori sau niciodată, ceea ce are drept urmare că ea nu poate rezolva problemele economice ale lumii reale (ale capitalismului actual, I. C.)" (p. 380).

dr. Ioan CRISTESCU

[1]) J.M. Keynes. Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor. Editura științifică, 1970. p. 37. In continuare, paginația din această lucrare se dă în text.

[2]) După J.M.K. denumirea „economiștii clasici" este inventată de Marx pentru **precursorii** lui D. Ricardo și lui James Mill. Prezervîndu-se de comiterea unui solecism, J.M.K. include printre „clasici" pe **discipolii** lui D. Ricardo de felul lui J. S. Mill, A. Marshall, F. Edgeworth și A. Pigou.

[3]) În prefața la traducera din 1939 a „Teoriei generale" în l. franceză, J.M.K. relevă că, în legătură cu rolul dobînzii, l-a „reîntîlnit" pe C.L. Montesquieu, care trata această problemă în „Spiritul legilor".

țiune din prețul american — în opoziție fundamentală cu regula avantajelor comparative care în general inspira pînă de curînd politica comercială americană. Această orientare s-ar repercuta într-o capacitate redusă de finanțare a întreprinderilor private, al căror „cash-flow" nu mai este de prin 1965 suficient pentru propriile lor investiții. Un efort de modernizare a întreprinderilor americane ar fi necesar (numai 57% din întreprinderile S.U.A. au o vechime mai mică de 10 ani, față de 63% în 1973, iar 21% dintre ele au fost construite de mai bine de 20 de ani), dar dificultățile de finanțare vor opera o selecție severă între întreprinderile de prim plan și celelalte. „America — spune T.D. — se îndreaptă spre un socialism căruia i se refuză numele ca pentru a-l conjura. Pentru prima oară de la marea depresiune se fac auzite voci în favoarea planificării economice". Dacă înainte economia americană părea să nu vadă nici un fel de restricții în dezvoltarea ei — nici financiare, nici naturale — ceea ce se manifesta într-o „economie de cowboy", astăzi — afirmă autorul — se ia tot mai mult în considerare necesitatea unui dirijism și a respectării unor restricții.

Armamentul — un sector fără criză

● *Revista italiană MONDO ECONOMICO (6 IX. 1975) publică sub titlul* Un mercato senza crisi *(O piață fără criză), un articol de Lara Cristaldi, în care autoarea arată că volumul total al resurselor afectate scopurilor militare a crescut mai mult decît de trei ori în perioada de după război și că, în ciuda recesiunii, afacerile în acest domeniu sînt mai înfloritoare decît oricînd. Cu toată predominanța marilor puteri, a crescut cota parte a unui număr important de alte țări în producția de armament. De prin 1973 vreo treizeci de state dispuneau de o industrie proprie de armament, în timp ce o serie de alte țări fabrică arme sub licență. Cea mai mare parte a producției rămîne concentrată în țările puternic industrializate, date fiind costurile enorme ale producției și cercetării. Costurile cercetării în scopuri militare au trecut, după SIPRI, de la 1% din bugetul marilor puteri în perioada interbelică la circa 10–15%, adică la o sumă de aproximativ 20 de mld. dolari, cu un total de 400 de mii de cercetători și tehnicieni. Dacă actuala conjunctură a afacerilor cu arme se sprijină în esență pe cursa înarmărilor, ea se explică și prin faptul — spune Lara Cristaldi — că cheltuielile publice cu caracter militar sînt un factor de stimulare a economiei.*

Iulian Bădin

Cititorii „Revistei economice" au reținut, fără îndoială, un nume care a fost prezent număr de număr la sfîrșitul unor articole ce purtau o amprentă personală, și erau scrise cu o deosebită competență, pătrunse de fiorul realității noastre socialiste ; acest nume, cel al lui Iulian Bădin, nu va mai apărea de acum înainte în paginile nici unei publicații. Spre adînca noastră consternare și durere, a încetat din viață, fulgerător, la vîrsta tinereții împlinite și a trecerii la maturitate, a deplinei sale responsabilități. El lasă un mare gol în colectivul nostru redacțional, în rîndurile tuturor celor care l-au cunoscut, i-au apreciat valoarea profesională și calitățile umane: inteligență vie, modestie sinceră, dorință de autoperfecționare, perseverent și constructiv în tot ceea ce întreprindea și realiza.

ECONOMIE MONDIALA

CODIFICAREA DREPTURILOR ŞI OBLIGAŢIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR — COMPONENTĂ ESENŢIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ŞI POLITICE INTERNAŢIONALE (I)

În prima parte a studiului, apărută în numerele 39, 40 şi 41 pe acest an ale „Revistei economice", autorii s-au ocupat de problemele drepturilor statelor în cadrul noii ordini economice şi politice internaţionale pentru care România militează cu fermitate şi consecvenţă. Drepturilor fundamentale le corespund necesarmente anumite obligaţii internaţionale, destinate să asigure, în mod corelativ, respectarea şi ocrotirea drepturilor, traducerea în viaţă a prerogativelor recunoscute statelor pe planul dreptului internaţional. Problemelor obligaţiilor statelor în cadrul noii ordini le este consacrată partea a doua a studiului, a cărei publicare începe în acest număr.

Respectarea personalităţii statelor

În rîndul îndatoririlor fundamentale ale statelor, pe prim plan se situează obligaţia de a respecta personalitatea celorlalte state.

Această obligaţie se înfăţişează de fapt ca o adevărată sinteză a îndatoririlor esenţiale ce revin oricărui stat în cadrul relaţiilor sale externe, postulînd respectarea individualităţii celorlalte state, acceptarea, ca norme imperative de convieţuire internaţională, a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, integrităţii teritoriale, neamestecului în treburile interne, prohibirii definitive a forţei şi a ameninţării cu forţa, soluţionării paşnice a diferendelor internaţionale.

Însemnătatea primordială a respectării personalităţii fiecărui stat, a dreptului său la existenţă, la o dezvoltare naţională independentă este larg acceptată astăzi, cînd se afirmă cu tot mai multă putere ideea că a priva un stat de dreptul la existenţă înseamnă a-l priva de toate celelalte drepturi. În consecinţă, toate statele au datoria de a respecta dreptul la existenţă liberă, de sine stătătoare al fiecărui stat, de a promova respectarea acestui drept şi de a favoriza afirmarea personalităţii sale. Fiecare stat are obligaţia de a respecta personalitatea celorlalte state, inclusiv elementele politice, economice şi culturale ale acestei personalităţi.

Aceste elemente implică, în mod necondiţionat, respectarea statutului politic ales liber de fiecare popor, a căilor şi formelor de dezvoltare politică, economică şi socială urmate de acesta în exercitarea dreptului de a dispune de sine însuşi şi, totodată, în mod corelativ, abţinerea de la orice acţiuni care ar priva un popor de acest drept, de libertatea şi independenţa sa. Orice fel de măsuri de constrîngere, care ar împiedica un popor să-şi exercite dreptul său la autodeterminare, la libertate şi independenţă sînt vădit incompatibile cu normele relaţiilor dintre state, cu comandamentele superioare ale eticii şi justiţiei internaţionale.

Respectul personalităţii fiecărei ţări, al dreptului său sacru la existenţă, libertate, suveranitate şi independenţă implică recunoaşterea şi respectarea fizionomiei fiecărui popor, a individualităţii şi specificului său.

După cum arăta preşedintele României, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „trebuie să dezvoltăm relaţiile dintre popoare plecînd de la păstrarea individualităţii, a specificului fiecărui popor, fiecărei naţiuni. Numai atunci prietenia şi colaborarea vor fi puternice ! Fiecare popor, fiecare naţiune a adus şi va aduce cîte ceva specific la civilizaţia şi cultura universală. Uniformizarea ar însemna moartea civilizaţiei. Iată de ce trebuie să încurajăm dezvoltarea specificului fiecărui popor, a culturii fiecărei naţiuni şi în această diversitate să asigurăm o viaţă liberă, demnă, fericită fiecărei naţiuni !"** [1]

Pe plan politico-juridic, personalitatea internaţională a statului este chintesenţa elementelor şi atribuţiilor care definesc afirmarea statului ca subiect de drept internaţional.

Fiind subiecte universale şi originare ale dreptului internaţional, statele se bucură de un întreg complex de drepturi şi prerogative, politico-juridice, care permit afirmarea plenară a capacităţii lor de acţiune pe plan internaţional. Astfel, din calitatea de subiect universal al dreptului internaţional decurge aptitudinea de a participa, în condiţii de egalitate deplină şi fără nici o discriminare, la relaţiile de colaborare ce se stabilesc, în domeniul economic, politic, cultural, tehnico-ştiinţific etc. Din calitatea de subiect originar al dreptului internaţional decurge independenţa faţă de alte subiecte de drept, egalitatea în raport cu acestea, statul naţional suveran fiind expresia exercitării drepturilor poporului respectiv la autodeterminare.

Personalitatea internaţională a statului este legată însă nu numai de recunoaşterea egalităţii juridice a statelor de diferite mărimi, ori sisteme sociale, conştiinţă a calităţii lor de subiecte egale ale dreptului internaţional. Personalitatea statului îşi găseşte expresia şi în faptul că el este deţinătorul unei anumite experienţe, continuatorul unor tradiţii şi în acelaşi timp exponentul unor anumite interese proprii, care îi sînt specifice, care trebuie respectate şi avute în vedere în elaborarea tuturor soluţiilor de colaborare, în problemele de interes comun, pentru ca acestea să fie într-adevăr viabile.

În consecinţă, obligaţia de a respecta personalitatea internaţională a statelor — obligaţie deosebit de complexă pe care se axează toate celelalte obligaţii — deschide calea recunoaşterii tuturor prerogativelor pe care dreptul internaţional le consacră, prin normele şi principiile sale, în favoarea statelor suverane.

Aceasta explică de ce recunoaşterea şi respectarea personalităţii internaţionale a statelor este înscrisă, la loc de frunte, în documentele bilaterale semnate de România, în declaraţiile solemne comune şi tratatele de prietenie şi cooperare. Ea confirmă adevărul, de necontestat, că epoca noastră este epoca afirmării tuturor popoarelor, a fiinţei lor naţionale, a dezvoltării plenare a capacităţii de acţiune a statelor suverane şi independente, ca făuritoare ale unei lumi noi, mai bune şi mai drepte, întemeiată pe egalitate, justiţie şi echitate.

Respectarea suveranităţii şi independenţei statelor

Respectarea reciprocă a suveranităţii şi independenţei naţionale este un postulat cu valoare axiomatică în dreptul internaţional. Nici un stat nu se poate manifesta plenar pe planul relaţiilor externe, nu poate să-şi aducă deplina sa contribuţie la pacea şi colaborarea internaţională dacă nu dispune de sine, dacă drepturile şi atributele sale suverane sînt nesocotite sau ştirbite [2].

Această obligaţie se concretizează în respectul pe care toate statele trebuie să-l acorde dreptului fiecărui stat de a acţiona şi de a lua decizii în mod suveran înlăuntrul hotarelor sale şi pe planul relaţiilor cu alte state, de a promova măsuri şi iniţiative care să dea expresie plenitudinii capacităţii sale de a înfăptui o politică internă şi externă independentă.

Îndeplinirea acestei obligaţii în relaţiile dintre toate statele, dintre toate popoarele este de primordială importanţă pentru întreaga omenire, orice abatere de la ea fiind de natură să pericliteze pacea şi securitatea generală, colaborarea internaţională paşnică, care constituie o cerinţă imperioasă a dezvoltării lumii de azi. Este un fapt incontestabil că progresul, pacea şi securitatea tuturor statelor sînt condiţionate în mod direct de respectarea neabătută a intereselor fiecăruia dintre ele, a suveranităţii şi independenţei sale naţionale. Respectul mutual al independenţei şi suveranităţii reprezintă chezăşia convieţuirii paşnice între toate naţiunile, temelia bunei înţelegeri şi a conlucrării lor fructuoase. Trebuie avută mereu în vedere concluzia desprinsă din îndelungata experienţă a istoriei că **„independenţa şi suveranitatea unui popor, bunăstarea şi fericirea sa nu se pot realiza în detrimentul altui popor, al altei naţiuni ; numai respectînd pe deplin independenţa şi suveranitatea celorlalte popoare se pot asigura dezvoltarea pe o cale nouă, independenţa şi fericirea fiecărei naţiuni"** [3].

Este o îndatorire supremă a tuturor statelor de a respecta cu strictеţe toate drepturile şi atributele inerente suveranităţii, între care în special dreptul fiecărui stat la egalitate, la integritate teritorială, la libertate şi independenţă politică şi economică.

Entități libere, independente, suverane și egale în drepturi, toate statele și fiecare în parte trebuie să se abțină de la orice act care ar știrbi sau ar face inoperantă exercitarea plenară a prerogativelor suveranității, care este exclusivă, indivizibilă și inalienabilă.

Nici un stat nu poate folosi, încuraja sau tolera folosirea măsurilor cu caracter politic, militar, economic sau de altă natură pentru a constrînge un alt stat în scopul de a obține de la el subordonarea exercitării drepturilor și prerogativelor sale suverane sau de a dobîndi din partea sa avantaje de orice fel.

Asigurarea respectului deplin și necondiționat al suveranității și independenței naționale reclamă condamnarea practicilor de amestec în treburile interne și externe ale altor state, sancționarea de către comunitatea mondială a oricăror violări ale acestui drept fundamental. În acest context, și tocmai ca o consecință a obligației statelor de a colabora pentru apărarea independenței și suveranității tuturor celorlalte națiuni, se înscrie și îndatorirea de a veni în sprijinul victimelor agresiunii, ceea ce presupune o atitudine activă, de ajutor multilateral — economic, politic, diplomatic, militar — acordat țărilor și popoarelor care sînt supuse actelor de agresiune imperialistă, colonialistă și neocolonialistă.

Așa cum se arată în Programul P.C.R., „Salvgardarea independenței și suveranității constituie o parte integrantă a luptei împotriva politicii imperialiste, a dominației și asupririi de clasă, pentru transformarea revoluționară a societății, eliberarea socială a maselor muncitoare și făurirea noii orînduiri sociale“ [4].

Nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța

Una din trăsăturile cele mai marcante ale dreptului și relațiilor internaționale contemporane rezidă în obligația statelor de a nu recurge la utilizarea forței sau la amenințarea cu forța în relațiile lor mutuale. Interzicerea războiului de agresiune, a recursului la forță și la amenințarea cu forța în general reprezintă una din cele mai mari cuceriri ale popoarelor, un enorm salt calitativ, profund revoluționar prin semnificația și implicațiile sale, în dreptul internațional, care a determinat o schimbare radicală în însăși natura și conținutul acestuia — dintr-un „drept al războiului“ el devenind „un drept al păcii“. Îndeplinirea neabătută a acestei obligații este o condiție esențială a păcii și securității mondiale, o premisă indispensabilă desfășurării nestingherite a raporturilor de colaborare între toate națiunile lumii, un factor hotărîtor pentru triumful politicii noi și edificarea noii ordini internaționale.

„Carta O.N.U. consfințește interzicerea folosirii forței și amenințării cu forța ca o normă a dreptului internațional general, adică o normă obligatorie pentru toate statele“ [5]. Universală în timp și spațiu, obligația aceasta se impune, așadar, cu aceeași vigoare totalității relațiilor interstatale, bilaterale sau multilaterale, pe plan regional, interregional, continental sau mondial. Ea vizează, deopotrivă, conduita și acțiunile individuale ale fiecărui stat, comportamentul și acțiunile colective ale oricărui grup de state.

Normă generală, cu caracter imperativ, nici o abatere de la obligația nerecurgerii la forță nu este permisă. Astăzi este unanim recunoscut că nici un considerent, de nici un fel, nu poate fi invocat pentru a justifica recursul la folosirea forței sau la amenințarea cu forța. Aceasta se referă nu numai la forța armată, ci la orice act de forță în relațiile dintre state, fie că este vorba de constrîngeri economice, de presiuni politice sau de orice altă natură.

În virtutea acestei obligații, tuturor statelor le revin îndatoriri de cea mai mare răspundere, precum : de a se abține în relațiile lor reciproce și în general în relațiile lor internaționale de la orice act care constituie o amenințare cu forța sau o folosire directă sau indirectă a forței împotriva altui stat ; de a se abține de la orice folosire a forțelor armate incompatibilă cu scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite împotriva altui stat, în special de la invazia sau atacul asupra teritoriului său ; de a se abține de la orice act de constrîngere militară, politică, economică, de la orice manifestare de forță urmărind să determine un alt stat să renunțe la deplina exercitare a drepturilor și atributelor sale suverane ; de a se abține de la orice act de represalii implicînd folosirea forței ; de a se abține să organizeze sau să încurajeze organizarea de forțe neregulate sau bande înarmate, inclusiv bande de mercenari, în scopul unor incursiuni pe teritoriul altui stat ; de a se abține să organizeze și să încurajeze acte de război civil, să participe la ele sau să le sprijine ori să tolereze pe teritoriul lor activități organizate în scopul comiterii unor asemenea acte implicînd folosirea forței sau amenințarea cu forța ; de a nu recurge, în nici o împrejurare și sub nici un motiv, la utilizarea forței sau la amenințarea cu forța ca mijloc de rezolvare a litigiilor sau problemelor care ar putea să ducă la diferende între ele.

Orice act de recurgere la folosirea forței sau la amenințarea cu forța constituie o violare a dreptului internațional, a țelurilor și principiilor Cartei Națiunilor Unite. Plănuirea, pregătirea, declanșarea sau ducerea unui război de agresiune îndreptat împotriva altui stat constituie o crimă împotriva păcii și umanității, angajînd răspunderea internațională a statului sau a statelor vinovate de comiterea unei asemenea crime.

Proiectul de cod relativ la crimele contra păcii și securității umanității, elaborat de Comisia de drept internațional în 1954, prevede, la art. 2, douăsprezece categorii de acte calificate drept crime contra păcii și securității omenirii, dintre care menționăm : orice act de agresiune, inclusiv folosirea de către autoritățile unui stat a forței armate contra altui stat în alte scopuri decît autoapărarea ; orice amenințare de către autoritățile unui stat de a recurge la un act de agresiune contra altui stat ; faptul, pentru autoritățile unui stat, de a pregăti folosirea forței armate contra altui stat ; incursiunea pe teritoriul unui stat a unor bande armate provenind din teritoriul altui stat etc.

Războiul de agresiune fiind în afara legii, orice cucerire, ocupație sau transfer de teritoriu, impusă prin forță sau prin alte mijloace de constrîngere, nu este și nu poate fi recunoscută ca legală, în conformitate cu dreptul internațional. Tuturor statelor le incumbă obligația de a nu recunoaște validitatea cuceririlor și achizițiilor teritoriale obținute prin forță sau amenințarea cu forța, a oricăror avantaje dobîndite pe această cale. Ele sînt, de asemenea, obligate să nu recunoască actele politice, administrative, legislative etc. săvîrșite de agresor pe teritoriul ocupat de el.

Interesele superioare ale păcii, securității și colaborării internaționale cer să se acționeze în mod hotărît pentru a face efectivă obligația nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, pentru eliminarea tuturor surselor de tensiune și conflict, să se renunțe cu desăvîrșire la război ca mijloc de rezolvare a litigiilor dintre state. Excluderea completă a manifestărilor de forță din raporturile interstatale este determinantă pentru săvîrșirea mutației care să asigure o stare fundamentală de pace în lume.

Integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor

Spre a putea ființa ca entitate liberă și independentă și a se dezvolta conform voinței sale, fiecare națiune trebuie să se afle la adăpost de primejdia amestecului străin și a violării integrității sale teritoriale.

Astăzi este unanim recunoscut că statul suveran exercită supremația asupra propriului său domeniu teritorial și este îndreptățit să utilizeze teritoriul său fără nici un fel de ingerințe din afară.

Jurisdicția fiecărei națiuni înlăuntrul teritoriului propriu este necesarmente exclusivă și absolută, ea nefiind susceptibilă de limitări impuse de alte state. Orice restricție a acestei jurisdicții determinată de factori externi ar echivala cu o violare a suveranității statului.

Fiecare stat are dreptul de a cere celorlalte state să se abțină și să prevină reprezentanții și cetățenii săi de la comiterea oricărui act care ar aduce atingere independenței și integrității sale teritoriale.

Este o obligație corelativă a oricărui stat de a se abține și de a preveni reprezentanții și cetățenii săi de la săvîrșirea oricăror acte de natură a viola independența, supremația și integritatea teritorială a altui stat. Această obligație, corelată nemijlocit cu suveranitatea națională și interzicerea folosirii forței și amenințării cu forța în relațiile internaționale, presupune respectarea integrității teritoriale și a frontierelor statelor, interzicerea oricăror acte de încălcare a teritoriului național, a violării spațiului aerian, mării teritoriale, precum și în general a oricăror acțiuni care aduc atingere dreptului statului de a-și exercita nestingherit competența și jurisdicția asupra întregului său teritoriu național.

Integritatea teritorială constituie de altfel o expresie a caracterului inalienabil și indivizibil al teritoriului de stat, recunoașterea acestui principiu postulînd deplinătatea manifestării drepturilor suverane ale oricărui stat asupra întregului său teritoriu național, pe întreaga sa întindere, fără nici o excepție. Sînt, de aceea, incompatibile cu principiul integrității teritoriale nu numai anexiunea, dezmembrarea unui stat ori modificarea frontierelor sale, ci și supunerea unor părți de teritoriu unei jurisdicții străine, alta decît aceea a statului suveran, revendicarea unor pretinse „servituți internaționale" pe baza unor titluri datînd din perioada dominației imperialiste și a epocii coloniale. Acordurile tinzînd la recunoașterea unor asemenea acte sau rezultate sînt nule și neavenite, după cum sînt nule și de nul efect înțelegerile avînd drept obiect dezmembrarea totală sau parțială a unui stat sau a unei țări.

Pe temeiul acestei obligații, toate statele trebuie să respecte frontierele existente și să se abțină de la orice atentat împotriva acestor frontiere. Fiecare stat are îndatorirea de a nu recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței pentru a viola frontierele unui alt stat ori ca mijloc de rezolvare a diferendelor teritoriale și a problemelor referitoare la frontiere.

Toate statele trebuie să respecte integritatea teritorială a fiecăruia din membrii comunității internaționale, abținîndu-se de la orice acțiuni de ordin militar ori de altă natură împotriva integrității teritoriale, a independenței politice sau unității oricărui stat. Fiecare stat are îndatorirea de a se abține de la orice tentativă care ar viza să rupă parțial sau total unitatea națională și integritatea teritorială a unui alt stat sau țară.

Teritoriul unui stat nu poate face obiectul unei ocupații militare sau al unei dobîndiri de către un alt stat, ca urmare a folosirii forței sau amenințării cu forța. Toate statele au obligația de a se abține de a face din teritoriul altui stat obiectul unei ocupații militare sau al altor măsuri de folosire directă ori indirectă a forței în contradicție cu dreptul internațional sau obiectul unei dobîndiri prin asemenea măsuri ori amenințarea cu ele. Nici o ocupație sau achiziție teritorială obținută prin amenințarea cu forța ori prin folosirea forței nu este și nu va fi recunoscută ca legală.

Reglementarea pașnică a diferendelor

O condiție esențială pentru instaurarea unor relații noi, cu adevărat democratice, în lume, constă în soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state pe cale pașnică, eliminîndu-se definitiv forța și amenințarea cu forța din raporturile internaționale.

În epoca noastră devine tot mai evidentă cerința ca, în relațiile lor mutuale, statele să vină, în toate cazurile, unele în întîmpinarea altora, căutînd modalități adecvate de înțelegere, să-și reglementeze, de fiecare dată, problemele pendinte între ele exclusiv prin mijloace pașnice, în conformitate cu principiile moralei și dreptului internațional. Caracterul indivizibil al păcii postulează soluționarea pașnică a tuturor conflictelor, astfel încît să se asigure fiecărui popor deplina sa securitate, respectarea independenței și suveranității naționale, posibilitatea de a-și organiza viața potrivit voinței și aspirațiilor proprii.

Toate neînțelegerile dintre state pot și trebuie să fie reglementate recurgîndu-se la proceduri și metode pașnice. Precum se exprima Nicolae Titulescu, nu există conflict posibil, nu există conflict pe care ni l-am putea închipui, nici actual, nici viitor, latent sau declarat, „care să nu-și găsească judecătorul în virtutea unei legi internaționale, acceptată și pusă în practică de către imensa majoritate a statelor" [6].

Pe temeiul dreptului internațional, toate statele sînt obligate să-și rezolve litigiile dintre ele prin căi și mijloace pașnice, astfel încît pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie puse în pericol.

Esența problemei nu constă, pur și simplu, în aceea că diferendele interstatale, indiferent de natura lor și de cauzele care le-au generat, trebuie să fie rezolvate prin metode pașnice, ci în aceea că ele „trebuie să fie soluționate **numai** prin mijloace pașnice, **exclusiv** prin mijloace pașnice, adică este inadmisibilă orice folosire a forței în reglementarea litigiilor internaționale" [7]. Obligația soluționării pașnice a diferendelor este organic legată de îndatorirea statelor de a se abține în relațiile lor internaționale de la amenințarea cu forța sau de la folosirea forței". „Aceste două principii trebuie, de aceea, să fie înțelese într-o unitate dialectică" [8].

Părților aflate în litigiu le incumbă datoria de a se strădui cu bună credință și într-un spirit de cooperare să ajungă la o soluție rapidă și echitabilă, pe baza normelor și principiilor dreptului internațional. În acest scop, ele trebuie să recurgă la mijloace cum sînt negocierea, ancheta, mediațiunea, conciliereа, arbitrajul, reglementarea judiciară sau la alte mijloace pașnice convenite între ele, în raport de circumstanțele și natura diferendului. În toate cazurile, diferendele internaționale trebuie soluționate pe baza egalității suverane a statelor și în conformitate cu principiul liberei alegeri a mijloacelor.

Este, de asemenea, relevantă pentru înțelegerea semnificației acestei îndatoriri internaționale a statelor, obligația părților la un diferend, în cazul în care nu ar ajunge la o soluție printr-unul dintre mijloacele pașnice cunoscute, de a continua să caute o reglementare a lui prin alte metode asupra cărora vor fi convenit.

În legătură cu conținutul obligației statelor de a-și soluționa în mod pașnic litigiile internaționale trebuie amintită în mod special și îndatorirea pe care o au părțile la diferend, ca și toate celelalte state, de a se abține de la orice fel de acte susceptibile de a agrava situația, care ar putea pune în pericol pacea și securitatea internațională.

Îndatorirea statelor de a-și rezolva litigiile pe cale pașnică și-ar îmbogăți conținutul și ar deveni mai eficientă, în concepția României, prin asumarea de către state a angajamentului ferm de a folosi cadrul O.N.U. și metodele prevăzute de Cartă pentru rezolvarea tuturor disputelor dintre ele, prin dezvoltarea, precizarea și detalierea prevederilor pertinente ale Cartei. Problema prevenirii stărilor conflictuale, a reglementării diferendelor pe cale pașnică „reprezintă un obiectiv central al întregii comunități internaționale în a cărui înfăptuire Organizația Națiunilor Unite poate și trebuie să aibă un rol activ și inițiativă, cu sprijinul și participarea pe bază de egalitate a tuturor statelor" [9].

În legătură cu aceasta, țara noastră a propus crearea unei Comisii permanente a Adunării Generale care să îndeplinească funcții de mediere, bune oficii și conciliere. Deschisă participării tuturor statelor membre ale O.N.U., comisia ar oferi nu numai cadrul propice găsirii căilor și mijloacelor practice de rezolvare pe cale pașnică a diferendelor existente, dar ar trebui să aibă un rol activ și eficace în prevenirea izbucnirii unor stări de încordare, a agravării și degenerării acestora. Totodată, comisia ar pregăti calea spre adoptarea, în perspectivă, de către O.N.U. a unui instrument internațional care să reglementeze căile concrete de abordare și soluționare a diferendelor dintre state.

Documentul românesc reliefează în același timp datoria O.N.U. de a lua măsuri care să accelereze procesul de codificare a principiilor și normelor privind reglementarea pașnică a diferendelor, care să asigure funcționarea eficientă a acestor proceduri.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

---

[1] „Scînteia" nr. 10 204, 12 iunie 1975.

[2] Ion Florea, Democrația socialistă și suveranitatea națională, „Era socialistă" nr. 16, 1975, p. 20.

[3] **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la adunarea festivă din Capitală cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la victoria asupra fascismului și a 98 de ani de la cucerirea independenței de stat a României, Editura politică, 1975, p. 28—29.

[4] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, 1975, p. 144.

[5] D. B. Levin, Apariția și dezvoltarea principiului interzicerii folosirii forței și amenințării cu forța, „Sovetskii Ejegodnik Mejdunarodnovo Prava. 1970", Moscova, 1972, p. 82

[6] Nicolae Titulescu, Documente diplomatice, Editura politică 1967, p. 295.

[7] D. B. Levin, „Princip mirnovo razreșenia mejdunarodnih sporov, „Sovetskoe gosudarstvo i pravo", nr. 8, 1974, p. 89.

[8] J. Azud, The Peaceful Settlement of Disputes and the United Nations, Bratislava, 1970, p. 215—216.

[9] Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice. Document prezentat la sesiunea Adunării Generale O.N.U., „Scînteia" nr. 10 336, 13 noiembrie 1975.

POLONIA ÎN PRAGUL NOULUI CINCINAL

CINE CĂLĂTOREȘTE zilele acestea în Polonia nu poate să nu „simtă" că întreaga națiune se află în fața unui eveniment important pentru viitorul ei și anume Congresul al VII-lea al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. O vie activitate se desfășoară în uzine, în construcții, în agricultură, în școli și în toate lăcașurile de cultură. Peste tot poporul polonez își afirmă voința de a întîmpina cu rezultate deosebite acest Congres care se va desfășura sub semnul dezbaterii directivelor „pentru o dezvoltare dinamică a edificării socialiste — pentru o calitate superioară a muncii și a condițiilor de viață ale națiunii". De pildă, în centrul modern al Varșoviei se ridică una din cele mai caracteristice construcții ale Poloniei, pe care constructorii ei o dedică Congresului ce se apropie și doresc să o situeze printre monumentele importante ale arhitecturii socialiste poloneze : noua gară centrală care se conturează de pe acum ca un edificiu original, ce îmbină armonios elemente de tradiție cu cele de avangardă edilitară, servind funcționalul și esteticul în mod optim.

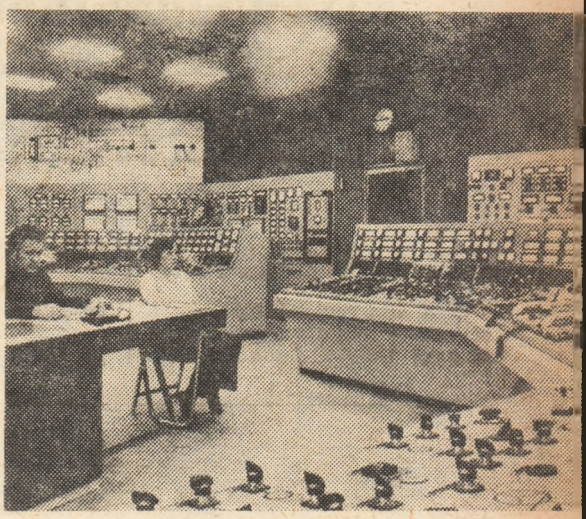

Strategie pentru oameni și prin oameni

PROIECTUL DIRECTIVELOR C.C. al P.M.U.P. pentru Congresul al VII-lea al partidului face, de altfel, parte din strategia economică pentru deceniul 1971—1980, a cărui primă etapă se încheie anul acesta.

În perioada 1971—1975 a avut loc o creștere a venitului național cu 62%, ceea ce a făcut posibilă o creștere cu 40% a retribuției reale în 1975 față de 1970. Toate acestea au dus la o creștere și a nevoilor sociale, la o scară care — după cum se apreciază în documentele oficiale poloneze — ar fi fost greu de prevăzut, creșterii rapide a veniturilor populației și a cererii consumatrilor necorespunzîndu-i, întotdeauna, puterea de satisfacere, oferta de articole produse de industria bunurilor de consum și de agricultură.

În strategia deceniului 1970—1980 s-au impus și o serie de reforme în conducerea administrativ-teritorială și a industriei, corespunzător necesităților pe care însăși construcția socialismului le-a ridicat, în condițiile specifice ale realităților prezentului și viitorului proiectat al Poloniei. Astfel, s-au elaborat o serie de programe pentru rezolvarea marilor probleme economice și sociale, cum sînt cele privitoare la locuințe, alimentație, dezvoltarea agriculturii etc. Un accent deosebit s-a pus asupra perfecționării mecanismelor economice, introducerii de noi soluții organizatorice în industrie, construcții, comerț și în sistemul de planificare. În 1975 funcționează 110 mari organizații economice (WOG) care furnizează 65% din producția industrială totală, organizații care se vor generaliza și în alte ramuri ale economiei socialiste poloneze.

Edificarea unei societăți socialiste dezvoltate...

...ACEASTA este sarcina istorică a etapei actuale de dezvoltare, pe care națiunea poloneză și-a asumat-o, și ale cărei coordonate generale vor fi elaborate la apropiatul Congres. În acest sens, după cum se arată în proiectul de Directive, va continua realizarea unei strategii deschise spre obiectivele sociale ca și spre cele economice din planul cincinal și din cele anuale succesive, acționînd pentru mobilizarea rezervelor, punînd în valoare condițiile interne și externe aflate în schimbare, prin utilizarea deplină a capacităților și calificării oamenilor, folosesc în mod optim baza materială a producției, pentru deplina valorificare a investițiilor care s-au făcut și care se vor face în cincinalul viitor, pentru realizarea unei producții de serie mare, eficientă din punct de vedere economic. Se ține seama de faptul că în următorul cincinal, sporul forței de muncă se va micșora cu circa 1 milion de oameni — datorită repercutării fenomenelor demografice din trecut — ceea ce impune o creștere a productivității muncii aproape de două ori în 1980 față de 1970 (în viitorul cincinal, creșterea producției industriale și a celei din construcții urmînd să se efectueze în proporție de 90% pe seama productivității muncii). Astfel, în 1980 producția industrială va fi superioară cu 48—50% față de 1975, cu o participare la venitul național de 62%, față de 58% în 1975. Se urmărește în acest scop dezvoltarea și utilizarea rațională a bazei naționale de materii prime, în primul rînd a celei de cărbune, a cărui extracție va depăși 200 milioane tone în 1980, precum și a celei de energie electrică, a cărei producție în 1980 va trebui să atingă 132 miliarde kWh.

Paralel, se are în vedere o politică energică în domeniul investițiilor, fondurile alocate în perioada 1976—1980 urmînd a fi mai mari cu 37—40% față de cincinalul anterior. Aceasta va permite extinderea producției de mărfuri de înalt nivel tehnic și de calitate superioară, în special de mașini și instalații de înaltă productivitate, ceea ce va permite, de pildă, dezvoltarea industriei electromecanice cu 65—67%, a celei chimice cu 68—70%, a celei ușoare cu 41—43% etc.

Se prevede o influență crescîndă a economiei socialiste, a progresului mecanizării, a schimbărilor demografice la sate asupra însești transformărilor sociale socialiste în agricultură.

În anii 1976—1980 producția agricolă globală va urma să crească cu 15—16%, din care cea animală cu 16—18%, prin creșterea randamentelor la ha, sporirea numărului de animale și a producției acestora atît în sectorul socialist cît și în cel particular, încă mult preponderent în agricultură.

Creșterea în domeniul economiei naționale poloneze va avea loc, în continuare și pe un plan lărgit, prin dezvoltarea relațiilor de comerț exterior, după cum se prevede în proiectul Directivelor, într-un ritm mai rapid decît cel al producției industriale. Atenția principală în domeniul exportului o va solicita consolidarea pozițiilor la acele sortimente în care deja exista o specializare și mai ales în domeniul instalațiilor industriale complete, a construcțiilor de nave, fabrici de zahăr, de acid sulfuric etc. Se vor exporta de asemenea, materii prime excedentare ca lignit, sulf, cupru etc. Toate acestea corespund unei politici de import raționale, de produse de înaltă tehnicitate, de furaje și alte bunuri necesare proceselor de producție din economie. Participarea Poloniei la diviziunea internațională a muncii se realizează printr-un amplu program de cooperare cu toate țările, în primul rînd cu cele socialiste, relațiile economice cu România constituind un proces în continuă dezvoltare sub forme multiple și reciproc avantajoase.

Prin realizarea sarcinilor prevăzute în toate ramurile economiei poloneze, se consideră că venitul național va putea să crească cu 40—42% în raport cu 1975, ceea ce va însemna ca în 1980 venitul național creat să fie de 2,3 ori mai ridicat decît în 1970.

Aceasta va însemna realizarea concomitentă a creșterii veniturilor reale ale populației și asigurarea unei noi creșteri a consumului individual, schimbarea structurii acestuia, îmbogățirea și modernizarea sortimentelor de mărfuri, extinderea și ridicarea calității serviciilor. Se prevăd desfaceri ale articolelor de consum cu 42—45% și prestări de servicii cu 57—60% mai mari în 1980 față de 1975. Transpusă în cifre, această creștere a veniturilor reale și a consumului va însemna, de pildă, peste 1 500 000 locuințe noi și un consum de carne de 79—81 kg pe locuitor în 1980 față de 70 kg în 1975.

Proiectul Directivelor prevede și supune dezbaterii națiunii și factorii calitativi ai dezvoltării procesului de edificare a societății socialiste înaintate, printre care nu se poate să nu menționăm : generalizarea treptată a relațiilor socialiste în toate domeniile vieții sociale și economice, adîncirea și perfecționarea constantă a acestor relații, întărirea unității națiunii în jurul clasei muncitoare și a partidului său, întărirea conștiinței socialiste în conștiința poporului.

Călătorul care, vizitînd Polonia, cunoscînd poporul polonez, munca și realizările lui, viitorul pe care și-l proiectează în dimensiunile unui umanism înalt și ale internaționalismului socialist, înțelege cu atît mai mult și o altă latură a factorilor calitativi ai progresului națiunii poloneze, exprimată, de asemenea, în proiectul Directivelor C.C. al P.M.U.P. pentru Congresul al VII-lea al partidului și anume aceea că aprofundarea patriotismului cere lărgirea cunoașterii istoriei națiunii, implantarea atașamentului față de patrimoniul cultural, față de tot ce în istoria Poloniei a fost creator, revoluționar, progresist, ceea ce a servit dezvoltării națiunii și statului.

Într-adevăr, în Polonia, trecutul se îmbină cu viitorul, tradiția cu modernitatea, aspirațiile individuale cu înaltele exigențe ale socialismului în plină dezvoltare.

Vasile PORUMBESCU

Recolta mondială de cereale

CEA mai recentă evaluare a recoltei mondiale de grîu în sezonul 1975/76, publicată de Departamentul Agriculturii din S.U.A., stabilește nivelul acesteia la 348,5 mil. tone (față de 350,3 mil. în sezonul precedent); în ceea ce privește exporturile de grîu (inclusiv făină), volumul acestora este estimat la 75 mil. tone, respectiv cu circa 10% mai mare. Recolta mondială de cereale furajere (porumb, sorg, orez și ovăz (este evaluată la 589,9 mil. tone (570,7 mil. în sezonul 1974/75, iar exporturile — la 78,7 mil. tone (față de 68,9 mil.). Printre principalele țări capitaliste dezvoltate, producătoare și exportatoare, se numără (în 1975/75, mil. t) cele din tabelul de mai sus.

Țara	Grîu		Cereale furajere	
	producție	export	producție	export
S.U.A.	58,2	36,5	184,0	81,9
Europa occ.	49,1	12,5	81,9	12,2
Canada	16,5	13,0	17,5	3,1
Australia	11,0	8,7	4,6	2,4
Argentina	7,7	2,8	16,4	6,4

Sursa : B.I.K.I., 13/XI 1975

Spre o reglementare pe piața zahărului ?

CONFERINȚA țărilor latino-americane exportatoare de zahăr, care s-a desfășurat în cursul lunii octombrie la Lima (cu participarea a 22 de țări, plus Filipinele — în calitate de observator), s-a soldat, în principal, prin adoptarea unui program menit să reglementeze oferta de zahăr spre vînzare, în scopul de a determina stabilizarea prețurilor pe piața mondială și a stimula eventuala lor creștere.

Comentînd șansele acestei politici, firma „Licht" apreciază că țărilor latino-americane exportatoare de zahăr și Filipinelor le-au revenit în anii 1972/73 — 1974/75 aproape 60% din exportul mondial de zahăr, încît ele pot avea o influență considerabilă asupra evoluției pieței respective, inclusiv a prețurilor la zahăr. Totodată, se consideră că programul de control nu poate avea efect pe termen lung decît dacă cererea de zahăr va manifesta o elasticitate redusă în raport cu modificarea prețurilor, iar țările care au adoptat programul vor putea exercita un control și asupra rezervelor disponibile de zahăr în lume.

Ramuri în recesiune: construcția de mașini japoneză...

ULTIMA evaluare a producției construcțiilor de mașini din Japonia pe anul financiar 1975/76, publicată de Federația asociațiilor companiilor japoneze constructoare de mașini, indică o scădere a acesteia cu 4,3%, față de nivelul atins în anul financiar precedent (în cadrul unor evaluări anterioare se menționase o creștere ușoară — de 0,3%). Se apreciază că, determinată îndeosebi de încetineala cu care se desfășoară investițiile în această ramură, tendința de scădere a producției se va manifesta mai pregnant în construcția de mașini cu caracter general (—10,9) și în cea de utilaje și instalații electrice (—3,9%), în timp ce în producția de mijloace de transport este așteptată o creștere de 1,1%, sub efectul înviorării cererii pentru automobile.

A fost revizuită, de asemenea, evaluarea dinamicii exporturilor japoneze de mașini și instalații, acestea urmînd să crească în 1975/76 doar cu 4%, față de sporul de 6,9%, prevăzut anterior.

...și electrotehnica din R.F.G.

CONFORM aprecierii asociației patronale din industria electrotehnică vest-germană, aceasta este una dintre ramurile cele mai afectate de actuala recesiune economică. La sfîrșitul sem. I 1975 efectivul personalului ocupat în această ramură scăzuse cu 9% față de perioada corespunzătoare a anului precedent, iar un număr de 173 000 de salariați lucrau cu program redus. Se estimează că, pe ansamblul anului în curs, producția ramurii va scădea cu 6% față de nivelul anului trecut, reducerea fiind mai pronunțată în sectorul bunurilor electrotehnice de larg consum decît în producția de echipament.

Italia: politica petrolieră

ÎN cercurile de specialitate se apreciază că — sub incidența reducerii cererii pentru produsele petroliere — industria italiană de prelucrare a țițeiului înregistrează, din 1974, o reducere continuă a activității sale; în trimestrul III a.c. capacitățile rafinăriilor italiene erau utilizate doar în proporție de 55%. Ținînd seama de aceasta, politica statului italian nu urmărește restrîngerea importului de țiței și nici aplicarea unor noi măsuri de raționalizare a consumului. Se preconizează extinderea participării societății de stat „ENI" la prospectarea și valorificarea de zăcăminte petroliere în alte țări. Întrucît producția proprie de țiței (1,1 mil. tone pe an) și gaze (45 mlrd. mc) nu acoperă decît în mică măsură consumul intern, se are în vedere de asemenea, extinderea lucrărilor de prospecțiuni geologice în țară și în platoul continental aparținînd Italiei.

Preferințe tarifare acordate de S.U.A.

ÎN BAZA UNUI ORDIN executiv semnat de președintele Gerald Ford, S.U.A. vor elimina cu începere de la 1 ianuarie 1976 tarifele vamale asupra unui număr de 2 724 de produse industriale, semifabricate și agricole exportate de 98 de țări în curs de dezvoltare și 39 de teritorii încă dependente. În marea majoritate a cazurilor este vorba de țări din Asia, Africa și America Latină. Reducerea tarifară este nereciprocă și nediscriminatorie, S.U.A. fiind a 23-a țară industrializată care acordă preferințe vamale generalizate țărilor în curs de dezvoltare. În baza acestei reduceri 43% din importurile S.U.A. din țările în curs de dezvoltare la care se referă (respectiv 2,6% din importurile totale ale S.U.A.) vor fi scutite de taxe vamale. Printre produsele care nu au fost incluse în sistemul de preferințe, explicîndu-se că importul lor ar afecta sensibil producția națională, se numără automobile, anumite articole din porțelan, ceramică și sticlă, unele fructe și legume, biciclete, anumite articole de sport, echipament de calcul, ceasuri, produse electronice, unele articole de piele și de lînă, unele produse chimice etc.

Scutirea de vamă se menține cu condiția de a nu se depăși o anumită valoare a importurilor (25 milioane de dolari pe an pentru fiecare articol dintr-o țară) și o anumită pondere din importul total al S.U.A. din acel produs (50%). Termenul de valabilitate al sistemului generalizat de preferințe este 4 ianuarie 1984.

După cum declara ambasadorul Frederick B. Dent, reprezentantul special al S.U.A. la negocierile comerciale multilaterale care au loc în cadrul GATT, deoarece exporturile reprezintă principala sursă de încasări valutare a țărilor în curs de dezvoltare, iar importurile acestor țări se fac în bună măsură din țările dezvoltate, de expansiunea comerțului produsă ca urmare a acestor preferințe vor beneficia toate țările, inclusiv S.U.A.

Cel mai scăzut nivel din 1962

ÎN SÎNUL SOCIETĂȚILOR constructoare de automobile din Anglia aprecierile asupra evoluției conjuncturii relevă că anul viitor vînzările pe piața internă vor scădea la 1 050 000 de unități, față de 1 140 000 de unități în acest an și 1 269 000 în 1974, circa o treime din automobilele vîndute provenind din import. În ceea ce privește producția de automobile din Anglia, aceasta se va reduce în continuare, respectiv de la 1 534 000 unități în 1974 la 1 370 000 în 1975 și la 1 300 000 unități în 1976 — cel mai scăzut nivel din anul 1962.

r.e. MONDORAMA

Piața Comună: structura producției de oțel

ÎN siderurgia țărilor membre ale Pieței Comune vest-europene se manifestă tendința de sporire continuă a producției de oțel în convertizoare cu oxigen. Ponderea oțelului produs după această tehnologie a ajuns în 1974 la 61,8% din total, îndeosebi pe seama reducerii ponderii oțelului Thomas (la 7,2%). Între diferitele țări membre apar însă deosebiri considerabile în ceea ce privește structura — în funcție de procedeul tehnologic — a oțelului fabricat. Convertizoarele cu oxigen furnizează 92% din oțelul produs în Olanda, 79% în Belgia, 68,8% în R.F.G., 65,1% în Luxemburg și 58,4% în Franța; avînd o pondere sub 50% în Anglia și Italia, ele lipseau cu totul anul trecut în producția de oțel din Danemarca și Irlanda. În aceste ultime țări pe primul loc se situează oțelul obținut în cuptoare Martin (96,1% din total) și respectiv în cuptoare electrice (51,2%).

În cercurile de specialitate se apreciază că tendința de creștere a ponderii oțelului electric și a celui produs în convertizoare cu oxigen se va menține și în anii următori.

Mobilitate în scădere

MOBILITATEA — una din trăsăturile definitorii ale populației americane, căreia Alvin Toffler i-a consacrat cîteva pagini memorabile în „Șocul viitorului" — a început de cîțiva ani să se reducă, rămînînd totuși cea mai ridicată de pe glob. Americanii își schimbă reședința într-o proporție de 20% pe an, față de numai 12% vest-europenii sau 8% japonezii. Totuși, potrivit unui studiu al Biroului de statistică al S.U.A., din anul 1970 pînă în luna martie a acestui an numai 51,5% din americanii în vîrstă de peste 5 ani și-au schimbat adresa, comparativ cu 52,9% în perioada de cinci ani anterioară.

În același timp, se constată o răsturnare a tendinței de migrație către marile metropole. Studiul amintit relevă că marile orașe americane au pierdut prin migrație 1,6 milioane din locuitorii lor în perioada 1970—1975, față de un spor de 325 000 în intervalul de cinci ani precedent. Totodată, s-a intensificat fluxul migratoriu către statele din sudul S.U.A., triplîndu-se sporul net la 1,8 milioane de oameni; către vestul S.U.A. soldul net a rămas constant (700 mii).

Reducerea proporțiilor migrației interne infirmă așteptările demografilor potrivit cărora ridicarea nivelului general de pregătire al populației trebuia să determine o accentuare a mobilității acesteia.

În sfîrșit, o migrație de un fel deosebit se constată în interiorul zonelor metropolitane: este vorba de creșterea numărului și ponderii populației sărace de culoare în orașul propriu-zis, supraaglomerat și poluat, paralel cu mutarea păturilor mai înstărite ale populației către zonele suburbane. De aceea, nu întîmplător rata somajului este mai ridicată în zona centrală decît în suburbiile marilor orașe (vezi graficul).

POPULAȚIA UNOR MARI ORAȘE (în milioane).

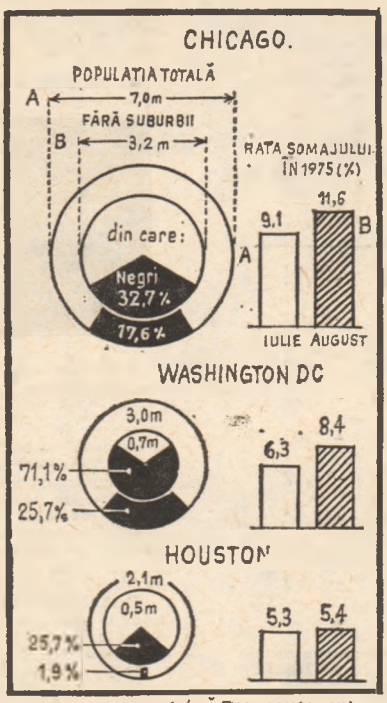

(după THE ECONOMIST)

Bursă de informații tehnice

CUNOSCUTA firmă Control Data din domeniul electronicii a anunțat nu demult, cum relatează **L'Usine Nouvelle**, crearea a două servicii, menite să ușureze schimbul de informații în lume și denumite Technotec și Worldtech.

Tehnotec realizează difuzarea cererilor sau ofertelor de informații tehnice prin intermediul rețelei mondiale de calculatoare electronice „Cybernet", cu utilizare colectivă (time sharing), a societății Control Data. Acest serviciu constituie un fel de bursă de informații tehnice, urmînd a deveni ulterior accesibil (prin telex) și țărilor care nu sînt conectate la sistemul Cybernet. Se preconizează ca, în perspectivă, prin acest sistem să poată fi organizat schimbul de cereri și oferte de diferite bunuri și servicii.

Cel de-al doilea serviciu — Worldtech — reprezintă un organism complementar, incluzînd persoanele și organizațiile care oferă experiența și resursele lor în scopul promovării transferului de tehnologie în lume.

Concentrarea extracției de diamante

CONFORM evaluărilor Departamentului minelor din cadrul Ministerului afacerilor interne al S.U.A. producția de diamante a unui număr de 18 țări nesocialiste producătoare din lume a crescut anul trecut cu 645 mii de carate, totalizînd 34,3 mil. carate. După cum rezultă din datele tabelului alăturat, Zairul furnizează singur aproximativ 40% din această producție, iar primii șapte producători — peste 90% (țările africane avînd o pondere de

(în mii carate)

	Total diamante	Din care: pentru bijuterii	Din care: tehnice
Zair*	13000	1100	11900
R.S.A.	7502	3435	4067
Botswana	2718	408	2310
Ghana	2573	257	2316
Angola*	2100	1600	500
Sierra Leone**	1670	670	1000
Namibia	1570	1491	79

* Evaluări. ** Export.

97—98% în ansamblul producției țărilor nesocialiste). De remarcat că în unele din aceste țări extracția diamantelor reprezintă o ramură economică importantă: în Angola, de pildă, ea furnizează 15% din produsul național brut.

Castanul — „arbore de pîine"

ÎN CONTEXTUL crizei alimentare mondiale, oamenii de știință cercetează proprietățile diferitelor plante, prin cultivarea cărora s-ar putea îmbogăți „zestrea" alimentară a omenirii. Între altele, cercetătorii sovietici au studiat castanul comestibil, fructele căruia conțin amidon în proporție de 62%, zahăr — 17%, albumine — 2% și diferite vitamine. În U.R.S.S. castanul comestibil crește spontan în pădurile din zona apuseană a Caucazului, fiind considerat de localnici drept „arbore de pîine". Castanele erau și sînt folosite în realizarea unei serii de preparate culinare, iar sub formă de făină — la coacerea unor turte mai hrănitoare decît cele de grîu. După opinia biologilor sovietici, prin crearea unor plantații de castani comestibili s-ar putea obține, de pe aceeași suprafață cultivată, o cantitate de substanțe nutritive superioară celei rezultate din cultura grîului sau a cartofului.

I-ar fi făcut plăcere și Lysistratei...

O GREVĂ generală de o zi pentru obținerea unei retribuții egale la muncă egală cu bărbații, inițiată de femeile din Islanda, a avut un efect atît de covîrșitor încît i-ar fi „mers la inimă" și Lysistratei, precursoarea din antichitate a mișcării feministe.

În sprijinul Anului internațional al femeii, marcat în 1975 la inițiativa Națiunilor Unite, aproape 90% din cele 60 000 femei angajate din Islanda au încetat lucrul. „Vrem să arătăm cît de indispensabile sîntem activității economice a țării", a declarat purtătoarea de cuvînt a femeilor. Și fără îndoială, femeile au fost convingătoare... În ziua grevei s-au închis școlile, magazinele și teatrele, nu au apărut ziarele, activitatea industrială s-a redus simțitor și chiar administrația de stat nu a mai putut să-și ducă activitatea obișnuită datorită faptului că cele mai multe centrale telefonice nu au funcționat.

La acțiunea de protest au participat și gospodinele. Susținînd că munca lor este subapreciată, ele n-au gătit în această zi și au lăsat copiii în grija bărbaților. Ca urmare, mulți soți, care afirmaseră la început că greva este o „glumă", au trebuit să ajuneze în ziua respectivă.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI[1]

	Curs central	Curs la 28.XII. 1973	Curs la 24.XI. 1975	Curs la 28.XI. 1975	Abaterea[2] în % a cursurilor valutelor la 28.XI.1975 față de: Cursul central	Nivelul 28.XII. 1973	Abaterea[2] în % a cursului dolarului față de diversele valute între 28.XII. 1973– 28.XI. 1975
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,6057	2,6230	+ 1,18	+ 2,90	- 2,82
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,6670	2,6770	+26,47	+21,40	-17,63
Francul francez	4,60414	4,7025	4,4347	4,4557	+ 3,33	+ 5,59	- 5,30
Yenul japonez	308,00	280,20	303,00	303,05	+ 1,63	- 7,54	+ 8,15
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,6730	2,6890	+ 3,43	+ 5,09	- 4,85
Francul belgian	40,354	41,10	39,26	39,47	+ 2,19	+ 4,13	- 3,97
Lira italiană	589,50	607,00	682,00	683,60	-23,42	-11,21	+12,62
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,0395	2,0562	-29,67	-12,42	+14,18
D.S.D.[3]	-	1,2650	1,17745	1,17439	-	- 2,62	+ 2,69
Prețul aurului la Londra[4]	-	103,87	141,35	138,25	-	-	-

1) Cotațiile din prezentul tabel reprezintă unități de monedă națională față de 1 dolar SUA, cu excepția cursului lirei sterline care este exprimat în dolari SUA pentru o liră;
2) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt)
3) D.S.D. - drept special de tragere, exprimat în dolari SUA pentru o unitate;
4) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

SĂPTĂMÎNA 24—28 noiembrie a.c. s-a caracterizat printr-o continuă întărire a **dolarului american.** Acest trend a fost imprimat de o serie de factori pozitivi, între care menționăm :

— publicarea la Washington a cifrelor balanței comerciale americane pe luna octombrie a.c., care a înregistrat un excedent de 1 075,9 milioane de dolari, față de un surplus de 976,4 milioane de dolari în septembrie;
— optimismul pieței valutare, legat de premisele rezolvării favorabile a situației financiare a orașului New York ;
— în ciuda faptului că o serie de bănci americane și-au scăzut dobînda preferențială („prime rate"), cercurile de afaceri interesate apreciază că în curînd dobînzile interne în S.U.A. ar putea să crească din nou, avîndu-se în vedere că actualul nivel scăzut al dobînzilor a fost urmarea politicii duse de Federal Reserve System pentru a se ajunge la o creștere a masei monetare în circulație („money supply") la un nivel apreciat ca optim pentru actuala perioadă prin care trece economia americană, respectiv la o creștere de 5—7,5% pe an, față de 4—4,5% în primele trei săptămîni ale lui noiembrie și 3,5—4% la sfîrșitul lui octombrie a.c. ;
În cursul perioadei examinate, dolarul a atins nivelul de 2,68 franci elvețieni (respectiv 2.63 mărci vest-germane) pentru un dolar, ușoara scădere de la sfîrșitul perioadei fiind atribuită unor factori tehnici, de

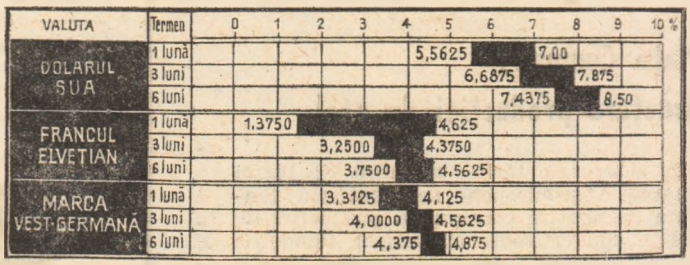

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 24—28 XI 1975 (nivel minim și maxim).

moment. În cercurile de afaceri interesate se apreciază că în perioada următoare cursul valutei americane va continua să se consolideze.
De menționat în acest interval este și faptul că **marca vest-germană** s-a depreciat în relația cu francul elvețian, atingînd la un moment dat raportul de 101,93 franci elvețieni pentru 100 mărci vest-germane, respectiv cel mai scăzut raport din ultimii 20 de ani.
Lira sterlină a înregistrat cel mai coborît nivel din istorie față de dolarul american, respectiv de 2,0130 dolari pentru o liră sterlină, operatorii de devize așteptîndu-se ca Banca Angliei să scadă din nou dobînda minimă de împrumut („minimum lending rate").
Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o scădere ușoară, dar continuă, la aceasta contribuind pe lîngă consolidarea dolarului american și o serie de zvonuri care au circulat pe piață, legate de eventualitatea unei noi vînzări de aur prin licitație de către Trezoreria S.U.A.
Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au înregistrat creșteri pe perioada de o lună, mai ales la sfîrșitul intervalului, întrucît scadența depozitelor respective va depăși anul calendaristic și, ca atare — din motive tehnice, de bilanț — băncile plătesc și oferă depozite la dobînzi mai ridicate ; în perioadele de peste 3 luni, cu o influență mult atenuată a sfîrșitului de an calendaristic, dobînzile au înregistrat o ușoară scădere comparativ cu săptămîna trecută.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

MACHINOEXPORT

BULGARIE

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.I.

Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcările de lucru și avans.

ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în întreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :

1. Secțiunea maximă de tăiere :
— rotunji ∅ 170 mm
— profile ∅ 150×150 mm
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45° ∅ 110 mm
3. Lungimea bratelor 350 mm
4. Cursa pînzei 100 mm
5. Numărul de curse duble ale pînzei 160 curse
6. Puterea motorului electric principal 0,75 KW
7. Greutatea mașinii 200 kg

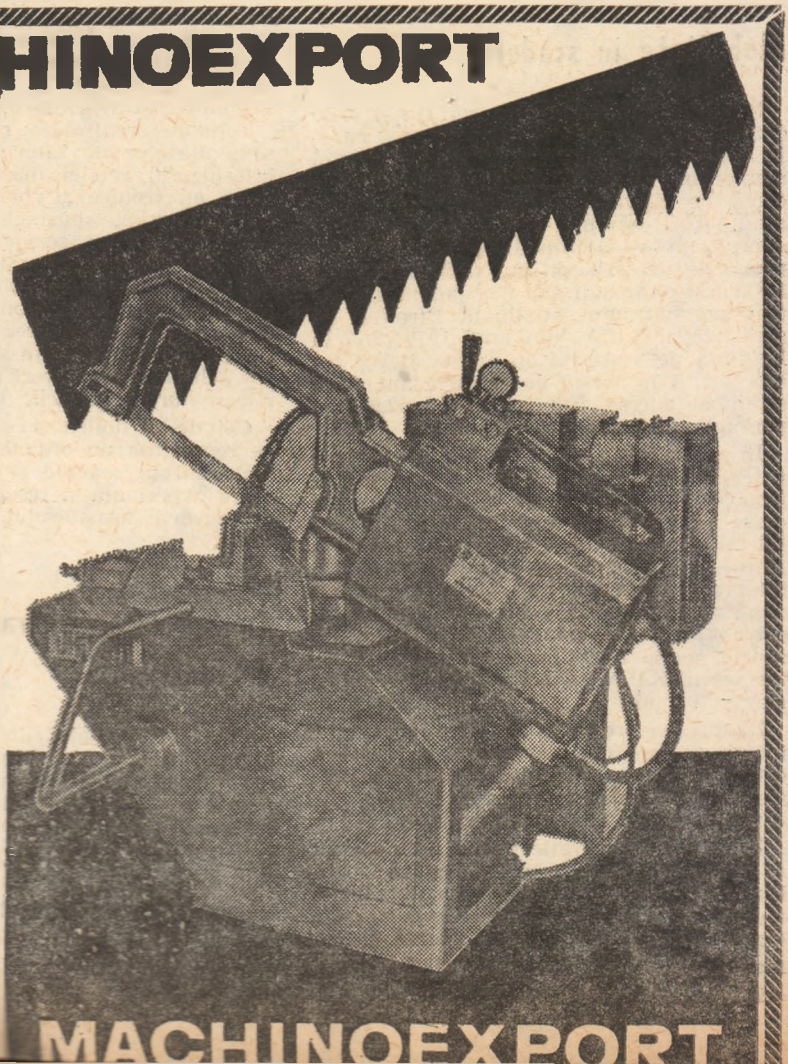

Clubul de la Dakar

Ion Oiță, Pitești — „Clubul de la Dakar" a fost creat în urmă cu trei ani la inițiativa ministrului planului al Republicii Coasta de Fildeș, Mohamed Diawara. Obiectivul său este de a contribui, prin reflecțiile sale sau prin cele la care încită, la conceperea unei noi diviziuni internaționale a muncii pentru a reduce decalajele economice dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, ceea ce — după spusele însuși fondatorului său, relatate de revista **Expansion** (octombrie 1975) — presupune „acceptarea unei noi diviziuni internaționale a muncii industriale". Concret, explică el, este vorba de a face astfel ca țările industrializate să contribuie la crearea în țările în curs de dezvoltare a unor obiective productive susceptibile să valorifice materiile prime locale, să utilizeze forța de muncă existentă și să exporte produse finite. În acest scop, Clubul își propune întocmirea unei liste de activități industriale transferabile, care să poată servi apoi ca bază de discuții între state.

Clubul de la Dakar numără circa 60 de membri între care se numără Louis Alexandrenne, ministrul dezvoltării industriale al Senegalului, Edgar Faure, președintele Adunării Naționale franceze, M' Boui Boutzit, ministrul de stat al minelor și industriei al Gabonului, Paul-Marc Henry, președintele Centrului de dezvoltare economică al O.C.D.E., Chedli Ayari, ministrul planului al Tunisiei, Jacques Ferrandi, directorul general al Fondului european de dezvoltare, profesorul Alfred Sauvy, Seydou Djim Sylla, secretar executiv al grupului statelor africane asociate la Piața Comună vest-europeană, Lionel Stoleru, consilier economic al președintelui Franței și alte personalități, în total din 15 țări. Printre membrii fondatori ai acestui for de reflecție din capitala Senegalului se numără și Aurelio Peccei, președintele Clubului de la Roma.

Munca pe bandă

Ion Mircea, Blaj — Dispunem de date recente mai ample privind munca pe bandă în cazul Franței. Datele, publicate în ziarul **Le Monde** (21 octombrie), au fost culese dintr-o anchetă efectuată de Ministerul Muncii al Franței în aprilie 1974 și reprezintă prima statistică oficială publicată în această țară pe tema amintită.

Graficul alăturat privește întreprinderile particulare cu mai mult de 10 salariați și permite constatarea că dacă pe ansamblul muncitorilor din industria franceză ponderea celor care lucrează pe bandă este de 6,2% (procentaj corespunzînd la circa 330 000 de oameni), în anumite ramuri ca a depășit o treime.

O altă concluzie interesantă pe care o permite ancheta, constă în aceea că mai mult de jumătate din totalul celor care lucrează pe bandă sînt femei ; în anumite ramuri (industria confecțiilor, farmaceutică și optică), ponderea femeilor în totalul muncitorilor care lucrează pe bandă depășește sensibil 90%, fiind în schimb foarte redusă în industria automobilelor (14,4%) și a sticlei (15,8%).

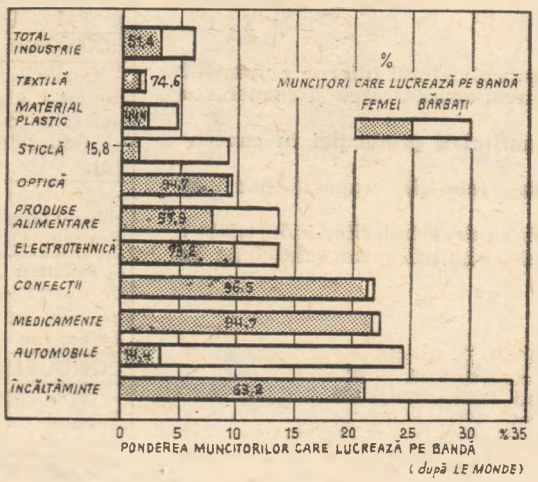

(după LE MONDE)

Antitrust

V. Puclișan, București — Firma „General Motors" — care realizează peste jumătate din producția de automobile S.U.A. avînd adeseori rolul decisiv în stabilirea nivelului prețurilor pe piața națională — s-a aflat în mai multe rînduri pînă acum în obiectivul autorităților antitrust americane, însă fără urmări concrete, datorită opoziției Administrației S.U.A. În prezent, Comisia federală pentru comerț a S.U.A. (F.T.C.) discută din nou posibilitatea de a investiga activitățile companiei „General Motors", cea mai mare firmă americană sub aspectul cifrei de afaceri, din punctul de vedere al legislației antitrust, pornind de la faptul că scăderea vînzărilor în ultima recesiune a afectat mai puternic pe concurenții săi direcți, firmele „Ford" și „Chrysler". Astfel, în trimestrul III a.c., în vreme ce profiturile lui „General Motors" au sporit cu 14% față de anul precedent (la 243 milioane dolari), „Chrysler" a pierdut 313 milioane în ultimele 15 luni, iar profiturile lui „Ford" au stagnat. Comentînd această evoluție, un economist al F.T.C., citat în **International Herald Tribune** (11 noiembrie) releva : „Concentrarea se intensifică în perioadele de criză pentru că cele mai mari firme dispun de mijloacele necesare supraviețuirii. Profiturile lor rămîn mai stabile, ponderea lor pe piață rămîne cam aceeași, în vreme ce poziția lor reală se întărește, iar competitivitatea concurenților lor slăbește".

Penetrație străină

Ilie Copoianu, Tîrgu Mureș — Deși penetrația capitalului străin în industria franceză este mai redusă decît, de pildă, în S.U.A., Canada, Australia, Suedia sau Japonia — la 1 ianuarie 1973 circa 5% din industrie se afla sub control străin, după cum relevă un studiu referitor la investițiile străine în Franța, întocmit de Ministerul Economiei și Finanțelor din această țară. Principala țară de origine a capitalului investit — 30% din total — erau Statele Unite, urmată de Elveția cu 13% ; 40% din capitalul străin proveneau din țări partenere ale Franței în Piața Comună (Anglia, Olanda, Belgia, Luxemburg, R.F.G. și Italia).

Studiul arată că 42,3% din capitalul investit în subramura petrolului și altor hidrocarburi era deținut de firme străine, precum și 39,8% din industria echipamentului agricol, 30,3% din aceea a uleiurilor și grăsimilor, 29,6% din industria electrică și electronică, 28,4% din industria chimică, 24,4% din cea de mecanică fină. Firmele sub control străin utilizau 18% din totalul forței de muncă ocupate și furnizau 25,8% din totalul desfacerilor industriei. Ansamblul investițiilor străine în industria franceză s-a ridicat la 4,7 miliarde franci, în timp ce investițiile franceze în străinătate au totalizat 4,2 miliarde franci.

Drugstore

Ilie Constantin, Sibiu — Inițial termenul american „drugstore" însemna „farmacie". Ulterior sfera acestui termen s-a extins, desemnînd o unitate comercială cu amănuntul cu program prelungit (pînă la 18—20 de ore în fiecare zi) și compusă din standuri la care se vînd nu numai produse farmaceutice, ci și ziare, tutun, cărți, discuri, jucării, cosmetice, înghețată, dulciuri, băuturi alcoolice etc. Un „drugstore" poate cuprinde de asemenea un restaurant sau un bar.

După introducerea acestui gen de magazin și în Europa occidentală, termenul respectiv a fost acceptat oficial de cîțiva ani și în limba franceză, la propunerea Comisiei pentru terminologie a Ministerului Economiei și Finanțelor, avînd și avizul Academiei franceze și a Înaltului comitet pentru apărarea și răspîndirea limbii franceze. Din această comisie, creată în anul 1971, fac parte printre alții cunoscuții economiști, profesorii Jean Fourastié și François Perroux. Menționînd rațiunile care au condus la crearea Comisiei pentru terminologie, ministrul de atunci al economiei și finanțelor, actualul președinte al Franței, V. Giscard d'Estaing, releva că odată cu progresul tehnico-științific, amplificat de accelerarea comunicațiilor internaționale, se manifestă un anumit snobism prin înclinația de a prefera un cuvînt mai greu inteligibil, numai pentru că este bizar constituit, are o aparență savantă sau este împrumutat dintr-o limbă străină (în care adesea nu este cunoscut sub accepția care i se atribuie).

curier

Acordarea alocației

FLOREA DEMIAN, Arad — Serviciul contabilitate-financiar a aplicat corect reglementarea în vigoare. Într-adevăr, inițial, persoana la care vă referiți a ocupat în unitatea dv. un post pe baza unui contract cu durată determinată. Personalul încadrat cu un asemenea contract de muncă, n-are drept la alocația de stat pentru copii. Ulterior, de abia la 29 august 1975, acest lucrător a fost încadrat cu contract pe durată nedeterminată, astfel că are drept la alocație după trei luni de la această încadrare, respectiv de la 1 decembrie 1975.

Vechime neîntreruptă în aceeași unitate

VASILE CUCOȘ, comuna Moțca, Iași — Din scrisoarea dv. rezultă că atît înainte de alegerea ca președinte al C.A.P., cît și ulterior, ați ocupat, la aceeași unitate, funcția de contabil șef, retribuită în bani (nu cu zile-muncă). În această situație, perioada cît ați fost ales în funcția de conducere a C.A.P. fiind retribuit, ca atare, nu determină pierderea dreptului la vechime neîntreruptă în aceeași unitate, întrucît această situație este prevăzută la art. 9 lit. c din Legea nr. 1/1970.

Acordarea gradației

NICOLAE CHIREA, Slatina — La stabilirea retribuirii dv. sînt aplicabile prevederile anexei 2 (pct. 2 lit. c) ale Hotărîrii 69/1975 potrivit cărora se asigură persoanelor transferate în funcții mai mici, posibilitatea stabilirii unei gradații astfel încît să li se păstreze clasa de retribuire avută. În cazul dv. dacă ați fost încadrat în clasa 24 de retribuire era posibil să fiți încadrat la aceeași clasă, indiferent de vechimea dv. în specialitate. Unitatea nu este însă obligată să vă acorde gradațiile corespunzătoare.

Retribuție

DUMITRU STANIMIR, comuna Padina, Mehedinți — Condițiile și răspunderile contabilului șef de la C.A.P. (retribuit de stat) sînt diferite de cele ale contabilului șef al întreprinderii agricole de stat. Din această cauză, ținînd seama și de retribuirea stabilită anterior Legii nr. 57/1974, diferența de retribuire, față de aceea stabilită pentru inginerii șefi din C.A.P. este mai mare decît aceea reglementată pentru contabilul șef din întreprinderile agricole de stat.

DOCUMENTAR ECONOMIC

(Urmare din pag. 19)

logii, realizarea unor cercetări în comun, schimburi de informații și consultații, efectuarea de stagii în producție, acordarea de asistență tehnică, schimburi de aparatură tehnico-științifică precum și de diferite materiale necesare cercetării etc.

Spre deosebire de cooperarea economică avînd ca obiectiv principal producția și desfacerea — cooperarea tehnico-științifică are ca obiect principal concepția produselor și tehnologiilor, transferul de „inteligență tehnică". Pornind de la dezvoltarea vertiginoasă a revoluției tehnico-științifice mondiale, de la importanța științei și tehnicii pentru creșterea accelerată și modernizarea forțelor de producție, documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., subliniază importanța deosebită a participării României la cooperarea internațională pe tărîm tehnico-științific.

Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională se materializează la nivel de stat prin acorduri, iar la nivelul de execuție prin măsuri concrete tehnice și organizatorice. În mod firesc dezvoltarea cooperării internaționale impune cerințe suplimentare procesului de perfecționare a structurilor interne, prin adîncirea specializării și îmbunătățirea mecanismului cooperării.

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt implicațiile dezvoltării economiei asupra diviziunii interne a muncii ?

2. Care este politica P.C.R. cu privire la specializarea, concentrarea și cooperarea industrială ?

3. În ce constă rolul standardizării, tipizării și unificării producției în concentrarea și specializarea producției ?

4. Cum contribuie specializarea la îmbunătățirea folosirii capacităților de producție ?

5. Cum influențează specializarea, mărimea optimă a întreprinderilor industriale ?

6. Care este rolul cooperării economice și tehnico-științifice internaționale în dezvoltarea economiei noastre ?

BIBLIOGRAFIE

Karl Marx : Capitalul, vol. I. Ed. politică, București, 1960, ed. IV, p. 416
Karl Marx și **Fr. Engels :** Opere, vol. III. Ed. politică, București, 1958, p. 63
V. I. Lenin : Opere complete, vol. I. Ed. politică, București, 1963, p. 95 și 100
*** * * Congresul al X-lea al P.C.R.**, Ed. politică, București, 1969, p. 42—44
*** * * Congresul al XI-lea al P.C.R.**, Ed. politică, București, 1975, p. 45—52, 59—61
Nicolae Ceaușescu : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. II, Ed. politică, București, 1968, p. 538
Nicolae Ceaușescu : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 10, Ed. politică, București, 1974, p. 666
Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții — 19 februarie 1972 — Ed. politică, București, 1972, p. 15—21, 57
Nicolae Ceaușescu : Raportul cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în următorii ani și în perspectivă, la perfecționarea conducerii planificate a societății și dezvoltarea democrației socialiste, la creșterea rolului conducător al partidului în edificarea socialismului și comunismului, la activitatea partidului și statului. În : Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București ; 1972, p. 19—21 și 445—447.

Alte recomandări :

Șerban Orăscu : Specializarea și cooperarea în industrie ; Editura științifică, 1974 ; Ioniță Olteanu : Dimensionarea optimă a întreprinderilor, Editura politică, 1974 ; G. Bratoloveanu : Specializarea în industrie, Revista Economică, nr. 11/14 III 1975.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1976!

Abonîndu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asigurați primirea ei și a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Prețul unui abonament este : 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției („Revista economică" — București, Calea Dorobanților nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 — B.N.R.S.R. filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanților nr. 11–25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică" pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . . x 260 lei = ... lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . . deschis la . . . . . prin dispoziție de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unității) . . . . . (localitatea) . . . . . (codul) . . . . . (strada) . . . . . (nr.) . . . . . (județul) . . . . . .

(L.S.)

Director, Contabil șef,

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 5 decembrie 1975

– În strategia dezvoltării județului Sibiu. Ample mutații structurale și accelerarea progresului. Interviu cu tovarășul **Richard Winter**, prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R. **(Virgiliu Anghelescu).** 1–4

ECONOMIE NAȚIONALĂ.

– Cincinalul 1976–1980: Orientări, ritmuri, eficiență. Impactul revoluției tehnico-științifice asupra calității produselor (ing. **Dumitru Niculescu).** 5–6

– Eficiența dezvoltării cooperării dintre întreprinderile industriale **(V. Boescu, L. Țintea).** 7–9

– Ancheta „R.E." în 117 C.A.P. Forța de muncă – factor principal al progresului economic (V) (dr. **Letiția Zahiu, Ion Manea).** 11–13

CONDUCERE–ORGANIZARE.

– Experiențe în actualitate: Tabloul de bord al conducătorului de atelier **(C. Florescu).** 14

DOCUMENTAR ECONOMIC.

– În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Cursul: Studierea politicii economice interne și internaționale a partidului și statului nostru. Consultație la tema nr. V pentru cursanții din industrie. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. despre continuarea procesului de concentrare și specializare a producției în vederea utilizării intensive a tuturor capacităților de producție, pentru progresul rapid al industriei noastre. Forme de cooperare economică și tehnico-științifică internațională în domeniul industriei (prof. dr. **Șerban Orăscu).** 17–19

TEORII – IDEI.

– Evoluția resurselor energetice în contextul fenomenelor economice mondiale (II) (dr. ing. **Constantin Rusin).** 20–21

– Școli ● curente ● economiști. Controverse în jurul mesajului keynesian (dr. **Ioan Cristescu).** 22–23

ECONOMIE MONDIALĂ.

– Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor – componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (I) (dr. **Nicolae Ecobescu,** dr. **Victor Duculescu).** 24–26

– Polonia în pragul noului cincinal **(Vasile Porumbescu)** 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :
Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), **Stere Gioga, Ioniță Olteanu** (redactor șef adjunct), **Maria D. Popescu, Ilie Șalapa** (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

DECEMBRIE
IN 2 CUVINTE –
14 LITERE ?
AM GĂSIT !

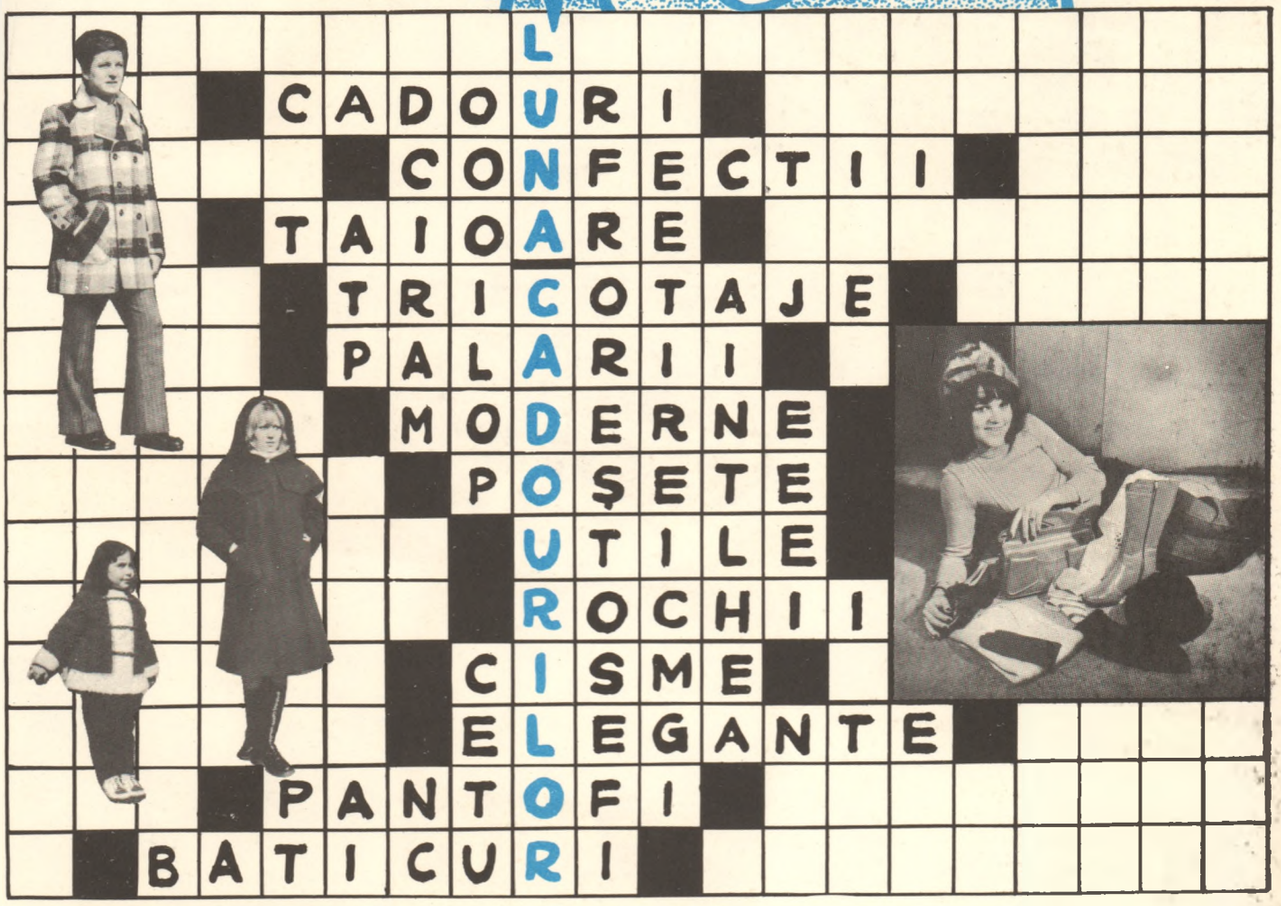

In „LUNA CADOURILOR", magazinele comerţului de stat, din întreaga ţară, vă oferă o bogată şi variată gamă de articole de îmbrăcăminte şi încălţăminte, din care puteţi alege cadourile preferate pentru cei dragi.

– Magazinul
din Complexul B.I.G.
Piața Sudului, Berceni

– Magazinul Olimpic str. Lipscani nr. 21

– Magazinul
Bijuteria,
Calea Victoriei nr. 22

– Magazinul Hanul
Manuc, str. 30
Decembrie nr. 62

– Magazinul
București,
str. Băraţiei nr. 2

– Magazinul Club-Sport,
str. Băcani nr. 4

– I.C.S. Magazinul Universal „București" oferă publicului cumpărător un variat și bogat sortiment de țesături din bumbac, lină și mătase, tricotaje, confecții și încălțăminte pentru femei, bărbați și copii ; televizoare, aparate de radio, bijuterii, biciclete, jucării, articole sportive etc.

– La magazinul B.I.G. mai puteți găsi și articole de sticlărie, porțelan, faianță și tacimuri.